673051

Азбука природы

Табигать әлифбасы

Растения
Грибы

Үсемлекләр
Гөмбәләр

673051

РУССКО-ТАТАРСКИЙ, ТАТАРСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ БИОЛОГИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ

РУСЧА-ТАТАРЧА, ТАТАРЧА-РУСЧА БИОЛОГИЯ ТЕРМИННАРЫ СҮЗЛЕГЕ

Книга первая

Беренче китап

НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА КФУ
0000806829

КАЗАНЬ
ИЗДАТЕЛЬСТВО «МАГАРИФ»
1996

КАЗАН
«МӘГАРИФ» НӘШРИЯТЫ
1996

ББК 28.591я92
А 35

Составители: профессор КГУ А.Б.ХАЛИДОВ,
доцент КГУ А.С.КАЗАНЦЕВА

А35 **Азбука природы**: Растения. Грибы.— Русско-татарский, татарско-русский словарь биологических терминов /Составители А.Б.Халидов, А.С. Казанцева.— Казань: Магариф, 1996.— 112 стр.
ISBN 5-7761-0436-X

Книга открывает новую серию "Азбука природы". Серия представляет собой полный цикл русско-татарского, татарско-русского биологического словаря. Она состоит из 6 книг.

"Растения. Грибы" — первая книга из этой серии.

Словарь предназначен для учащихся средней школы, широкого круга читателей.

А $\frac{4602030000 - 090}{\text{П } 86 (03) - 96}$ БЗ — 63 — 92 — 96/97 ББК 28.591я92

ISBN 5-7761-0436-X © Издательство «Магариф»,1996

МНОГО ЗАГАДОК У ПРИРОДЫ...

Нас окружает зеленый мир растений и мы восхищаемся приятной весенней зеленью, разнообразием форм и красок цветков, плодов и осенних листьев. Совершаем грибные походы в лес. Видим на берегах водоемов и в воде множество разнообразных представителей растительного мира.

Ныне насчитывается около 500 тысяч видов растений: древесные, кустарниковые, травянистые формы и др. В это число входят окультуренные (около 2 тыс.) и декоративные (около 8 тыс.). Ежегодно мы наблюдаем за тем, как сменяют друг друга времена года и в связи с этим последовательно меняется зеленый покров поверхности земли. Наиболее разнообразен и красив набор растений весной и летом. Пожалуй, именно в этот период очень выпукло проявляется то, о чем принято говорить: мир растений удивителен и полон загадок. В другие периоды — осенью и зимой — мир растений живет другой, скрытой от глаз человека таинственной жизнью.

Вспомните, например, как во всей своей красе развертывается весна. *Сирень* проклюнула набухшие почки, *бузина* вот-вот развернет первые листочки, находится накануне озеленения душистый *тополь*. Вокруг становится все теплее и теплее.

На глинистых бугорках насыпи первыми появляются желто-золотистые шапочки *мать-и-мачехи*. Чем-то она похожа на *одуванчик*. Листьев пока у нее нет, есть только мясистые цветоносы. Заждавшиеся пчелы спешат к ним за первым взятком. Тут же снуют уже мохнатые шмели.

Мать-и-мачеха — хорошее лекарственное растение. Собирают и сушат ее листья и цветы. Ранний сбор — самый целебный. Недолго покрасовавшись, мать-и-мачеха как бы уйдет в тень, а чуть спустя и совсем перестанет цвести. После этого наступает черед округлых листьев. Снизу они мягкие, теплые (как руки матери!), а сверху — твердые, холодные (как руки мачехи!). Отсюда и такое название.

Как известно, растения не трогаются в рост, пока суточная температура воздуха не составит 5 градусов тепла. День, когда суточная температура становится выше 5 градусов, служит началом для подсчета сумм эффективных температур. Это

делается так: из средней суточной температуры воздуха каждого дня, каждого периода вычитают 5 градусов и полученные результаты суммируют. Допустим, 15 апреля средняя суточная температура составила 5 градусов, 16-го — 5,5 и 17-го — 7,0 градусов. За три дня сумма эффективных температур равна 2,5 градуса. Когда эта сумма окажется равной 70 градусам, начинает разворачивать листья *береза бородавчатая*; при 125 градусах зацветет *черемуха*, при 184 градусах цветут многие сорта *яблонь* и т.д.

В нашей зоне за начало вегетации растений берут время зацветания *серой ольхи*. Это дерево начинает цвести, когда средняя суточная температура приблизится к 5 градусам. Оканчивается весна в пору отцветания фруктовых деревьев и опадения плодов *вяза*. Бывает это, когда сумма эффективных температур составит 300 градусов.

Выше уже говорилось о том, что цветы мать-и-мачехи активно посещаются насекомыми. Но рядом могут, например, находиться растения, которые обойдены вниманием крылатых посетителей. Почему так?

Тихо и спокойно проходит праздник цветения *берез*. Дело в том, что у них пыльца переносится ветром. Ее здесь великое множество, хватит для всех женских цветков, поэтому березы не нуждаются в помощи насекомых. Поэтому-то и цветы их скромные, не зазывающие.

Так же обстоит дело и с *орешником*. Порой даже трудно заметить, как он цветет. Буро-желтые сережки на концах ветвей — вот и все. А женские цветы не так легко обнаружить даже при желании. От обыкновенных почек они отличаются лишь своими тонкими красными ниточками-рыльцами, высовывающимися из конца "почки" цветка. И здесь опыление происходит при помощи весеннего ветра.

Почему же в опылении этих деревьев не участвуют насекомые? Это — загадка природы. Может потому, что слишком ранний срок цветения деревьев: в это время бывает еще слишком мало насекомых? Кроме того, эти деревья образуют целые лесные массивы: в таком лесу на всех деревьях — миллиарды цветов. Где же достать тихой весной такую армаду насекомых для опыления всех цветков? Возможны тут и некоторые другие обстоятельства. Может, вам удастся разгадать этот таинственный кроссворд? Думайте, наблюдайте, размышляйте...

В весеннем лесу можно встретить и ряд других цветов: *хохлаток*, ***медуниц***, *лютиков*, ***фиалок***, ***первоцвета*** и др. Все они спешат воспользоваться тем, что еще светло в лесу, еще не закрыто ясное небо зеленым шатром широколиственных деревьев, еще можно в полной мере "позагорать" под золотыми лучами весеннего солнца. Любопытно, что у некоторых из этих растений (например, у медуниц) наблюдается постепенное изменение окраски цветов в течение индивидуальной их жизни.

Весной на лугу большого разнообразия растений вы не встретите. Еще рановато, еще не все проснулось. Это произойдет позже, ближе к летним месяцам.

На вспаханных полях часто красуется ***фиалка трехцветная***. Интересно, что из всех видов рода фиалок этот едва ли не единственный, который способен расти на таких полях. В чем тут дело? Может, в том, что фиалка трехцветная является однолетним растением, а остальные виды фиалок — многолетними? Вот еще одна загадка растений...

Есть такое крохотное растение — ***мышехвостик*** из семейства лютиковых. Он — почти единственный из всех его собратьев по таксону, освоивший для житья вспаханное поле. Другие виды лютиковых рассеялись по лесам, лугам, болотам. Хороший пример того, что не всегда мощь и сила помогают в жизни. Между прочим, как и фиалка трехцветная, он — однолетен. Должно быть, это-то обстоятельство и помогло ему завоевать пашню, где надолго не "пропишешься".

Растения очень чутко реагируют на изменчивые условия существования. Если, например, поверхность участка луга неровна (расположен на склоне, пересечен ложбинами и т.д.), то разные места луга бывают окрашены преобладающими видами растений в тот или иной цвет: склон одной экспозиции может быть сплошь розовым от обилия ***горицвета***, других наклонов — и цвет луга будет белым от ***нивяника***, золотисто-желтым от ***лютика*** и т.д.

Обращали ли вы внимание на такое явление: если летом посмотреть на луг, повернувшись лицом к солнцу, то увидите, что цветы как бы отвернулись от вас; обернетесь назад — увидите, что и цветы смотрят на вас. Такое можно наблюдать почти весь летний день. Выходит, цветы следят за солнцем, поворачивают свои головки вслед за ним.

Стремление возможно больше "поймать" света у некоторых растений приводит к неожиданным приспособлениям. Обратите

внимание, например, на цветок лютика. Лепестки его, образующие чашу, так изогнуты, что, отражая солнечные лучи, собирают их, как в фокусе, на завязях в центре цветка. Специальными измерениями выяснено, что в этой точке температура несколько выше, чем вокруг. Иными словами, у венчика "прорезается" новая функция. К своей обычной роли (привлекать насекомых-опылителей) он прибавил новую. Это начало возможной смены функций, примеры которой можно найти и у других растений (василька и пр.).

Приведенных примеров, думаю, достаточно, чтобы убедиться, что ботаника — сложная наука и загадок в ней не счесть. Впрочем, подобное суждение можно высказать и про зоологию, да и в целом про биологию. Но ведь чтобы научиться понять эти проблемы, а затем постараться их решить, надо с чего-то начинать. При начальном знакомстве с любым разделом биологии вам неизбежно встретится много непонятных слов и терминов. Ботаника — не исключение. Имея все это в виду, издательство "Магариф" задумало издать серию двуязычных биологических словарей. Предполагается выпустить 6 таких книг, посвятив их разным группам живых организмов: растениям, грибам, животным и человеку. Предлагаемая книга является первой из них.

А. Б. ХАЛИДОВ.

От издательства

В ботанических терминах в русском варианте принято, как правило, сначала приводить название рода, а затем вида, напр.: *клевер луговой*, *вяз полевой*, в татарском же языке наоборот: *болын тукранбашы*, *кыр карамасы*.

Растения

А

АБАКА — абака (банан төре)
АБРИКОС — абрикос (өрек агачы һәм җимеше)
АВОКАДО — авокадо (лавр, дәфнә төре)
АВРАН ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — авран гөле, дарулы бизгәк үләне
АВТОГАМИЯ — автогамлылык (җенси үрчү төре)
АГАВА — агава (тропик үсемлек)
АГРОФИТЫ — игүле үсемлекләр
АДОКСА МУСКУСНАЯ — исле адокса, җофар үләне, гамбәр чәчәге
АДВЕНТИВНЫЕ РАСТЕНИЯ — күчеп килгән үсемлекләр
АДОНИС ВЕСЕННИЙ — утчәчәк, сары умырзая
АЗАЛИЯ — азалия (чәчәкле декоратив үсемлек)
АИР БОЛОТНЫЙ — җир тамыры, кара тамыр
АИСТНИК ЦИКУТНЫЙ — торнабаш, көтүче үләне
АЙВА — айва (агачы һәм җимеше)
АКАЦИЯ БЕЛАЯ — ак акация, ак сәрви
АКАЦИЯ ЖЁЛТАЯ — сары сәрви
АКАЦИЯ СЕРЕБРИСТАЯ — көмешсыман сәрви
АКОНИТ *(борец, волчий корень)* — аю табаны, ак көпшәсе
АЛАРИЯ — алария (суүсем)
АЛИССУМ *(каменник, бурачок)* — алиссум (хуш исле үсемлек)
АЛОЭ — алой, шеш гөле (дару үсемлеге)
АЛТЕЙ ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы песи борчагы
АЛЫЧА *(слива растопыренная)* — әлүчә, кыр әлүе
АЛЬГОЛОГИЯ — альгология (суүсемнәрне өйрәнүче фән)
АМАГАНТ — хәтфә гөл
АМАРАНТ *(щирица)* — песи тарысы, таҗгөл
АМАРАНТ ЗАПРОКИНУТЫЙ — кара песи тарысы, кара алабута
АМАРАНТ КРАСНЫЙ — кызыл гөл
АМАРИЛЛИС — амариллис (суганчалы үсемлек)
АМБРОЗИЯ ПОЛЫННОЛИСТНАЯ — әрем яфраклы амброзия
АНЕМОФИЛИЯ — анемофилия (җил ярдәмендә серкәләнү)
АНЕМОХОРИЯ — анемохория (орлыкларның җил ярдәмендә таралуы)

АНИС ЗВЁЗДЧАТЫЙ *(бадьян)* — бадьян үләне
АНИС ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади әнис
АНТЕРИДИЙ — ата үсемлек (мәс., абагада)
АНТОЦИАН — антоциан (күзәнәк сыекчасында ясала торган төсле матдәләр)
АНТРОПОХОРИЯ — антропохория (җимешләрнең кеше ярдәмендә таралуы)
АНХУЗА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — анһуза (дарулы үсемлек)
АНЧАР — анчар (агулы агач)
АНЮТИНЫ ГЛАЗКИ — ала миләүшә
АПЕКС — үсү конусы
АПЕЛЬСИН — әфлисун, апельсин
АПОФИЗА — өстәмә үсенте (мәс., мүкләрдә)
АРАЛИВЫЕ — чормавыкчалар
АРАЛИЯ — чормавык
АРАУКАРИЯ — араукария (агач)
АРАХИС *(земляной орех)* — җир чикләвеге
АРБУЗ — карбыз
АРНИКА *(лесной табак)* — урман тәмәкесе, арника
АРОЙНИК — елан ясмыгы
АРТИШОК — артишок (яшелчә үсемлек)
АССОЦИАЦИЯ — ассоциация (үсемлек группалары, тупланышы, төркеме)
АСТРА РОМАШКОВАЯ — ромашкасыман кашкарый
АСТРА СОЛОНЧАКОВАЯ — тозлак кашкарые
АСТРАГАЛ БОРОЗДЧАТЫЙ — җыерчыклы песи борчагы

Б

БАГУЛЬНИК БОЛОТНЫЙ — сазлык сазанагы
БАДАН ТОЛСТОЛИСТНЫЙ — чагыр, монгол чәе (дару үсемлеге)
БАЗИЛИК — рәйхан (хуш исле гөл)
БАЙРАЧНЫЕ ЛЕСА — чокыр урманнары
БАКЛАЖАН — бадымҗан, баклажан
БАЛЬЗАМИН — кына гөле, бохар кынасы, гөлзәмин
БАМБУК — һинд камышы, бамбук
БАМИЯ (*гибискус съедобный*) — бамия, ашамлык гибискус
БАНАН — банан
БАОБАБ — маймыл агачы, баобаб
БАРАНЕЦ ОБЫКНОВЕННЫЙ *(плаун)* — күкерт үләне

БАРБАРИС ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади барбарис
БАРХОТКА — бәрхет гөл
БАТАТ — татлы бәрәңге, батат
БАШМАЧОК ВЕНЕРИН — сары башмакчык
БАШМАЧОК КРУПНОЦВЕТКОВЫЙ — эре чәчәкле башмакчык
БАШМАЧОК КРАПЧАТЫЙ — тимгелле башмакчык
БЕГОНИЯ — миңле гөл, бака гөле
БЕДРЕНЕЦ ИЗВЕСТКОЛЮБИВЫЙ — известь (акбур) мәкәсе
БЕДРЕНЕЦ КАМНЕЛОМКА — ташъяргыч мәкә (үлән)
БЕЗВРЕМЕННИК — эт үләне
БЕКМАНИЯ ОБЫКНОВЕННАЯ — гади сарут, айравык
БЕЛЕНА ЧЁРНАЯ — кара тилебәрән үләне
БЕЛЛАДОННА *(красавка)* — эт җиләге, балдыган (агулы үсемлек)
БЕЛОЗОР БОЛОТНЫЙ — саз тавык чәчәге
БЕЛОКОПЫТНИК НЕНАСТОЯЩИЙ — ялган актояк
БЕЛОКРЫЛЬНИК БОЛОТНЫЙ — саз акканаты
БЕЛОКУДРЕННИК ЧЁРНЫЙ — кара көдрә чәчәк
БЕРЁЗА ПОВИСЛАЯ — салынкы каен
БЕРЁЗА ПРИЗЕМИСТАЯ — кәрлә каен
БЕРЁЗА ПУШИСТАЯ — бөдрә каен
БЕРЕСКЛЕТ БОРОДАВЧАТЫЙ — сөялле кабар агачы
БЕСКИЛЬНИЦА РАССТАВЛЕННАЯ — вак сарут, мамык үлән
БЕССМЕРТНИК ПЕСЧАНЫЙ — шиңмәс чәчәк, комлык үлмәс чәчәге
БИРЮЧИНА — бүрекүз, мәрдәр агачы
БЛАГОВОННИК — җир рәйханы (гөл)
БЛИСМУС СЖАТЫЙ — ямьшек блисмус (күрәнчәләр семьялыгы)
БЛОШНИЦА ПРОСТЁРТАЯ — яткын борча үләне
БОБ — кузак, ногыт борчагы
БОБОВЫЕ — кузаклылар
БОБ КОНСКИЙ — ат ногыты
БОДЯК БОЛОТНЫЙ — саз билчәне
БОДЯК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади сөтле билчән
БОДЯК ПОЛЕВОЙ — каты билчән
БОДЯК СЕРЫЙ — соры билчән
БОДЯК СЪЕДОБНЫЙ — ашамлык билчән, сары билчән
БОЛИГОЛОВ КРАПЧАТЫЙ — тимгелле түндербаш, елан көпшәсе
БОЛОТНИК ИЗМЕНЧИВЫЙ — үзгәрүчән саз йолдызы (үлән)
БОЛОТНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади саз йолдызы (үлән)
БОР РАЗВЕСИСТЫЙ — салынкы себерке кыяк
БОР — нарат урманы

БОРЕАЛЬНЫЕ РАСТЕНИЯ — төньяк тайга үсемлекләре
БОРЕЦ ВЫСОКИЙ — биек аю табаны, биек аю көпшәсе
БОРОДАВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади сөял үләне
БОРЩЕВИК — балтырган
БОТВА — сабак-яфрак
БОТРИДИЙ — ботридий (суүсем төре)
БОЯРЫШНИК КРОВАВО-КРАСНЫЙ — кызыл дуләнә
БРЕДИНА *(ива козья)* — вак тал, кәҗә талы
БРОВНИК ОДНОКЛУБНЕВЫЙ — бер бүлбеле каш уты
БРУСНИКА ОБЫКНОВЕННАЯ — нарат җиләге
БРЮКВА — гәрәңкә, төче торма, бүкән шалкан
БУБЕНЧИК *(аденофора)* — кыңгырау гөле
БУДРА ПЛЮЩЕВИДНАЯ — плющсыман будра (чүп үләне)
БУЗИНА КРАСНАЯ — кызыл аю баланы, кызыл аю миләше
БУЗИНА ЧЁРНАЯ — кара аю баланы
БУК *(фагус)* — бүк, карпат имәне, фагус агачы
БУКАШНИК ГОРНЫЙ — тау бөҗәк чәчәге
БУКВИЦА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы шалфей
БУРАЧНИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ *(огуречная трава)* — дарулы кыяр үләне
БУРАЧОК ПУСТЫННЫЙ — чүл сыргаташы
БУРАЧОК ЧАШЕЧНЫЙ — кәсәле сыргаташ
БУРЬЯН — кара кура
БУТЕНЬ — елан көпшәсе, йонлы көпшә
БУТЕНЬ КЛУБНЕНОСНЫЙ — бүлбеле кыр кишере
БУТЕРЛАК ПОРТУЛАКОВЫЙ — бака чикмәне
БУТОН — чәчәк бөресе

В

ВАЙДА КРАСИЛЬНАЯ — тәкә сакалы (әвернә чәчәкләләрдән)
ВАЛЕРИАНА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы песи үләне
ВАНИЛЬ — ваниль (тропик үсемлек)
ВАСИЛЁК ЛУГОВОЙ — болын күкбашы (төймәбашы)
ВАСИЛЁК РУССКИЙ — рус төймәбашы, арыш чәчәге
ВАСИЛЁК СИНИЙ — күкчәчәк, сука чәчәге
ВАСИЛЁК ШЕРОХОВАТЫЙ — кытыршы төймәбаш
ВАСИЛИСТНИК МАЛЫЙ — бизгәк үләне
ВАХТА ТРЁХЛИСТНАЯ *(трилистник)* — өчьяфрак

ВЕГЕТАЦИЯ — үсемлекнең үсеш чоры
ВЕЙНИК НАЗЕМНЫЙ — коры җир күрәне, тутык үләне
ВЕЙНИК СЕРОВАТЫЙ — тал яфраклы күрән
ВЕНЕРИНА МУХОЛОВКА *(дионея)* — чебенчел
ВЕНЧИК — таҗ, таҗчык (чәчәк тирәлеге)
ВЕРБЕЙНИК МОНЕТЧАТЫЙ *(луговой чай)* — тәңкә яфраклы болын чәе
ВЕРБЕЙНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади болын чәе
ВЕРБЛЮЖЬЯ КОЛЮЧКА — дөя чәнечкесе (үлән)
ВЕРЕСК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади арчан (мәңге яшел куак)
ВЕРОНИКА ДЛИННОЛИСТНАЯ — озын яфраклы яушан
ВЕРОНИКА ДУБРАВНАЯ — имәнсәр яушаны
ВЕРОНИКА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы яушан
ВЕТВЬ, ВЕТКА — ботак, тармак
ВЕТРЕНИЦА *(анемон)* — җилдәк
ВЕТРЕНИЦА ЛЕСНАЯ — урман җилдәге, тубалбаш
ВЕТРЕНИЦА ЛЮТИКОВАЯ — казаяк җилдәк, тау лаләсе
ВЕХ ЯДОВИТЫЙ *(цикута)* — су балтырганы, сәрәтә
ВЕЧЕРНИЦА — ахшам миләүшәсе
ВИКА — торна борчагы, вика
ВИНОГРАД — йөзем, виноград
ВИСТЕРИЯ *(глициния)* — вистерия (агаччыл үсемлек)
ВИШНЯ — чия
ВЛАГАЛИЩЕ ЛИСТА — яфрак җиңсәсе
ВНЕПЛОДНИК — җимеш тирәлеге
ВНУТРИПЛОДНИК — җимеш тирәлегенең эчке катламы
ВОДОКРАС ОБЫКНОВЕННЫЙ *(лягушечник)* — субуяр, бака түшәге
ВОДОРОСЛИ — суүсемнәр
ВОДОСБОР ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади суҗыяр
ВОДЯНАЯ ЛИЛИЯ *(кувшинка белая, жёлтая)* — ак төнбоек, сары төнбоек
ВОДЯНИКА ЧЁРНАЯ *(вороника)* — кара шикша
ВОЛДЫРНИК ЯГОДНЫЙ — шештергеч үлән, җиләкле шешәнәк
ВОЛОДУШКА ЗОЛОТИСТАЯ — сары им үләне
ВОЛОСНЕЦ ГИГАНТСКИЙ — озын тарлау, комлык солысы
ВОЛОСНЕЦ СИТНИКОВЫЙ — кугасыман тарлау, куга солысы
ВОЛЧЕЯГОДНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ *(волчье лыко)* — бүре юкәсе, бүре җиләге
ВОРОБЕЙНИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы чыпчык үләне
ВОРОНЕЦ КОЛОСИСТЫЙ — башаклы бүре бөресе, карга җиләге
ВОРОНЕЦ КРАСНОПЛОДНЫЙ — кызыл җиләкле бүре бөресе

ВОРОНИЙ ГЛАЗ ЧЕТЫРЁХЛИСТНЫЙ — карга күзе, дүрт яфраклы карга күзе
ВЫСШИЕ РАСТЕНИЯ — югары төзелешле үсемлекләр
ВЬЮНКОВЫЕ — уралма сабаклылар
ВЬЮНОК ПОЛЕВОЙ — кыр эт эчәге(се)
ВЯЖЕЧКА ГОЛАЯ — шәрә ябышкак үлән
ВЯЗЕЛЬ РАЗНОЦВЕТНЫЙ — куян тукранбашы
ВЯЗ ГЛАДКИЙ — шома карама, элмә (агач)
ВЯЗ ПОЛЕВОЙ — кыр карамасы, элмәсе
ВЯЗ ЭЛЛИПТИЧЕСКИЙ *(ильм)* — элмә, эллипс яфраклы карама

Г

ГАКЕЛИЯ ПОНИКШАЯ — салынкы гакелия
ГАЛИНЗОГА МЕЛКОЦВЕТКОВАЯ — вак чәчәкле галинзога
ГАММАРБИЯ БОЛОТНАЯ — саз гаммарби үләне
ГАОЛЯН — япон соргосы
ГВОЗДИКА — канәфер чәчәк
ГВОЗДИКА ЛУГОВАЯ — болын канәфере
ГВОЗДИКА ПЕСЧАНАЯ — комлык канәфере
ГВОЗДИКА ПЫШНАЯ — купшы канәфер
ГВОЗДИКА ТРАВЯНАЯ — канәфер үләне
ГВОЗДИЧНОЕ ДЕРЕВО — канәфер агачы
ГЕВЕЯ — гевея (мәңге яшел агач)
ГЕЛИОФИТЫ — яктылыкны яратучы үсемлекләр
ГЕОРГИН — дәлия, георгин (бакча гөле)
ГЕРАНЬ ЛЕСНАЯ — урман яраны
ГЕРАНЬ ЛУГОВАЯ — болын яраны
ГЕРБАРИЙ — гербарий (киптерелгән үсемлекләр коллекциясе)
ГИАЦИНТ — сөмбел
ГИРЧОВНИК ВЛАГАЛИЩНЫЙ — җиңсәле гирчовник
ГЛАДИОЛУС *(шпажник)* — кылыч гөл, гладиолус (чәчәк)
ГЛЕДИЧИЯ — гледичия (агач)
ГОЛУБИКА — күк җиләк
ГОРЕЦ ВЬЮНКОВЫЙ — үрмәле кырлач
ГОРЕЦ ЗЕМНОВОДНЫЙ — җир-су кырлачы, су карабодае
ГОРЕЦ ЗМЕИНЫЙ *(раковые шейки)* — елан тамыры, кысла муены
ГОРЕЦ ПТИЧИЙ *(спорыш)* — урам чирәме, чыпчык аягы
ГОРЕЦ ШЕРОХОВАТЫЙ — кытыршы кырлач

ГОРЕЦ ЩАВЕЛЕЛИСТНЫЙ — куян кузгалагы
ГОРЕЧАВКА ЛЁГОЧНАЯ — үпкә гентианасы, бүрәнкә чәчәк
ГОРЕЧАВКА ПЕРЕКРЁСТНОЛИСТНАЯ — аралаш яфраклы гентиана
ГОРИЦВЕТ *(кукушкин цвет)* — күке үләне
ГОРИЧНИК БОЛОТНЫЙ — саз кишере, кишер үләне
ГОРОХ — борчак
ГОРОШЕК — карга борчагы
ГОРОШЕК ЗАБОРНЫЙ — кырмыска борчагы
ГОРОШЕК ЛЕСНОЙ — урман борчагы
ГОРОШЕК МЫШИНЫЙ — тычкан борчагы, бормалы үлән
ГОРОШЕК ДУШИСТЫЙ — исле борчак (бакча гөле)
ГОРТЕНЗИЯ — япон гөле, гортензия
ГОРЧИЦА — горчица (майлы үсемлек)
ГРАБ — күгагач
ГРАВИЛАТ ГОРОДСКОЙ — шәһәр гравилаты
ГРАВИЛАТ РЕЧНОЙ — елга кысыр тигәнәге
ГРАНАТОВОЕ ДЕРЕВО — гранат агачы, анар (дару үсемлеге)
ГРЕЧИХА — карабодай
ГРОЗДЬ — тәлгәш, чук
ГРОЗДОВНИК ПОЛУЛУННЫЙ *(ключ-трава)* — сыргалы ачкыч үлән
ГРУША — груша
ГРУША ЗЕМЛЯНАЯ — җир грушасы, топинамбур
ГРУШАНКА КРУГЛОЛИСТНАЯ — түгәрәк каеш яфрак
ГРУШАНКА МАЛАЯ — кечкенә каеш яфрак
ГРЫЖНИК ГОЛЫЙ — яфраксыз бүсер үләне
ГУДАЙЕРА ПОЛЗУЧАЯ — шуышма гудайера
ГУЛЯВНИК ВЫСОКИЙ — биек чалгычут
ГУЛЯВНИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулык чалгычут
ГУЛЯВНИК ЛОЗЕЛЯ — Лозель чалгычуты
ГУСИНЫЙ ЛУК ЖЁЛТЫЙ — сары чәчәкле каз суганы, каз юасы
ГУСИНЫЙ ЛУК МАЛЫЙ — вак кыр суганы

Д

ДВУДОМНЫЕ РАСТЕНИЯ — ике өйле үсемлекләр
ДВУКИСТОЧНИК ТРОСТНИКОВИДНЫЙ — камышсыман кушбашак
ДВУКРЫЛАТКА — ике канатча (мәс., өрәңгедә)
ДВУЛЕПЕСТНИК — урман чәе
ДВУСЕМЯДОЛЬНЫЕ РАСТЕНИЯ — ике өлешле үсемлекләр

ДЕВЯСИЛ ВЫСОКИЙ — биек андыз
ДЕВЯСИЛ ИВОЛИСТНЫЙ — тал яфраклы андыз
ДЕРБЕННИК ИВОЛИСТНЫЙ *(плакун-трава)* — тал яфраклы каты кура яки елак үлән
ДЕНДРОЛОГИЯ — дендрология (агаччыл үсемлекләрне өйрәнүче фән)
ДЕРЕЗА — качыр тоягы (куак үсемлек)
ДЕСКУРАЙНИЯ СОФИИ — София бүрек сыпыргычы, әмбер үләне (чүп үлән)
ДЖУТ — һинд сүсе, джут (үсемлек)
ДИВАЛА ОДНОЛЕТНЯЯ — берьеллык абчук, кырмавык
ДОНЦЕ — төпчә (мәс., суганда)
ДОННИК БЕЛЫЙ — ак тәкәмөгез
ДОННИК ЖЁЛТЫЙ — сары тәкәмөгез
ДОННИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы тәкәмөгез
ДРАКОНОВО ДЕРЕВО — аждаһа агачы
ДРАЦЕНА — кыяклы гөл, мәрьям гөле
ДРЕВЕСИНА *(ксилема)* — үзагач
ДРЕМА БЕЛАЯ — ак черемчел, күке төкереге
ДРЕМЛИК ШИРОКОЛИСТНЫЙ — киң яфраклы йод үләне
ДРИАДА *(куропаточная трава)* — көртлек үләне, дриада
ДРОК КРАСИЛЬНЫЙ — буяу куагы
ДУБ — имән
ДУБРОВНИК ЧЕСНОЧНЫЙ — имән сарымсагы, имән үләне
ДУДНИК ЛЕСНОЙ — шома көпшә, курай үләне
ДУРМАН ОБЫКНОВЕННЫЙ — миңгерәткеч, тиле ут
ДУРНИШНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — эт тигәнәге
ДУШИСТЫЙ КОЛОСОК — хуш исле башак
ДУШИЦА ОБЫКНОВЕННАЯ — мәтрүшкә
ДЫМЯНКА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы төтәч
ДЫНЯ — кавын
ДЯГИЛЬ ЛЕКАРСТВЕННЫЙ *(ангелина)* — болан көпшәсе, шома көпшә

Е

ЕЖА СБОРНАЯ — айравык
ЕЖЕВИКА — кара бөрлегән
ЕЖЕГОЛОВНИК ВЕТВИСТЫЙ — тармаклы керпебаш
ЕЖЕГОЛОВНИК МАЛЫЙ —кечкенә керпебаш
ЕЖОВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ *(куриное просо)* — тавык тарысы
ЕЛЬ ОБЫКНОВЕННАЯ — чыршы
ЕРНИК — зәңгелә куагы

Ж

ЖАБНИК ПОЛЕВОЙ— гөберле бака үләне, куян йоны
ЖАБРЕЙ *(жабрица, пикульник)* — күзлут, кызыл ут
ЖАСМИН САДОВЫЙ — бакча ясмине
ЖГУН-КОРЕНЬ СОМНИТЕЛЬНЫЙ — шикле ачы тамыр
ЖЕЛТУШНИК — сарыбаш
ЖЕЛТУШНИК ЛЕВКОЙНЫЙ — шөббуйсыман тиле торма
ЖЁЛУДЬ — имән чикләвеге
ЖЕМЧУЖИНА —акбаш, гәүһәр үләне
ЖЕНЬШЕНЬ — тереклек тамыры
ЖЕРУШНИК БОЛОТНЫЙ — сазлык бөергәне, саз эңер үләне
ЖЕРУШНИК ЛЕСНОЙ — урман бөергәне
ЖЕСТЕР СЛАБИТЕЛЬНЫЙ — кошкунмас агач, эт (бүре) шомырты
ЖИВОКОСТЬ ВЫСОКАЯ — биек аю табаны
ЖИВОКОСТЬ ПОСЕВНАЯ — чәчүле(к) күгәрчен түше
ЖИВУЧКА ЖЕНЕВСКАЯ — йөнтәс үргәләк
ЖИВУЧКА ПОЛЗУЧАЯ — шуышма яра үләне
ЖИЛКА ЛИСТА — яфрак сеңерчәсе
ЖИЛКОВАНИЕ — сеңерчәләнү
ЖИМОЛОСТЬ ЛЕСНАЯ — урман зелпесе, бүре җиләге
ЖИМОЛОСТЬ ТАТАРСКАЯ — татар зелпесе
ЖИРЯНКА ОБЫКНОВЕННАЯ — бума үләне
ЖИТНЯК ГРЕБЕНЧАТЫЙ — тараксыман арышбаш

З

ЗАВЯЗЬ — җимшән
ЗАРАЗИХА БЛЕДНОЦВЕТКОВАЯ — аксыл чәчәкле шомбиа
ЗАРОСЛЬ — әрәмәлек, куе куаклык
ЗАРОСТОК — үсентек
ЗВЕЗДЧАТКА БОЛОТНАЯ — саз йолдызагы
ЗВЕЗДЧАТКА ДУБРАВНАЯ — имәнсәр йолдызагы
ЗВЕЗДЧАТКА ЛАНЦЕТОЛИСТНАЯ — ланцетсыман йолдызак
ЗВЕРОБОЙ ПРОДЫРЯВЛЕННЫЙ — тишек яфраклы ярабай
ЗВЕРОБОЙ ПЯТНИСТЫЙ — тимгелле ярабай

ЗЕВ ВЕНЧИКА — таҗ авызы
ЗЕМЛЯНИКА ЗЕЛЁНАЯ — яшел каен җиләге
ЗЕМЛЯНИКА ЛЕСНАЯ — урман каен җиләге
ЗЕМЛЯНИКА МУСКУСНАЯ *(лесная клубника)* — хуш исле каен җиләге (җир җиләге)
ЗИГОТА — яралгы
ЗЛАКОВЫЕ — кыяклылар
ЗИМОЛЮБКА ЗОНТИЧНАЯ — чатыр чәчәк, кыш сөяр чатыр чәчәк, эт үләне
ЗМЕЕГОЛОВНИК ТИМЬЯНОЛИСТНЫЙ — чабыр яфраклы еланбаш, чабыр яфраклы умыл уты
ЗОЛОТАЯ РОЗГА *(золотарник)* — алтын камчы, алтын таяк
ЗОНТИЧНЫЕ — чатыр чәчәклеләр
ЗООСПОРА — хәрәкәтчел спора (суүсемнәрдә)
ЗООСПОРАНГИЙ — зооспорангий (орлыклар ясалу-үсү урыны)
ЗООХОРИЯ — орлыкларның хайваннар ярдәмендә таралуы
ЗОРЬКА — кыр сабыны, сабын үләне
ЗУБРОВКА ДУШИСТАЯ — хуш исле зубр кыягы
ЗУБЧАТКА ПОЗДНЯЯ — күзгә теш уты
ЗЮЗНИК ВЫСОКИЙ — биек арыслан тырнагы

И

ИВА БЕЛАЯ *(ветла)* — ак тал, ак тирәк, ак өянке
ИВА ЛОМКАЯ *(ракита)* — мурт тал, куба тал
ИВА ОСТРОЛИСТНАЯ *(верба, краснотал)* — кызыл тал, очлы яфраклы тал, песиле тал
ИВАН-ЧАЙ УЗКОЛИСТНЫЙ *(копорский чай)* — кырлыган, тар яфраклы чәй үләне
ИВНЯК — таллык, өянкелек
ИКОТНИК СЕРЫЙ — очкылык үләне
ИЛЬМ — элмә агачы
ИМБИРЬ — зәнҗәбил (тропик үсемлек)
ИМБИРЬ ЖЁЛТЫЙ — һинд зәгъфраны
ИНЖИР — инҗир агачы
ИНТЕГУМЕНТ — орлык бөресе сүрүе
ИНУЛИН — инулин (үсемлекләрдәге запас матдә)
ИРГА — дуңкәл, ирга
ИСТОД ОБЫКНОВЕННЫЙ — гамбәр үләне
ИСТОД ХОХЛАТЫЙ — йөнтәс гамбәр үләне

К

КАБАЧОК — ташкабак, вак кабак
КАБОМБА — кабомба (су үсемлеге)
КАКАЛИЯ КОПЬЕВИДНАЯ — сөңгесыман какалия
КАЛИНА ОБЫКНОВЕННАЯ — балан
КАЛЕНДУЛА *(ноготки лекарственные)* — тырнак гөл
КАЛИПСО КЛУБНЕВАЯ — бүлбеле калипсо
КАЛУЖНИЦА БОЛОТНАЯ — саз сарагы
КАЛЛЮС — оры, шеш
КАЛЬЦЕФИЛ — кальцефил (известь яратучы үсемлек)
КАЛЬЦЕФОБ — кальцефоб (известь яратмаучы үсемлек)
КАМБИЙ — камбий (үсемлектә башлангыч тукыма)
КАМБИЙ ПРОБКОВЫЙ — бөке камбие
КАМЕЛИЯ — камелия (декоратив куак)
КАМЕРА ПЫЛЬЦЕВАЯ — серкә камерасы (үсемлектә)
КАМНЕЛОМКА БОЛОТНАЯ — саз ташъяргычы, ташватар, ташкуран
КАМЫШ ЛЕСНОЙ — урман камышы
КАМЫШ ОЗЁРНЫЙ — күл камышы
КАНАРЕЕЧНИК — кенәри үләне
КАПУСТА — кәбестә
КАРДАРИЯ КРУПКОВАЯ — болан үләне, борыч үләне
КАРИОПЛАЗМА — төш плазмасы
КАРИОТА *(пальма жгучая)* — чаккыч пальма
КАРОТИНОИДЫ — сары, кызгылт-сары пигментлар (кишердә һ.б.)
КАРПОЛОГИЯ — карпология (үсемлекләр орлыгын һәм җимешен өйрәнүче фән)
КАРТОФЕЛЬ — бәрәңге
КАСАТИК *(ирис)* — сусын, кылыч уты
КАСАТИК СИБИРСКИЙ — себер сүс чәчәге
КАЧИМ *(перекати-поле)* — өермә үләне, дуңгәләк
КАЧИМ ВЫСОЧАЙШИЙ — биек качим, пәри уты
КАЧИМ МЕТЕЛЬЧАТЫЙ *(перекати-поле)* — дуңгәләк, давыл үләне
КАЧИМ ПОСТЕННЫЙ — карчыга үләне
КАШТАН — кәстәнә, каштан
КЕДР — эрбет агачы
КЕДРОВНИК — кедр урманы
КЕДР СИБИРСКИЙ — эрбет нараты

КЕЛЕРИЯ СИЗАЯ — күгелҗем келерия
КЕЛЕРИЯ СТРОЙНАЯ *(тонконог)* — зифа келерия (кыяклы үлән)
КЕНАФ — кенаф (Урта Азия киндере)
КЕНДЫРЬ — каты киндер
КИЗИЛЬНИК — кызылча
КИЗИЛ — кызылчык, кизил (агачы һәм җимеше)
КИЛА КАПУСТНАЯ — кәбестә киласы (гөмбә авыруы)
КИПАРИС — кипарис
КИПРЕЙ БОЛОТНЫЙ — саз кырлыганы
КИПРЕЙ ГОРНЫЙ — тау кырлыганы
КИРКАЗОН ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади алма үләне
КИСЛИЦА ОБЫКНОВЕННАЯ — кымызлык үләне
КИСТЬ — чук, тәлгәш
КЛАДОНИЯ — кладония (лишайник төре)
КЛАДОФОРА — кладофора (суүсем)
КЛЕВЕР ГОРНЫЙ — тау тукранбашы
КЛЕВЕР ЛУГОВОЙ — болын тукранбашы
КЛЕВЕР ПОЛЕВОЙ — кыр тукранбашы
КЛЕВЕР ПОЛЗУЧИЙ — шуышма тукранбаш, үрмәле тукранбаш
КЛЕЙСТОГАМНЫЕ ЦВЕТКИ — ачылмый торган чәчәкләр
КЛЁН ПЛАТАНОВИДНЫЙ, ОСТРОЛИСТНЫЙ — очлы яфраклы өрәңге, чаган
КЛЁН ТАТАРСКИЙ — татар өрәңгесе, татар чаганы
КЛЁН ЯСЕНЕЛИСТНЫЙ, АМЕРИКАНСКИЙ — Америка чаганы
КЛЕТЧАТКА — үзагач матдәсе, целлюлоза
КЛЕЩЕВИНА — кастор үләне, кәнә уты
КЛОПОВНИК ПОСЕВНОЙ *(кресс-салат)* — басу кандала үләне (кресс-салат)
КЛОПОВНИК СОРНЫЙ — чүплек кандала үләне
КЛОПОВНИК ШИРОКОЛИСТНЫЙ — киң яфраклы кандала үләне
КЛУБНЕКАМЫШ МОРСКОЙ — диңгез бүлбе-камышы
КЛУБНЕКАМЫШ СКУЧЕННЫЙ — төркемле бүлбе-камыш
КЛЮКВА ОБЫКНОВЕННАЯ — мүк җиләге, саз җиләге
КОВЫЛЬ ВОЛОСАТИК *(тырса)* — чәчсыман кылган, әби чәче
КОВЫЛЬ КРАСИВЕЙШИЙ — матур кылган
КОВЫЛЬ ПЕРИСТЫЙ — каурый кылган
КОЗЕЛЕЦ — татлы тамыр
КОЗЛОБОРОДНИК ВОСТОЧНЫЙ — көнчыгыш кәҗәсакалы
КОЗЛОБОРОДНИК ЛУГОВОЙ — болын кәҗәсакалы
КОЛЕОПТИЛЬ — беренче яфрак (яралгы яфрак)

КОЛЛЕНХИМА — үсемлекләрдә ныклык тукымасы
КОЛОКОЛЬЧИК КРАПИВОЛИСТНЫЙ — кычыткан яфраклы кыңгырау чәчәк
КОЛОКОЛЬЧИК ПЕРСИКОЛИСТНЫЙ — шәфталу яфраклы кыңгырау чәчәк
КОЛОКОЛЬЧИК РАСКИДИСТЫЙ — чуклы кыңгырау чәчәк
КОЛОКОЛЬЧИК СКУЧЕННЫЙ — оеш кыңгырау чәчәк
КОЛОКОЛЬЧИК ШИРОКОЛИСТНЫЙ — киң яфраклы кыңгырау чәчәк
КОЛОШЕНИЕ — башаклану, башак чыгару
КОНОПЛЯ ПОСЕВНАЯ — игүле киндер, киндераш
КОНРИНГИЯ ВОСТОЧНАЯ — көнчыгыш конрингиясе
КОНСКИЙ КАШТАН — ат кәстәнәсе
КОПЫТЕНЬ ЕВРОПЕЙСКИЙ — Европа тайтоягы, Европа тояк уты
КОРЕНЬ БОКОВОЙ — ян тамыр
КОРЕНЬ ГЛАВНЫЙ — төп тамыр
КОРЕНЬ МОЧКОВАТЫЙ — чук тамыр
КОРЕНЬ ПРИДАТОЧНЫЙ — өстәмә тамыр
КОРЕНЬ СТЕРЖНЕВОЙ — үзәк тамыр
КОРНЕВАЯ ШЕЙКА — тамыр муентыгы
КОРНЕВИЩЕ — тамыр-сабак
КОРНЕВОЙ ЧЕХЛИК — тамыр каплагы
КОРНЕВЫЕ ВОЛОСКИ — тамыр төкчәләре
КОРНЕПЛОД — тамыразык
КОРНИ ВОЗДУШНЫЕ — асылма тамырлар, җир өстендәге тамырлар
КОРОВЯК — сыеркойрык (үсемлек)
КОРОВЯК МЕДВЕЖЬЕ УХО — аю колагы
КОРОСТАВНИК ПОЛЕВОЙ — кыр кашкарые үләне, кутыр үләне
КОСТЕР ПОЛЕВОЙ — кыр кындырагы
КОСТЕР РЖАНОЙ — арыш кындырагы
КОСТЯНИКА — кызыл бөрлегән
КОТОВНИК КОШАЧИЙ — ана мәче бөтнеге
КОЧЕДЫЖНИК ЖЕНСКИЙ — ана абага
КОШАЧЬЯ ЛАПКА ДВУДОМНАЯ — ике өйле (җенесле) песи тәпие
КРАПИВА ДВУДОМНАЯ — ике өйле кычыткан, чәчәкле кычыткан
КРАПИВА ЖГУЧАЯ — зәһәр кычыткан, тимер кычыткан
КРЕСТОВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади канария үләне, тузгакбаш
КРЕСТОВНИК ТАТАРСКИЙ — татар канариясе
КРИОФИТЫ — салкында үсүчән үсемлекләр

КРОВОХЛЁБКА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы кызылбаш, кан туктаткыч үлән
КРУПКА ВЕСЕННЯЯ — язгы ярмачык
КРУШИНА ЛОМКАЯ — мурт эт шомырты, сынучан эт шомырты
КСЕРОФИТЫ — ксерофитлар (корыга чыдам үсемлекләр)
КУБЫШКА ЖЁЛТАЯ — сары төнбоек
КУВШИНКА БЕЛАЯ — ак төнбоек
КУВШИНКА ЧИСТОБЕЛАЯ — ап-ак төнбоек
КУКОЛЬ ПОСЕВНОЙ — гади бакра, чәчүлек бакрасы
КУЛЬБАБА ОСЕННЯЯ — көзге гөлбаба
КУЛЬБАБА ШЕРШАВОВОЛОСИСТАЯ — кытыршы яфраклы гөлбаба
КУПАЛЬНИЦА ЕВРОПЕЙСКАЯ — Европа казаягы, алтынтүй чәчәге
КУПЕНА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы Сөләйман мөһере, дарулы төйләмә
КУПЕНА МНОГОЦВЕТКОВАЯ — күп чәчәкле Сөләйман мөһере, күп чәчәкле бүре борычы
КУПЫРЬ ЛЕСНОЙ — урман елан көпшәсе, йонлы көпшә
КУРИНОЕ ПРОСО ОБЫКНОВЕННОЕ — тавык тарысы
КУТИКУЛА — тире өсте ярысы, үсемлек элпәсе
КУТРОВЫЕ — киндерчәләр
КУЩЕНИЕ — куаклану, тармаклану

Л

ЛАБАЗНИК ВЯЗОЛИСТНЫЙ *(таволга вязолистная)* — кырлыган
ЛАБАЗНИК ОБНАЖЁННЫЙ — ялангач (зирек) кура, ялангач тубылгы
ЛАВАНДА — ала миләүшә, лаванда (куак)
ЛАВР — дәфнә агачы, лавр
ЛАДЬЯН ТРЁХНАДРЕЗНОЙ — өчкә бүленгән каекчәчәк
ЛАЗУРНИК ТРЁХЛОПАСТНЫЙ — өч яфраклы күгелҗем ут
ЛАНДЫШ МАЙСКИЙ — энҗе чәчәк, май ландышы
ЛАПЧАТКА ГУСИНАЯ — каз үләне, бәбкә үләне
ЛАПЧАТКА НОРВЕЖСКАЯ — Норвегия тәпичәсе
ЛАПЧАТКА ПРЯМАЯ — туры чаргөл
ЛАПЧАТКА ПРЯМОСТОЯЧАЯ *(калган)* — төз тәпичә, кыргый тәпичә
ЛАПЧАТКА СЕРЕБРИСТАЯ — ак чаргөл, көмешсыман тәпичә
ЛАПЧАТКА СРЕДНЯЯ — кыска каз үләне, кыска каз тәпичәсе
ЛАСТОВЕНЬ ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы мамыкбаш
ЛАСТОЧНИК — карлыгач үләне

ЛАТУК ДИКИЙ — кыргый агулы билчән
ЛЕБЕДА КОПЬЕЛИСТНАЯ — сөңге яфраклы алабута
ЛЕБЕДА РАСКИДИСТАЯ — җәенке алабута
ЛЕБЕДА ТАТАРСКАЯ — гади алабута
ЛЕВКОЙ ДУШИСТЫЙ — хуш исле шөббүй
ЛЕЕРСИЯ РИСОВИДНАЯ — дөге үләне
ЛЕЙКОПЛАСТЫ — төссез пластидлар
ЛЕКАНОРА — леканора (лишайниклардан)
ЛЁН ЖЁЛТЫЙ — сары җитен
ЛЁН МНОГОЛЕТНИЙ — күпьеллык җитен
ЛЕНЕЦ ПОЛЕВОЙ — кыр кош ясмыгы
ЛЕЩИНА ОБЫКНОВЕННАЯ *(орешник)* — чикләвек (агач), урман чикләвеге
ЛИГНИН — лигнин (үсемлек тукымаларында органик матдә)
ЛИЛИЯ ВОДЯНАЯ — төнбоек
ЛИЛИЯ КРАСНАЯ — кызыл зәнбәкъ
ЛИЛИЯ ОПУШЕННАЯ — кырпулы лалә, мамыклы лалә
ЛИЛИЯ САРАНКА — сарана, суганлы лалә
ЛИПА КРУПНОЛИСТНАЯ — эре яфраклы юкә (агачы)
ЛИПА МЕЛКОЛИСТНАЯ *(сердцевидная)* — вак яфраклы юкә, йөрәксыман яфраклы юкә
ЛИПУЧКА ОБЫКНОВЕННАЯ — гади сырлан
ЛИСОХВОСТ КОЛЕНЧАТЫЙ — буынтыклы төлкекойрык
ЛИСОХВОСТ ЛУГОВОЙ — болын төлкекойрыгы
ЛИСТВЕННИЦА — карагай агачы
ЛИСТ — яфрак
ЛИСТ ВЛАГАЛИЩНЫЙ — җиңсәле яфрак
ЛИСТ СЛОЖНЫЙ — катлаулы яфрак
ЛИСТОВАЯ ПЛАСТИНКА — яфрак җәймәсе
ЛИСТОПАД — яфрак коелу
ЛИСТОРАСПОЛОЖЕНИЕ — яфраклар урнашуы
ЛИХЕНОЛОГИЯ — лихенология (лишайникларны өйрәнүче фән)
ЛОДИКУЛА — лодикула (кыяклылар чәчәгендәге элпә)
ЛОПУХ БОЛЬШОЙ — зур әрекмән
ЛОПУХ ПАУТИНИСТЫЙ — пәрәвезле әрекмән, йөнтәс әрекмән
ЛОТОС — лотос
ЛУГОВИК ДЕРНИСТЫЙ — болын солысы, елан теле
ЛУЖАЙНИК ВОДНЫЙ — су такыр уты
ЛУК — суган
ЛУК-БАТУН — батун суган, уксын
ЛУК-ПОРЕЙ — порей суган

ЛУК ПРЯМОЙ — туры суган
ЛУК УГЛОВАТЫЙ — кыр суганы
ЛУК РЕПЧАТЫЙ — башлы суган
ЛУК ШНИТТ *(резанец)* — кырыкмыш суган
ЛУКОВИЦА — суганча
ЛУННИК МНОГОЛЕТНИЙ — күпьеллык ай чәчәге
ЛЬНЯНКА ОБЫКНОВЕННАЯ — гади дала җитене, марҗа башмагы
ЛЮБИСТОК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы любисток
ЛЮБКА ДВУЛИСТНАЯ — ике яфраклы төнге миләүшә
ЛЮТИК ЕДКИЙ — зәһәр казаяк, давыл чәчәге
ЛЮТИК ЖГУЧИЙ — чаккыч казаяк
ЛЮТИК ЗОЛОТИСТЫЙ — сары казаяк, алтынсыман казаяк
ЛЮТИК МНОГОЦВЕТКОВЫЙ — күп чәчәкле казаяк
ЛЮТИК ПОЛЗУЧИЙ — үрмәле казаяк, шуышма казаяк
ЛЮТИК ЯДОВИТЫЙ — агулы казаяк
ЛЮЦЕРНА ПОСЕВНАЯ — игүле люцерна
ЛЯДВЕНЕЦ РОГАТЫЙ — мөгезле чыпчык борыны

М

МАГНОЛИЯ — магнолия (мәңге яшел агач)
МАЙНИК ДВУЛИСТНЫЙ — май чәчәге
МАЙОРАН — майоран
МАК САМОСЕЙКА — кыргый мәк
МАК СНОТВОРНЫЙ — йоклаткыч мәк
МАК МАСЛИЧНЫЙ — майлы мәк
МАЛИНА — кура җиләге
МАЛИННИК — кура җиләге куаклыгы
МАЛЬВА — таяк гөл
МАНГО — манго (мәңге яшел агач)
МАНДАРИН — мандарин (агачы һәм җимеше)
МАНЖЕТКА ВОЛНИСТОЛИСТНАЯ — бөдрә тәңкә яфрак
МАНЖЕТКА СИЗОВАТАЯ — күгелҗем тәңкә яфрак
МАННИК БОЛЬШОЙ — озын комай үләне
МАННИК НАПЛЫВАЮЩИЙ — су комае, йөзгәләк комай үләне
МАННИК СКЛАДЧАТЫЙ — җыерчалы комай
МАННИК ТРОСТНИКОВЫЙ — камыш комае
МАРГАРИТКА — алтын чәчәк
МАРГАРИТКА МНОГОЛЕТНЯЯ — күпьеллык ишәк миләүшәсе
МАРЕНА КРАСИЛЬНАЯ — буяу үләне

МАРСИЛЕЯ — марсилея (су абагасы)
МАРШАНЦИЯ — маршанция (мүк)
МАРЬ БЕЛАЯ — ак алабута, ак онлыча
МАРЬ ГИБРИДНАЯ — гибрид алабута
МАРЬ ГОРОДСКАЯ — шәһәр алабутасы
МАРЬ ДУШИСТАЯ — хуш исле алабута
МАРЬ КРАСНАЯ — кызыл алабута
МАРЬ МНОГОСЕМЕННАЯ — күп орлыклы алабута
МАРЬ СИЗАЯ — күксел алабута
МАРЬЯННИК — күгәрчен бүреге
МАРЬЯННИК ГРЕБЕНЧАТЫЙ *(петушиный гребешок)* — этәч кикриге
МАРЬЯННИК ДУБРАВНЫЙ *(Иван-да-Марья)* — ала миләүшә, имәнлек күгәрчен бүреге
МАРЬЯННИК ЛУГОВОЙ — болын күгәрчен бүреге, кырмыска орлыгы
МАСЛИНА *(оливковое дерево)* — зәйтүн (агачы һәм җимеше)
МАТЬ-И-МАЧЕХА — үги ана яфрагы
МАХРОВЫЕ ЦВЕТКИ — катмар чәчәкләр
МАЧОК РОГАТЫЙ — мөгезле мәк үләне
МЕДУНИЦА — күкебаш, акбаш, баллы ботка
МЕДУНИЦА МЯГКАЯ — йомшак күкебаш
МЕДУНИЦА НЕЯСНАЯ — аныксыз күкебаш, үпкә үләне
МЕЖДОУЗЛИЕ — буын арасы (кыяклыларда)
МЕЛИССА *(мята лимонная)* — лимон исле бөтнек
МЕЛИССА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы мелисса
МЕЛКОЛЕПЕСТНИК ЕДКИЙ — зәһәр вакбаш
МЕРИНГИЯ БОКОЦВЕТНАЯ — ян чәчәкле мерингия
МЕРИНГИЯ ТРЁХЖИЛКОВАЯ — өч сеңерчәле мерингия
МЕРИСТЕМА — меристема (үсемлекләрдә ясалгы тукыма)
МЕТЁЛКА — себеркәч, чук (тарыда h.б.)
МЕТЛИЦА ПОЛЕВАЯ — күкрә үлән, сүсән үлән
МЕЧ-ТРАВА ОБЫКНОВЕННАЯ — чукмар үлән
МИКОТРОФИЯ — микотрофия (гөмбәләр ярдәмендә туклану)
МИМОЗА — кыр кынасы
МИНДАЛЬ КАРЛИКОВЫЙ — тәбәнәк миндаль (агачы), тәбәнәк бадам (агачы)
МИРТ БОЛОТНЫЙ — саз мәрсиде
МНОГОКОРЕННИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади күптамыр
МНОГОКОСТЯНКА — күп төшле җимеш
МНОГОЛЕТНИЕ ТРАВЫ — күпьеллык үләннәр

МОЖЖЕВЕЛЬНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади артыш (куак)
МОЖЖЕВЕЛИНА — артыш җиләге
МОЛИНИЯ ГОЛУБАЯ — кыяклы себерке, ала камыш
МОЛОКАН ТАТАРСКИЙ — марул, агулы билчән, күк билчән
МОЛОДИЛО *(живучка)* — кәрләч, яра үләне
МОЛОЧАЙ БОЛОТНЫЙ — саз сөтлегәне
МОЛОЧАЙ ОСТРЫЙ — үткен тешәүле сөтлегән
МОЛОЧАЙ ПРУТЬЕВИДНЫЙ — чыбыксыман сөтлегән
МОНОКАРПИЧЕСКИЕ РАСТЕНИЯ — үз гомерендә бер тапкыр чәчәк атып һәм җимеш биреп коручы үсемлекләр
МОРДОВНИК КРУГЛОГОЛОВЫЙ — йомры башлы дегәнәк
МОРДОВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади дегәнәк
МОРКОВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади кишер үләне, гади кишерчә
МОРКОВЬ — кишер
МОРОШКА — мүк җиләге, саз җиләге
МОРСКАЯ КАПУСТА *(ламинария)* — диңгез кәбестәсе (суүсем)
МОТЫЛЬКОВЫЕ — күбәләк чәчәклеләр
МОХ — мүк
МОХ ЗЕЛЁНЫЙ — яшел мүк
МОХ СФАГНОВЫЙ — ак мүк, сфагнум
МУСКАТНОЕ ДЕРЕВО — мускат агачы
МУТАЦИИ — мутация (нәселдәнлек билгеләренең кинәт үзгәрүе)
МУТОВКА — божрак (чәчәк төркеме)
МУЧНИСТАЯ РОСА — ончыл чык (гөмбә авыруы)
МУШМУЛА — мөшмәлә (куакчык)
МШАНКА ЛЕЖАЧАЯ — яткын мүк үләне
МХИ ЛИСТОСТЕБЕЛЬНЫЕ — яфрак-сабаклы мүкләр
МХИ ПЕЧЁНОЧНЫЕ — бавыр мүкләр
МХИ ТОРФЯНЫЕ — саз яки торф мүкләре
МЫЛЬНЯНКА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы кыр сабыны
МЫТНИК БОЛОТНЫЙ — саз тубалагы
МЫШЕХВОСТНИК МАЛЕНЬКИЙ — кечкенә тычкан койрык
МЯГКОВОЛОСНИК ВОДНЫЙ — йомшак төкле үлән
МЯТА — бөтнек
МЯТА ДЛИННОЛИСТНАЯ — озын яфраклы бөтнек
МЯТА МЕЛКОЦВЕТНАЯ — вак чәчәкле бөтнек
МЯТА ПЕРЕЧНАЯ — борыч бөтнек
МЯТА ПОЛЕВАЯ — кыр бөтнеге
МЯТЛИК БОЛОТНЫЙ — саз йончасы
МЯТЛИК ДУБРАВНЫЙ — имәнлек йончасы
МЯТЛИК ЛЕСНОЙ — урман йончасы

МЯТЛИК ЛУГОВОЙ — болын йончасы
МЯТЛИК ЛУКОВИЧНЫЙ — суганчалы йонча
МЯТЛИК ОДНОЛЕТНИЙ — берьеллык йонча

Н

НАБУХАНИЕ СЕМЯН — орлыкларның бүртүе
НАВИКУЛА — навикула (суүсем)
НАГОЛОВАТКА ВАСИЛЬКОВАЯ — тигәнәксыман муллабаш
НАГОЛОВАТКА ПАУТИНИСТАЯ — пәрәвезле муллабаш
НАДБОРОДНИК БЕЗЛИСТНЫЙ — яфраксыз иренләч ут, яфраксыз урман үләне
НАДПЕСТИЧНЫЕ ТЫЧИНКИ — җимешлек өсте серкәчләре
НАПЕРСТЯНКА КРУПНОЦВЕТКОВАЯ — эре уймак чәчәк
НАРОСТ *(галлы, каллюс)* — оры, шеш, үскен
НАУМБУРГИЯ КИСТЕЦВЕТНАЯ — тәлгәшле наумбургия
НАРЦИСС — нәркис
НАСТУРЦИЯ *(капуцин)* — латин чәчәге (бака гөле)
НАЯДА МАЛАЯ — вак наяда
НАЯДА МОРСКАЯ *(наяда большая)* — диңгез наядасы, зур наяда
НЕДОТРОГА МЕЛКОЦВЕТКОВАЯ — вак чәчәкле кына
НЕДОТРОГА ОБЫКНОВЕННАЯ — кыр кынасы, тидермәс
НЕЗАБУДКА — күгәрчен күз, зәңгәр чәчәк
НЕЗАБУДКА БОЛОТНАЯ — саз күгәрчен күзе, сыерчык күзе
НЕЗАБУДКА ДЕРНИСТАЯ — чирәмлек күгәрчен күзе
НЕЗАБУДКА ЛЕСНАЯ — урман күгәрчен күзе
НЕЗАБУДКА МЕЛКОЦВЕТКОВАЯ — вак чәчәкле күгәрчен күзе
НЕЗАБУДКА ПОЛЕВАЯ — кыр гөлкәй чәчәге, кыр күгәрчен күзе
НЕКРОЗ — тукыманың үле хәлгә әйләнүе
НЕКЛЁН *(черноклён, клён татарский)* — кара өрәңге (куак)
НЕКТАР — баллык, нектар
НЕОФИТЫ — неофитлар (читтән килеп таралган үсемлекләр)
НЕРВАЦИЯ — нервация (үсемлекләрдә сеңерчәләнү күренеше)
НЕСЛИЯ МЕТЕЛЬЧАТАЯ — себеркәчле неслия, чыпчык орлыгы
НИВЯНИК ЖЁЛТЫЙ — сары чәчәк, сары тәңкә чәчәк
НИВЯНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ *(поповник)* — болын ромашкасы, йлы чәчәк
НИМФЕЙНИК ЩИТОЛИСТНЫЙ — калкан яфраклы су чәчәге
НОНЕЯ ТЁМНО-БУРАЯ — кара-көрән нонея (үлән)
НОРИЧНИК — сыраҗ, шештамыр

НОРИЧНИК ВЕСЕННИЙ — яз сыражы
НОРИЧНИК КРЫЛАТЫЙ — канатлы сыраж
НОРИЧНИК МЕЛОВОЙ — акбур сыражы
НОРИЧНИК ШИШКОВАТЫЙ — төерле сыраж (үлән)
НОСТОК — носток (сүүсем)
НУТ *(бараний горох)* — нут, бәрән ногыты
НУЦЕЛЛУС — нуцеллус (орлык бөресенең үзәк өлеше)

О

ОБЛИТЕРАЦИЯ — облитерация (күзәнәкләрнең һәм тукымаларның яньчелүе)
ОБЛЕПИХА — сырганак
ОВЁС ПОСЕВНОЙ — солы
ОВЁС ПЕСЧАНЫЙ *(волоснец, колосняк)* — комлык солысы
ОВЁС СХОДНЫЙ — охшаш солы
ОВЁС ЩЕТИНИСТЫЙ — кылчыклы солы
ОВСЕЦ — кара солы
ОВСЕЦ ЗАЯЧИЙ — куян солысы
ОВСЮГ ПУСТОЙ — солычык, кара солы (чүп үлән)
ОВСЯНИЦА БОРОЗДЧАТАЯ *(типчак)* — сырлы солыча, сүсән солыча
ОВСЯНИЦА ВОСТОЧНАЯ — көнчыгыш солычасы
ОВСЯНИЦА ГИГАНТСКАЯ — биек солыча, озын солыча
ОВСЯНИЦА КРАСНАЯ — кызыл солыча
ОВСЯНИЦА ЛЕСНАЯ — урман солычасы
ОВСЯНИЦА ЛУГОВАЯ — болын солычасы
ОВСЯНИЦА ОВЕЧЬЯ — сарык солычасы
ОГУРЕЦ — кыяр
ОГУРЕЦ ВЕШЕНЫЙ — тиле кыяр
ОГУРЕЧНАЯ ТРАВА *(бурачник лекарственный)* — дарулы кыяр үләне
ОДНОЦВЕТКА КРУПНОЦВЕТНАЯ — эре сыңар чәчәк
ОДУВАНЧИК КРАСНОПЛОДНЫЙ — кызыл орлыклы тузганак
ОДУВАНЧИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы тузганак
ОДУВАНЧИК ПОЗДНИЙ — көзге тузганак
ОЖИКА БЛЕДНАЯ — аксыл куян йоны
ОЖИКА ВОЛОСИСТАЯ — төкле ялтыракбаш
ОЖИКА МНОГОЦВЕТКОВАЯ — күп чәчәкле куян йоны
ОЖИКА РАВНИННАЯ — кыр ялтыракбашы

ОКОЛОПЛОДНИК — җимеш тирәлеге
ОКОЛОЦВЕТНИК — чәчәк тирәлеге
ОКОЛОЦВЕТНИК ВЕНЧИКОВИДНЫЙ — таҗсыман чәчәк тирәлеге
ОКОЛОЦВЕТНИК ДВОЙНОЙ — ике катлы чәчәк тирәлеге
ОКОЛОЦВЕТНИК ПРОСТОЙ — бер катлы чәчәк тирәлеге
ОКОЛОЦВЕТНИК ЧАШЕЧКОВИДНЫЙ — касәсыман чәчәк тирәлеге
ОКОПНИК ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — су кынасы, яра уты
ОКУЛИРОВКА — бөре ялгау, бөредән ялгау
ОЛЕАНДР — тал гөле, олеандр (мәңге яшел куак)
ОЛЕНИЙ МОХ *(ягель)* — болан мүге, ягель
ОЛИВА *(оливка, маслина)* — зәйтүн агачы
ОЛЬХА — зирек
ОЛЬХА КЛЕЙКАЯ — кара зирек, саз зиреге
ОЛЬХА СЕРАЯ — соры зирек
ОМЕЖНИК — җилем үләне, агу уты
ОМЕЖНИК ВОДНЫЙ — су балтырганы
ОМЕЛА — чыпчык җилеме
ОПЛОДОТВОРЕНИЕ — аталану
ОПЫЛЕНИЕ — серкәләнү, серкәләндерү
ОРЕХ — чикләвек
ОРЕХ ГРЕЦКИЙ — әстерхан чикләвеге, кузы
ООГАМИЯ — оогамия (үсемлекләрдә җенси процесс тибы: нык аерылган гаметалар кушыла)
ОРЕШНИК — чикләвек куаклыгы
ОРЛЯК ОБЫКНОВЕННЫЙ — бөркет канаты, (гади) кара абага
ОРТИЛИЯ ОДНОБОКАЯ — бер яклы ортилия
ОРХИДЕЯ — күке яше (тропик үсемлек)
ОРХИДНЫЕ *(ятрышниковые)* — сәхләбчәләр, төер тамырчалар
ОСИНА — усак
ОСЛИННИК ДВУЛЕТНИЙ — ике еллык качыр үләне, ике еллык ишәк үләне
ОСОКА БЕРЕГОВАЯ — су буе күрәне
ОСОКА ВОЛОСИСТАЯ — төкле күрән, төкле кыяк
ОСОКА ДВУДОМНАЯ — ике өйле күрән
ОСОКА ЕЖЕВИДНАЯ — керпе күрәне
ОСОКА ЗАЯЧЬЯ — куян күрәне
ОСОКА ЛЕСНАЯ — урман күрәне
ОСОКА ЛИСЬЯ — төлке күрәне
ОСОКА ПУЗЫРЧАТАЯ — куыклы күрән
ОСОКА РАННЯЯ — иртә күрән
ОСОКА ЧЁРНАЯ — кара күрән

ОСОКОВЫЕ — күрәнчәләр
ОСОКОРЬ *(тополь чёрный)* — кара тирәк, кара тополь (агач)
ОСОТ — билчән (чүп үләне)
ОСОТ БОЛОТНЫЙ — саз билчәне
ОСОТ ОГОРОДНЫЙ — яшелчә билчәне
ОСОТ ПОЛЕВОЙ — кыр билчәне
ОСОТ ШЕРОХОВАТЫЙ — кытыршы билчән
ОСТРИЦА ЛЕЖАЧАЯ — яткын таран үләне, кылчыклы ут
ОСТЬ — башак кылчыгы
ОТВОДКИ — үрентеләр, бөреботаклар
ОТПРЫСКИ КОРНЕВЫЕ — тамыр үргәннәре
ОТРОСТОК — үсенте
ОЧАНКА — күз уты, күз үләне
ОЧАНКА КОРОТКОВОЛОСИСТАЯ — вак төкле күз уты
ОЧАНКА ТАТАРСКАЯ — ялан җитене
ОЧИТОК — дөя борычы, дию борычы, сахра борычы
ОЧИТОК ЕДКИЙ — зәһәр кәрләч
ОЧИТОК ЗАЯЧЬЯ КАПУСТА *(скрипун)* — куян кәбестәсе, шыгырдавык
ОЧИТОК ПУРПУРОВЫЙ — җете кызыл кәрләч

П

ПАДУБ — кош өрәңгесе
ПАЗУХА ЛИСТА — яфрак куентыгы
ПАЛЕОБОТАНИКА — палеоботаника (казылмалы үсемлекләрне өйрәнүче фән)
ПАЛИНОЛОГИЯ — палинология (үсемлек серкәләрен һәм спораларын өйрәнү фәне)
ПАРАФИЗЫ — парафизлар (кайбер суүсемнәр, гөмбәләр, мүкләр җимешлегендәге күпкүзәнәкле яки беркүзәнәкле җепләр)
ПАЛЬМА — пальма
ПАНДОРИНА — пандорина (суүсем)
ПАПАЙЯ *(дынное дерево)* — кавын агачы
ПАПОРОТНИК ДРЕВОВИДНЫЙ — агачсыман абага
ПАРЕНХИМА — паренхима (тоташтыргыч тукыма төре)
ПАРМЕЛИЯ — пармелия (лишайник)
ПАРША — кутыр (гөмбә авыруы, мәс., алмада)
ПАСЛЁН — эт җиләге, саескан җиләге (чиясе), карга җиләге
ПАСЛЁН СЛАДКО-ГОРЬКИЙ — әчкелтем саескан (карга) җиләге

ПАСЛЁН ЧЁРНЫЙ — кара саескан җиләге, кара эт җиләге, карга борыны
ПАСТЕРНАК ЛЕСНОЙ — гәзнич, куян тубыгы
ПАСТЕРНАК ПОСЕВНОЙ — кырлы курай (яшелчә)
ПАСТУШЬЯ СУМКА ОБЫКНОВЕННАЯ — көтүче сумкасы (букчасы), җитен чәчәк
ПАСЫНОК — артык (үги) бәбәк
ПАТИССОН — каты кабак (төрчәсе)
ПАХУЧКА ОБЫКНОВЕННАЯ — гади ялан кынасы, ялан рәйханы, исле чәчәк
ПЕРВОЦВЕТ *(примула)* — нәүрүз гөле, яз гөле
ПЕРВОЦВЕТ ВЕСЕННИЙ — язгы нәүрүз гөле, язгы бадъян чәчәк
ПЕРЕСТУПЕНЬ *(бриония)* — кабак үләне, шалкантамыр, ак бриония
ПЕРЕЦ — борыч
ПЕРЕЦ КРАСНЫЙ — кызыл борыч
ПЕРЕЦ СТРУЧКОВЫЙ — кузаклы борыч
ПЕРЕЦ ЧЁРНЫЙ — кара борыч
ПЕРИДЕРМА — перидерма (үсемлекләр сабагында һәм тамырында икенчел катлам тукыма)
ПЕРЛОВНИК ВЫСОКИЙ — биек ярмабаш
ПЕРЛОВНИК ПОНИКШИЙ — салынкы ярмабаш
ПЕРСИК — шәфталу
ПЕСТИК — җимешлек
ПЕСЧАНКА ВЫСОКАЯ — биек тургай тарысы
ПЕСЧАНКА ТИМЬЯНОЛИСТНАЯ — чабыр яфраклы тургай тарысы
ПЕТРОВ КРЕСТ ЧЕШУЙЧАТЫЙ — мәшкәрә үлән, бөҗәгашар
ПЕТРУШКА КУРЧАВАЯ — көдрә петрушка (тәмләткеч яшелчә)
ПЕТУНИЯ — бакра гөл
ПЕТУШИНЫЙ ГРЕБЕШОК — хәтфә гөл
ПЕЧЁНОЧНИЦА БЛАГОРОДНАЯ *(синий подснежник)* — зәңгәр умырзая
ПИЖМА ОБЫКНОВЕННАЯ — гөлбадран
ПИКУЛЬНИК КРАСИВЫЙ *(зябра)* — матур күзлут
ПИКУЛЬНИК ЛАДАННИКОВЫЙ — ладан күзлуты
ПИКУЛЬНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади марта чәчәге, гади күзлут
ПИНЦИРОВКА *(прищипка)* — үсемлекнең сабак очын өзү
ПИОН — чалмабаш (чәчәк)
ПИРЕТРУМ ЩИТКОВИДНЫЙ — калканлы көя чәчәге, борча үләне
ПИХТА СИБИРСКАЯ — ак чыршы, йомшак чыршы, себер чыршысы

ПЛАЗМОЛЕММА — плазмолемма (үсемлекләр күзәнәгенең протоплазмасын каплаган элпә)
ПЛАЗМОДЕСМЫ — плазмодесмнар (протоплазманың янәшә күзәнәк протопластларын тоташтыручы бик нечкә җепселләре)
ПЛАЗМОДИЙ — плазмодий (лайлачларның күптөшле, элпәсез, челтәр структуралы протоплазмадан торган вегетатив тәне)
ПЛАЗМОЛИЗ — плазмолиз (гипертоник эремәләр тәэсирендә цитоплазманың күзәнәк тышчасыннан аерылуы)
ПЛАСТИДЫ — пластидлар (үсемлек күзәнәкләрендәге органоидлар төре)
ПЛАТАН *(чинар)* — чинар агачы
ПЛАУН — күкерт үләне, бүре аягы (споралы үсемлек)
ПЛАУН БУЛАВОВИДНЫЙ — чукмарсыман күкерт үләне
ПЛАУН СПЛЮСНУТЫЙ — яссы күкерт үләне
ПЛАУН ТОПЯНОЙ — баткак күкерт үләне
ПЛЕВЕЛ ОПЬЯНЯЮЩИЙ — тиле бодай (чүп үлән)
ПЛЕВЕЛ РАССТАВЛЕННЫЙ (льняной) — җитен күлчәсе
ПЛЕТЬ — үрмә сабак, мыекчык
ПЛОД — җимеш
ПЛОД ЛОЖНЫЙ — ялган җимеш
ПЛОД НАСТОЯЩИЙ — чын җимеш
ПЛОД НЕРАСКРЫВАЮЩИЙСЯ — ачылмас җимеш
ПЛОД СОЧНЫЙ — сусыл җимеш
ПЛОД СУХОЙ — коры җимеш
ПЛОДОЛИСТИК — җимшән яфрагы
ПЛЮЩ ОБЫКНОВЕННЫЙ — үрмәле гөл, чормавык
ПОБЕГ — бәбәк, яшь ботак
ПОБЕГ БОКОВОЙ — ян бәбәк, ян ботак
ПОБЕГ ОСНОВНОЙ — төп бәбәк
ПОБЕГИ ВОДЯНЫЕ — кысыр (җимешсез) бәбәкләр
ПОВИЛИКА — чормавык, кычыткан ефәге (колмагы, укасы)
ПОВИЛИКА ЛЬНЯНАЯ — җитен чормавыгы
ПОВОЙ ЗАБОРНЫЙ — колмак үлән, колмакча
ПОГРЕМОК — шөлдерут, шылдыравык үлән
ПОГРЕМОК ВЕСЕННИЙ — язгы шөлдерут
ПОГРЕМОК ЛЕТНИЙ — җәйге шөлдерут
ПОГРЕМОК ПОЗДНИЙ — көзге шөлдерут
ПОДВОЙ — ялганма
ПОДБЕЛ МНОГОЛИСТНЫЙ — балавыз яфраклы саз куагы
ПОДМАРЕННИК БОЛОТНЫЙ — саз йогырты

ПОДМАРЕННИК МЯГКИЙ — йомшак йогырт, йомшак аланчы
ПОДМАРЕННИК НАСТОЯЩИЙ — чын йогырт, күркә койрыгы, кан үләне
ПОДМАРЕННИК СЕВЕРНЫЙ — төньяк йогырты
ПОДМАРЕННИК ЦЕПКИЙ — ябышкак йогырт, вак сырлан
ПОДОРОЖНИК — бака яфрагы
ПОДОРОЖНИК БОЛЬШОЙ — зур бака яфрагы
ПОДОРОЖНИК ЛАНЦЕТОЛИСТНЫЙ — озынча бака яфрагы
ПОДОРОЖНИК СРЕДНИЙ — уртача бака яфрагы
ПОДСНЕЖНИК — умырзая, кар чәчәге
ПОДСОЛНЕЧНИК — көнбагыш, айбагар
ПОКОЙ РАСТЕНИЙ — үсемлекләр йокысы
ПОКРЫТОСЕМЕННЫЕ *(цветковые растения)* — ябык орлыклылар, чәчәкле үсемлекләр
ПОЛБА — борай
ПОЛЕВИЦА — кырчыл, сусән (азык үләне)
ПОЛЕВИЦА БЕЛАЯ — ак кырчыл, ак сусән
ПОЛЕВИЦА ПОБЕГООБРАЗУЮЩАЯ — үрентеле кырчыл
ПОЛЕВИЦА СОБАЧЬЯ — эт кырчылы, эт сусәне
ПОЛЕВИЦА ТОНКАЯ — нәзек кырчыл, нәзек сусән
ПОЛИКАРПИЧЕСКИЕ РАСТЕНИЯ — үз гомерләрендә күп тапкыр чәчәк атып җимеш бирүче үсемлекләр
ПОЛОГ ЛЕСА — урман чатыры
ПОЛУНИЦА *(земляника зелёная)* — яшел каен җиләге
ПОЛУШНИК ОЗЁРНЫЙ — су асты кыягы
ПОЛЫНЬ — әрем
ПОЛЫНЬ ВЫСОКАЯ — биек әрем
ПОЛЫНЬ ГОРЬКАЯ — ачы әрем, ак әрем
ПОЛЫНЬ ОБЫКНОВЕННАЯ (*чернобыльник*) — кара әрем, алабута әреме
ПОЛЫНЬ РАВНИННАЯ — дала әреме
ПОМЕРАНЕЦ *(апельсин горький)* — әче әфлисун
ПОМИДОР *(томат)* — помидор
ПО́РА — тишем
ПОРЕЗНИК — кисәр үлән
ПОРОСЛЬ — үсенте, яшь урман
ПОРУЧЕЙНИК ШИРОКОЛИСТНЫЙ — киң яфраклы су буе чатыр уты
ПОЧАТОК — чәкән (чәчәк төркеме төре, мәс., кукурузда)
ПОЧКА — бөре
ПОЧКА БОКОВАЯ — ян бөре

3 Д-666

ПОЧКА ВЫВОДКОВАЯ — үрчү бөресе
ПОЧКА ЗИМУЮЩАЯ — кышлаучы бөре
ПОЧКА ЛИСТОВАЯ — яфрак бөресе
ПОЧКА ПАЗУШНАЯ — куен бөресе
ПОЧКА ПЛОДОВАЯ — җимеш бөресе
ПОЧКА РОСТОВАЯ — үсү бөресе
ПОЧКА СПЯЩАЯ — тын бөре
ПОЧКА СУПРОТИВНАЯ — каршыдаш бөре
ПОЧКА ЦВЕТОЧНАЯ — чәчәк бөресе
ПОЧКОСЛОЖЕНИЕ — бөре торышы
ПРИВЕНЧИК — таҗ үсентесе
ПРИВИВКА — чыбыкча ялгау
ПРИВИВКА ГЛАЗКОМ — бөредән ялгау
ПРИВИВКА ПОД КОРУ — кабык астына ялгау
ПРИВИВКА В РАСЩЕП — ярып ялгау
ПРИВИВКА СЕДЛООБРАЗНАЯ — атландырып ялгау
ПРИВИВКА В ПРИКЛАД — ян ялгау, куеп ялгау
ПРИВОЙ — ялгам
ПРИЖИВАЕМОСТЬ — үсеп китүчәнлек, ялганучанлык, тамырлану
ПРИЗНАКИ ВИДОВЫЕ — төр билгеләре
ПРИЗНАКИ МОРФОЛОГИЧЕСКИЕ — морфологик билгеләр
ПРИЗНАКИ РОДОВЫЕ — ыруг билгеләре
ПРИЛИСТНИК — төпчек яфрак
ПРИРОСТ — үсем, артым, үрчем
ПРИСЕМЯННИК — орлык яны яфрагы
ПРИСПОСОБЛЕНИЕ — җайлашу
ПРИЦВЕТНИК — чәчәк яны яфрагы
ПРОБКА — бөке (икенчел япма тукыма)
ПРОБКОВОЕ ДЕРЕВО — бөке агачы
ПРОЗАННИК КРАПЧАТЫЙ — тимгелле дуңгыз уты
ПРОЗЕНХИМА — озын һәм үткен очлы күзәнәкләрдән торган үсемлек тукымасы
ПРОКАМБИЙ — өске меристеманың бер өлеше
ПРОЛЕСКА — келәнчел (лаләчәләрдән)
ПРОЛЕСНИК — зибык уты, бал чәчәге
ПРОЛЕСНИК МНОГОЛЕТНИЙ — күпьеллык келәнчел үлән, зибык уты
ПРОЛИФИКАЦИЯ *(пролиферация)* — чәчәктән бәбәк үсү
ПРОЛОМНИК НИТЕВИДНЫЙ — җепсыман тишмән уты

ПРОЛОМНИК СЕВЕРНЫЙ — төньяк тишмән уты
ПРОРАСТАНИЕ — шыту, тишелеп чыгу
ПРОРАЩИВАНИЕ — шыттыру, үстерү
ПРОРОСТОК — шытым
ПРОСВИРНИК *(алтей, просвирник обыкновенный)* — мәче борчагы, мәче табаны
ПРОСВИРНИК ЛЕСНОЙ — урман мәче борчагы
ПРОСВИРНИК ПРИЗЕМИСТЫЙ — яткын мәче борчагы
ПРОСО — тары
ПРОСО ВОЛОСОВИДНОЕ — төкле тары
ПРОСО ПОНИКЛОЕ — салынкы тары
ПРОСО ПОСЕВНОЕ — чәчүлек тары
ПРОСО РАЗВЕСИСТОЕ — таркау башлы тары
ПРОСТРЕЛ РАСКРЫТЫЙ *(сон-трава)* — йокы үләне
ПРОТОПЛАСТ — тышчасыз үсемлек күзәнәгенең барлык эчке структурасы
ПСАММОФИТЫ — чүл үсемлекләре
ПСИХРОФИТЫ — юеш һәм салкын туфракта үсүчән үсемлекләр
ПТИЦЕНОЖКА *(сераделла)* — кош тәпие (азык үлән)
ПУЗЫРЧАТКА ОБЫКНОВЕННАЯ — куык яфрак
ПУПАВКА КРАСИЛЬНАЯ — буяу чәчәге, сары чәчәк
ПУПЫРНИК ЯПОНСКИЙ — япон сыткысы
ПУСТОКОЛОСЬЕ — буш башаклылык
ПУСТОЦВЕТ — буш чәчәк, кысыр чәчәк
ПУСТЫРНИК — арыслан койрыгы
ПУСТЫРНИК ПЯТИЛОПАСТНОЙ — биш аерчалы арыслан койрыгы
ПУСТЫРНИК СЕРДЕЧНЫЙ — дарулы арыслан койрыгы
ПУШИЦА ВЛАГАЛИЩНАЯ — җиңсәле мамыкбаш
ПУШИЦА МНОГОКОЛОСКОВАЯ — күп башаклы мамыкбаш
ПУШИЦА ТОНКАЯ — нечкә мамыкбаш
ПУШИЦА ШИРОКОЛИСТНАЯ — киң яфраклы мамыкбаш
ПУЩА — кара урман, куе урман
ПШЕНИЦА — бодай
ПШЕНИЦА БЕЗОСТАЯ — кылчыксыз бодай
ПШЕНИЦА ДВУЗЕРНЯНКА *(полба)* — борай, кушорлык
ПШЕНИЦА МЯГКАЯ *(летняя)* — җәйге бодай, йомшак бодай
ПШЕНИЦА ОСТИСТАЯ — кылчыклы бодай
ПШЕНИЦА ПЛОТНАЯ — тыгыз бодай
ПШЕНИЦА ТВЁРДАЯ — каты бодай
ПЫЛЬНИК — серкәлек
ПЫЛЬЦА — серкә

ПЫЛЬЦЕВАЯ ТРУБКА — серкә көпшәсе
ПЫЛЬЦЕВХОД — серкә юлы
ПЫЛЬЦЕГОЛОВНИК КРАСНЫЙ — кызыл серкәбаш
ПЫРЕЙ ПОЛЗУЧИЙ — шуышма сарут, актамыр
ПЫРЕЙ ПРОМЕЖУТОЧНЫЙ — тамыр сабаклы сарут, арадаш сарут

Р

РАЙГРАС ВЫСОКИЙ — биек райграс, айравык
РАЗВЕТВЛЕНИЕ — тармаклану
РАКИТА *(ива ломкая)* — мурт тал
РАПС — рапс (майлы үсемлек)
РАССАДА — үренте
РАСТЕНИЕ — үсемлек
РАСТЕНИЕВОДСТВО — үсемлекчелек
РАСТЕНИЯ АВТОТРОФНЫЕ — автотроф үсемлекләр (органик булмаган матдәләр белән тукланалар)
РАСТЕНИЯ АМПЕЛЬНЫЕ — декоратив асылмалы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ БЕСХЛОРОФИЛЛЬНЫЕ — хлорофиллсыз үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ВОДНЫЕ — су үсемлекләре
РАСТЕНИЯ ВЬЮЩИЕСЯ — уралма үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ГОЛОСЕМЕННЫЕ — ачык орлыклы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ДВУДОЛЬНЫЕ — ике өлешле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ДВУДОМНЫЕ — ике өйле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ДВУЛЕТНИЕ — икееллык үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ДЕКОРАТИВНЫЕ — декоратив үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ДРЕВЕСНЫЕ — агаччыл үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ИСКОПАЕМЫЕ — казылдык үсемлекләр
РАСТЕНИЯ КАРЛИКОВЫЕ — кәрлә үсемлекләр
РАСТЕНИЯ КОРНЕОТПРЫСКОВЫЕ — тамыр үргенле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ЛАЗЯЩИЕ — үрмә үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ЛИАНЫ — буар үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ЛИСТОСТЕБЕЛЬНЫЕ — яфрак-сабаклы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ МЕДОНОСНЫЕ — баллы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ НАСЕКОМООПЫЛЯЕМЫЕ — бөҗәкләр ярдәмендә серкәләнүче үсемлекләр
РАСТЕНИЯ НИЗШИЕ — түбән төзелешле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ОДНОДОМНЫЕ — бер өйле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ОДНОКЛЕТОЧНЫЕ — беркүзәнәкле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ОДНОПОЛЫЕ — бер җенесле үсемлекләр

РАСТЕНИЯ ПРЯДИЛЬНЫЕ — сүсле үсемлекләр
РАСТЕНИЯ СВЕТОЛЮБИВЫЕ — яктылык яратучы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ СОЛОНЧАКОВЫЕ — тозлак җир үсемлекләре
РАСТЕНИЯ СОРНЫЕ — чүп үләннәр
РАСТЕНИЯ ТЕНЕЛЮБИВЫЕ — күләгә яратучы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ЯДОВИТЫЕ — агулы үсемлекләр
РАСТЕНИЯ ЯРОВЫЕ — сабан ашлыклары
РАСТИТЕЛЬНОСТЬ — үсемлекләр дөньясы
РАСТРУБ — кушуч яфраклар
РДЕСТ БЛЕСТЯЩИЙ — ялтыравык су кәбестәсе
РДЕСТ ГРЕБЕНЧАТЫЙ — сырлы су кәбестәсе, карагай үләне
РДЕСТ КУРЧАВЫЙ — бөдрә су кәбестәсе
РДЕСТ ПЛАВАЮЩИЙ — йөзгәләк су кәбестәсе
РДЕСТ ПРОНЗЕННОЛИСТНЫЙ — тишек яфраклы су кәбестәсе
РДЕСТ РАЗНОЛИСТНЫЙ — төрле яфраклы су кәбестәсе
РДЕСТ СПЛЮСНУТЫЙ — яссы су кәбестәсе
РЕВЕНЬ — рәваҗ (күпьеллык яшелчә)
РЕГЕНЕРАЦИЯ — регенерация (үсемлекләрнең югалткан, җәрәхәтләнгән органнарын һәм тукымаларын үз хәленә кайтара алу сәләте)
РЕДИС*(ка)* — төче торма
РЕДЬКА — торма
РЕДЬКА ДИКАЯ — кыргый торма, тиле торма
РЕЗАК ОБЫКНОВЕННЫЙ — кискеч үлән
РЕЗЕДА ЖЁЛТАЯ — сары резеда
РЕЗУХА ПРОНЗЕННОЛИСТНАЯ — тиле шалкан
РЕМНЕЦВЕТНИК — тасмачәчәк (бүлмә гөле)
РЕЛИКТЫ — реликтлар (әле дә яши торган борынгы организмнар)
РЕПА — шалкан
РЕПЕЙ *(лопух большой)* — зур әрекмән
РЕПЕЙНИК *(лопух паутинистый)* — пәрәвезле әрекмән
РЕПЕШОК — эт тигәнәге
РЕПЕШОК ОБЫКНОВЕННЫЙ — эт тигәнәге
РЕПЕШОК ВОЛОСИСТЫЙ — төкле эт тигәнәге
РЖАВЧИНА РАСТЕНИЙ — үсемлекләрдә тутык авыруы
РИБОСОМЫ — рибосомалар (органоидлар төре)
РИЗОИДЫ — ризоидлар (тамыр хезмәтен үтәүче җепләр, мәс., мүкләрдә)
РИЗОСФЕРА — ризосфера (туфракта тамыр зонасы)
РИС — дөге

РОГАЧКА ХРЕНОВИДНАЯ — тар яфраклы кыргый керән
РОГОЗ УЗКОЛИСТНЫЙ — тар яфраклы җикәнбаш
РОГОЗ ШИРОКОЛИСТНЫЙ — киң яфраклы җикәнбаш
РОГОЛИСТНИК КРЫЛАТЫЙ — канатлы мөгезьяфрак
РОГОЛИСТНИК ТЁМНО-ЗЕЛЁНЫЙ — куе яшел су кычытканы, куе яшел мөгезьяфрак
РОГУЛЬНИК *(водяной орех)* — батманчык, су чикләвеге
РОЖЬ ДИКАЯ — кыргый арыш
РОЖЬ ОЗИМАЯ — көзге арыш, уҗым арышы
РОЖЬ ПОСЕВНАЯ — чәчү арышы, игү арышы
РОЗА — гөлчәчәк, роза
РОЗА ЗОЛОТАЯ — алтын камчы
РОЗА КОРИЧНАЯ — гөлҗимеш, гөләп
РОЗА СОБАЧЬЯ — эт борыны, әрсез гөлҗимеш
РОЗАРИЙ — роза бакчасы
РОЗЕТКА ЛИСТЬЕВ — яфрак таралгысы
РОЗМАРИН — бәбрия (куак)
РОМАШКА — ак чәчәк, ромашка
РОМАШКА АПТЕЧНАЯ — дару ромашкасы
РОМАШКА ЛУГОВАЯ — болын ромашкасы
РОМАШКА ОБЫКНОВЕННАЯ — сарыбаш
РОМАШКА ПАХУЧАЯ — исле ромашка, исле үлән
РОМАШКА НЕПАХУЧАЯ — болан күзе
РОСИЧКА — кыргый тары
РОСТ — үсү
РОСТ АПИКАЛЬНЫЙ — очтан үсү
РОСТ ИНТЕРКАЛЯРНЫЙ — буын араларыннан үсү
РОСТОК — шытым
РОСЯНКА — чыклы үлән, чык үләне
РОСЯНКА КРУГЛОЛИСТНАЯ — түгәрәк яфраклы чыклы үлән
РУДЕРАЛЬНЫЕ РАСТЕНИЯ — чүп үләннәр
РЫЖИК МЕЛКОПЛОДНЫЙ — вак орлыклы шепкән
РЫЖИК ПОСЕВНОЙ — чәчүлек шепкән, чыпчык орлыгы
РЫЛЬЦЕ — җимешлек авызчыгы
РЭГНЕРИЯ СОБАЧЬЯ — эт саруты
РЯБИНА ОБЫКНОВЕННАЯ — миләш
РЯБИНА ЧЕРНОПЛОДНАЯ *(арония)* — кара миләш
РЯБИННИК РЯБИНОЛИСТНЫЙ — миләш яфраклы куак
РЯБЧИК МАЛЫЙ — кечкенә шадра үлән
РЯСКА МАЛАЯ — вак бака тәңкәсе
РЯСКА ТРЁХДОЛЬНАЯ — өч аерчалы бака тәңкәсе

С

САБЕЛЬНИК БОЛОТНЫЙ — саз бишьяфрагы, саз утчәчәге
САЛЬВИНИЯ ПЛАВАЮЩАЯ — йөзгәләк тәңкә яфрак
САЖЕНЕЦ — үсенте, утыртма агач
САКСАУЛ — саксаул (чүл куагы)
САКУРА — сакура (декоратив чия куагы)
САЛАТ — салат (яшелчә үсемлек)
САЛАТ ОГОРОДНЫЙ *(латук посевной)* — игүле салат
САМООПЫЛЕНИЕ — үзеннән серкәләнү
САМШИТ — самшит (мәңге яшел үсемлек)
САНДАЛОВОЕ ДЕРЕВО — бәкам агачы
САРГАССУМ — саргассум (суүсемнәрнең бер ыругы)
САХАРНЫЙ ТРОСТНИК — шикәр камышы
СВЁКЛА — чөгендер
СВЁКЛА КОРМОВАЯ — азык чөгендере, терлек чөгендере
СВЁКЛА МНОГОЛЕТНЯЯ — күпьеллык чөгендер
СВЁКЛА САХАРНАЯ — шикәр чөгендере
СВЁКЛА СТОЛОВАЯ — аш чөгендере
СВЕРБИГА ВОСТОЧНАЯ — кончыгыш какысы, әче какы
СВЕРГУБЕЦ — ачы какы
СВЕЧЕНИЕ РАСТЕНИЙ — үсемлекләрнең нурланышы
СЕЛЕЗЕНОЧНИК ОЧЕРЕДНОЛИСТНЫЙ — алмаш яфраклы талак үләне
СЕЛЕКЦИЯ — сайлап алу
СЕЛЬДЕРЕЙ — сельдерей (аш тәмләткеч үсемлек)
СЕМЕННИК — орлыклык
СЕМЕНА — орлыклар
СЕМЯДОЛИ — орлык өлешләре
СЕМЯНОЖКА — орлык сабы
СЕМЯПОЧКА — орлык бөресе
СЕРАДЕЛЛА — кош тәпие, сераделла (азык үлән)
СЕРДЕЧНИК ГОРЬКИЙ — ачы кардамин
СЕРДЕЧНИК ЛУГОВОЙ — болын кардамины
СЕРДЕЧНИК МНОГОЦВЕТКОВЫЙ — вак чәчәкле кардамин, вак чәчәкле кына
СЕРДЕЧНИК НЕДОТРОГА — тидермәс кардамин
СЕРДЦЕВИНА — үзәк, агач үзәге
СЕРЁЖКА — сырга, алка чәчәк
СЕРПУХА — сары буяк (бүлмә гөле)
СЕЯНЕЦ — чәчкен

СИНЕГОЛОВНИК — чәнчү уты, чәнчәвек
СИНЕГОЛОВНИК ПЛОСКОЛИСТНЫЙ — җәенке яфраклы чәнчү уты
СИНЮХА ГОЛУБАЯ — йонча гөл, күкчел
СИНЯК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади елан үләне, әңгерәк уты
СИРЕНЬ ВЕНГЕРСКАЯ — венгр сирене
СИРЕНЬ ОБЫКНОВЕННАЯ — сирень, канәфер куагы (чәчәге)
СИТНИК ЛЯГУШАЧИЙ — бака ялтырагы, бака кугасы
СИТНИК НИТЕВИДНЫЙ — җепсыман ялтырак, җепсыман куга
СИТНИК СПЛЮСНУТЫЙ — ямьшек куга
СИТНЯГ БОЛОТНЫЙ — сазлавык уты
СИТНЯГ ИГОЛЬЧАТЫЙ — энәле сазлавык уты
СИТНЯГ ОДНОЧЕШУЙЧАТЫЙ — бер кабырчыклы сазлавык уты
СИТНЯГ ПРОМЕЖУТОЧНЫЙ — арадаш сазлавык уты
СКАБИОЗА — камчау, кычу үләне
СКАБИОЗА ЖЁЛТАЯ — сары ялмача, сары камчау
СКЕРДА КРОВЕЛЬНАЯ — япмалы сарыбаш, елкы уты
СКЕРДА СИБИРСКАЯ — себер какычасы, себер сарыбашы
СКЛЕРЕИДЫ — склереидлар (механик тукымаларның калын стеналы күзәнәкләре)
СКЛЕРЕНХИМА — склеренхима (калын стеналы күзәнәкләрдән торган механик тукыма)
СЛИВА — слива (агачы), караҗимеш (киптерелгәне)
СМОКОВНИЦА *(инжирное дерево)* — инҗир агачы
СМОЛЁВКА ОБЫКНОВЕННАЯ *(хлопушка)* — гади шартлавык чәчәк
СМОЛЁВКА ПОНИКАЮЩАЯ — салынкы шартлавык чәчәк
СМОЛКА ОБЫКНОВЕННАЯ — гади дегет чәчәге, сагызлы чәчәк
СМОРОДИНА — карлыган
СМОРОДИНА БЕЛАЯ — ак карлыган
СМОРОДИНА КРАСНАЯ — кызыл карлыган
СМОРОДИНА ПУШИСТАЯ — йөнтәс карлыган
СМОРОДИНА ЧЁРНАЯ — кара карлыган
СНЕЖНОЯГОДНИК БЕЛЫЙ — кар җиләге
СНЫТЬ ОБЫКНОВЕННАЯ — гади сәрдә
СОЗРЕВАНИЕ — өлгерү
СОЛНЦЕЦВЕТ — кояш чәчәк, көнчәчәк
СОЛОДКА ГОЛАЯ — яфраксыз татлы тамыр
СОЛЯНКА ХОЛМОВАЯ — тозлак (үсемлек)
СОН РАСТЕНИЙ — үсемлекләр йокысы
СОПЛОДИЕ — тәлгәш, җимеш төркеме
СОРГО — сорго (азык үсемлек)

СОРУС — сорус (абага спорангийлары җыелмасы)
СОСНА ОБЫКНОВЕННАЯ — нарат (агачы)
СОСНА КЕДРОВАЯ *(кедр сибирский)* — эрбет чикләвеге, кедр нараты
СОЦВЕТИЕ — чәчәк төркеме, укмаш чәчәк
СОЦВЕТИЕ ГОЛОВКА — башча (мәс., тукранбашта)
СОЦВЕТИЕ ЗОНТИК — чатыр чәчәк төркеме (мәс., нәүрүздә)
СОЦВЕТИЕ КИСТЬ — чук чәчәк төркеме (мәс., карлыганда)
СОЦВЕТИЕ КОЛОС — башак
СОЦВЕТИЕ МЕТЁЛКА — себеркәч (солыда)
СОЧЕВИЧНИК ВЕСЕННИЙ — торна борчагы, карга кузагы, көрән чәчәк
СОЯ — соя (кузаклы үсемлек)
СПАРЖА ЛЕКАРСТВЕННАЯ — дарулы әспе үләне, чебен үләне
СПИРОГИРА — спирогира (суүсем)
СПОРА — җенессез үрчү күзәнәге
СПОРАНГИЙ — спорангий (споралар оялыгы)
СПОРОФИЛЛЫ — спорофиллар (спорангийлар үсә торган яфрак, мәс., абагаларда)
СПОРОФИТ — спорофит (үсемлекләрдә җенессез үрчү буыны)
СТАЛЬНИК ПОЛЕВОЙ — кыр каешкыраны, кыр корычтамыры
СТАЛЬНИК ПРОМЕЖУТОЧНЫЙ — арадаш каешкыран, арадаш корычтамыр
СТВОЛ — кәүсә
СТЕБЕЛЬ ВОСХОДЯЩИЙ — күтәрелмә сабак
СТЕБЕЛЬ ВЬЮЩИЙСЯ — уралма сабак
СТЕБЕЛЬ ЛАЗЯЩИЙ — үрмә сабак
СТЕБЕЛЬ ЛЕЖАЩИЙ — ятма сабак
СТЕБЕЛЬ ПОДЗЕМНЫЙ *(корневище)* — җир асты сабагы (тамырча)
СТЕБЕЛЬ ПОЛЗУЧИЙ — шуышма сабак
СТЕБЕЛЬ ПРЯМОСТОЯЧИЙ — туры сабак
СТЕБЕЛЬ СТЕЛЮЩИЙСЯ — түшәлмә сабак
СТЕБЕЛЬ ТРАВЯНИСТЫЙ — үләнчел сабак
СТЕБЕЛЬ ЦЕПЛЯЮЩИЙСЯ — сырышма сабак
СТЕБЛЕВОЙ УЗЕЛ — сабак буыны
СТОЛОН — бәрәңгенең җир асты сабагы
СТРАУСНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — тәвә (кошы) каурые
СТРЕЛКА — сабак, көпшә (мәс., суганда)
СТРЕЛОЛИСТ ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади укъяфрак, су угы
СУДАНСКАЯ ТРАВА — судан үләне (азык үләне)
СУК — ботак

СУККУЛЕНТЫ — суккулентлар (бик сусыл, корылыкка чыдам үсемлекләр, мәс., алой, кактус)
СУРЕПИЦА ОБЫКНОВЕННАЯ — эт какысы, бүдәнә кузагы
СУРЕПИЦА ПРЯМАЯ — төз эт какысы, эт кузагы
СУШЕНИЦА ЛЕСНАЯ — урман кипкәре, урман үпкә үләне
СУШЕНИЦА ТОПЯНАЯ — саз кипкәре, саз киез үләне (дару үләне)
СЫТЬ *(земляной миндаль, чуфа)* — җир миндале, чуфа
СФАГНУМ — ак мүк, торф мүге

Т

ТАБАК — тәмәке
ТАБАК ДУШИСТЫЙ — хуш исле тәмәке
ТАВОЛГА — тубылгы
ТАВОЛГА ШЕСТИЛЕПЕСТНАЯ *(земляной орех)* — алты таҗ яфракчыклы кура, җир чикләвеге
ТАЙНИК ЯЙЦЕВИДНЫЙ — күкәйсыман листер (листер уты)
ТАЛЛОМ — таллом (түбән төзелешле үсемлекләрнең гәүдәсе)
ТАЛЛОФИТЫ — таллофитлар (сабагы, яфрагы, тамыры булмаган түбән төзелешле үсемлекләр һәм гөмбәләр)
ТАЛЬНИК — таллык
ТАТАРНИК КОЛЮЧИЙ *(чертополох)* — шайтан таягы
ТЕЛИПТЕРИС БОЛОТНЫЙ — сазлык татлы абагасы
ТЕЛОРЕЗ ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади тәнкисәр, кискеч кыяк
ТЕРЕСКЕН СЕРЫЙ — соры терескен
ТЁРН *(слива колючая)* — күгән агачы
ТЕРОФИТЫ — терофитлар (орлыктан үрчүче берьеллык үсемлекләр)
ТИМОФЕЕВКА ЛУГОВАЯ — болын арышбашы, болын сүсәне
ТИМОФЕЕВКА СТЕПНАЯ — дала арышбашы
ТИМЬЯН ОБЫКНОВЕННЫЙ *(чабрец, богородская трава)* — үрмә рәйхан, чабыр үләне
ТИПЧАК *(овсяница бороздчатая)* — сырлы солыча, сүсән солыча
ТИСС — тиле нарат (мәңге яшел ылыслы агач)
ТМИН ОБЫКНОВЕННЫЙ — ак әнис (дару үсемлеге)
ТОЛОКНЯНКА ОБЫКНОВЕННАЯ *(медвежье ушко)* — аю колагы, аю җиләге, гади аю баланы
ТОМАТ *(помидор)* — томат, помидор

ТОНОПЛАСТ — тонопласт (үсемлекләр күзәнәгендәге вакуольнең тышчасы)
ТОПОЛЬ БЕЛЫЙ *(серебристый)* — ак тупыл, ак тирәк
ТОПОЛЬ ЧЁРНЫЙ *(осокорь)* — кара тирәк, кара тупыл
ТОРИЦА ЛЬНЯНАЯ — җитен кырлыгы
ТОРИЦА ПОЛЕВАЯ — басу кырлыгы
ТОРИЦА ПОСЕВНАЯ — чәчү кырлыгы
ТОПИНАМБУР *(груша земляная)* — җир грушасы
ТОРИЧНИК КРАСНЫЙ — кызыл кырлык
ТРАХЕИ — трахеялар (үзагачтагы аркылы тышчасы җимерелеп яки тишелеп, протоплазмасы кибеп беткән вертикаль күзәнәкләр рәте)
ТРАХЕИДЫ — трахеидлар (үзагачта үткәргеч функциясен үтәүче орчыксыман күзәнәкләр)
ТРЁХРЕБЕРНИК НЕПАХУЧИЙ *(ромашка непахучая)* — иссез ромашка, иссез өчкырлык
ТОЧКА РОСТА — үсү ноктасы, үсү конусы
ТРАВА — үлән, чирәм
ТРИЛИСТНИК *(вахта трёхлистная)* — өчьяфрак
ТРИОСТРЕННИК БОЛОТНЫЙ — саз кугалыбы
ТРИЩЕТИННИК — шылдыравык солы
ТРОСТНИК САХАРНЫЙ — шикәр камышы
ТРУБКА РОСТОВАЯ — үсү көпшәсе
ТРУБКОВАНИЕ — көпшәгә утыру
ТРОСТНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — пумала камыш, башаклы камыш, читән камышы
ТРЯСУНКА СРЕДНЯЯ — калтыравык башак
ТРЯСУЧКА — калтыравык чәчәк
ТУНГ *(тунговое дерево)* — тунг агачы, май агачы
ТУРГОР — тургор (күзәнәк тышчасын киерелдереп торучы эчке басым)
ТУРНЕПС — терлек шалканы
ТУЯ — савыр, туя (ылыслы агач)
ТЫКВА ОБЫКНОВЕННАЯ — кабак
ТЫСЯЧЕГОЛОВ ПИРАМИДАЛЬНЫЙ — меңбаш үлән, пирамидаль меңбаш
ТЫСЯЧЕЛИСТНИК БЛАГОРОДНЫЙ — асыл меңъяфрак, ак мәтрүшкә
ТЫСЯЧЕЛИСТНИК ИВОЛИСТНЫЙ — тал яфраклы меңъяфрак
ТЫСЯЧЕЛИСТНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади меңъяфрак (дару үсемлеге)

ТЫСЯЧЕЛИСТНИК СЕВЕРНЫЙ — төньяк меңъяфрагы
ТЫЧИНКА — серкәч
ТЫЧИНОЧНАЯ НИТЬ — серкәч җебе
ТЮЛЬПАН — кызалак

У

УЖОВНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — елан абагасы, елан теле
УЗЕЛ — буын, буынтык
УЗЕЛ КУЩЕНИЯ — тармаклану буыны
УКРОП ПАХУЧИЙ, ОГОРОДНЫЙ — исле укроп, туран уты
УЛОТРИКС — улотрикс (суүсем)
УЛЬВА *(морской салат)* — диңгез салаты (суүсем)
УРУТЬ — бака чыршысы, чыршы үләне, су чыршысы
УРУТЬ КОЛОСИСТАЯ — башаклы су чыршысы
УРУТЬ МУТОВЧАТАЯ — бөҗралы су чыршысы
УСТЬИЦЕ — авызчык (яфракларда)

Ф

ФАЗА ВИЛОЧКИ — япьләнү фазасы, ике яфрак фазасы
ФАЗА КОЛОШЕНИЯ — башаклану фазасы (чоры)
ФАЗА КУЩЕНИЯ — тармаклану фазасы
ФАЗА РОСТА — үсү фазасы, үсү чоры
ФАЗА СОЗРЕВАНИЯ — өлгерү (җитлегү) чоры
ФАЗА ЦВЕТЕНИЯ — чәчәк ату чоры
ФАЗА ТРУБКОВАНИЯ — көпшәләнү чоры
ФАСОЛЬ — ногыт борчагы, фасоль
ФАСОЛЬ ОБЫКНОВЕННАЯ — гади фасоль, ногыт
ФАЦЕЛИЯ — фацелия (баллы үсемлек)
ФЕЙХОА — фейхоа (үсемлек)
ФЕЛЛЕМА — феллема (үсемлекләрнең бөке тукымасы)
ФЕЛЛОГЕН — феллоген (ул үсемлекләр сабагының тышкы ягына феллема, ә үзәгенә таба феллодерма ясый)
ФЕЛЛОДЕРМА — феллодерма (феллоген күзәнәкләреннән үсүче перидерманың эчке ягы)
ФИАЛКА ВЫСОКАЯ — биек миләүшә
ФИАЛКА ДУШИСТАЯ — хуш исле миләүшә
ФИАЛКА НОЧНАЯ *(вечерница)* — төнге миләүшә

ФИАЛКА ОПУШЕННАЯ — төкле миләүшә
ФИАЛКА ПЕСЧАНАЯ — комлык миләүшәсе
ФИАЛКА ПОЛЕВАЯ — кыр миләүшәсе, басу миләүшәсе
ФИАЛКА ПРУДОВАЯ — буа миләүшәсе
ФИАЛКА СОБАЧЬЯ — эт миләүшәсе
ФИАЛКА ТРЁХЦВЕТНАЯ *(анютины глазки)* — ала миләүшә
ФИАЛКА УДИВИТЕЛЬНАЯ — гаҗәеп миләүшә
ФИАЛКА ХОЛМОВАЯ — калкулык миләүшәсе
ФИКУС — агач гөл, фикус
ФИНИКОВАЯ ПАЛЬМА — хөрмә агачы, хөрмә пальмасы
ФИСТАШКА — цестә (агачы һәм җимеше)
ФИТОНЦИДЫ — фитонцидлар (югары төзелешле үсемлекләр бүлеп чыгара торган биологик актив матдәләр)
ФИТОПЛАНКТОН — фитопланктон (суда йөзмә хәлдә яшәүче бик вак үсемлекләр)
ФЛОКС — флокс (декоратив үсемлек)
ФЛОРА — үсемлекләр дөньясы
ФУЗАРИОЗ — фузариоз (үсемлекләрдә гөмбә авыруы)
ФУКСИЯ — тамчы гөл, алка гөл
ФУКУС — суүсем төре
ФУНДУК — бакча чикләвеге, фундук
ФИТОЦЕНОЗ — фитоценоз (үсемлекләр бергәлеге)

Х

ХВОЙНИК *(эфедра)* — дала кура җиләге, эфедра
ХВОЙНЫЕ — ылыслы агачлар, ылыслылар
ХВОЩ — наратбаш, нарат үләне
ХВОСТНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади елан камышы, су нараты
ХВОЩ БОЛОТНЫЙ — саз наратбашы
ХВОЩ ВЕТВИСТЫЙ — тармаклы наратбаш
ХВОЩ ЗИМУЮЩИЙ — кышлаучы наратбаш
ХВОЩ ЛЕСНОЙ — урман наратбашы
ХВОЩ ЛУГОВОЙ — болын наратбашы
ХВОЩ ПОЛЕВОЙ — кыр наратбашы
ХВОЯ — ылыс
ХИННОЕ ДЕРЕВО — хина агачы
ХЛАМИДОМОНАДА — хламидомонада (суүсем)
ХЛЕБНОЕ ДЕРЕВО — икмәк агачы

ХЛОПУШКА *(смолевка обыкновенная)* — шартлавык
ХЛОПЧАТНИК *(хлопок)* — мамык (үсемлеге һәм аның сүсе)
ХЛОРЕЛЛА — хлорелла (суүсем)
ХЛОРОПЛАСТЫ — хлоропластлар, яшел пластидлар
ХЛОРОФИЛЛ — хлорофилл (хлоропласттагы яшел пигмент)
ХМЕЛЬ ВЬЮЩИЙСЯ — үрмәле колмак
ХНА — кына
ХОХЛАТКА ПЛОТНАЯ — тыгыз сәрдәнә, урман бәрәңгесе, күкебаш
ХОХЛАТКА СРЕДНЯЯ — урта сәрдәнә
ХРЕН ОБЫКНОВЕННЫЙ — керән
ХРИЗАНТЕМА — әрем гөле
ХУРМА — хөрмә (агачы һәм җимеше)

Ц

ЦВЕТЕНИЕ — чәчәк ату
ЦВЕТОВОДСТВО — чәчәкчелек
ЦВЕТКОВЫЕ РАСТЕНИЯ — чәчәкле үсемлекләр
"ЦВЕТЕНИЕ" ВОДЫ — суның "чәчәк атуы"
ЦВЕТОК — чәчәк, гөл, чәчкә
ЦВЕТОК ЖЕНСКИЙ — ана чәчәк
ЦВЕТОК МУЖСКОЙ — ата чәчәк
ЦВЕТОК ОБОЕПОЛЫЙ — ике җенесле чәчәк
ЦВЕТОК ОДНОПОЛЫЙ — бер җенесле чәчәк
ЦВЕТОК ПЕСТИЧНЫЙ — җимшәнле чәчәк
ЦВЕТОК ТЫЧИНОЧНЫЙ — серкәчле чәчәк
ЦВЕТОЛОЖЕ — чәчәк төбе
ЦВЕТОНОЖКА — чәчәк сабы
ЦЕТРАРИЯ — цетрария (лишайник төре)
ЦИКЛАМЕН *(дряква)* — куян колагы, цикламен (миләүшә төре)
ЦИКОРИЙ ОБЫКНОВЕННЫЙ — һиндыба, буынлы чәчәк, эт каешы, фәрештә чәчәге
ЦИКУТА *(вех ядовитый)* — түндербаш, аю балтырганы
ЦИННА ШИРОКОЛИСТНАЯ — киң яфраклы цинна
ЦИРЦЕЯ ОБЫКНОВЕННАЯ — күке тамагы (вак үлән)
ЦИСТОПТЕРИС ЛОМКИЙ — мурт куык абага
ЦИТОПЛАЗМА — цитоплазма (күзәнәкнең сыек өлеше)
ЦИТРУСОВЫЕ — цитрус үсемлекләр

ЦИЦАНИЯ — су дөгесе, цицания
ЦИЦЕРБИТА — төймәчәчәк
ЦМИН ПЕСЧАНЫЙ *(бессмертник песчаный)* — шиңмәс чәчәк, комлык үлмәс чәчәге

Ч

ЧАБЕР САДОВЫЙ — бакча рәйханы
ЧАЙ ЛУГОВОЙ — болын чәе
ЧАСТУХА — сусак, көтүче кубызы
ЧАСТУХА ПОДОРОЖНИКОВАЯ — бака яфрагысыман кәҗә кузгалагы
ЧАШЕЛИСТИКИ — кәсә яфракчыклары
ЧАШЕЧКА — кәсә (чәчәктә)
ЧЕМЕРИЦА ЛОБЕЛЯ — Лобель аксыргагы
ЧЕРЕДА — эт тигәнәге
ЧЕРЕДА ПОНИКШАЯ — саз ябышкагы
ЧЕРЕДА ТРЁХРАЗДЕЛЬНАЯ — эт тигәнәге, ябышкак сырганак
ЧЕРЁМУХА ОБЫКНОВЕННАЯ — шомырт (агачы һәм җимеше)
ЧЕРЁМУХА ВИРГИНСКАЯ — виргин шомырты
ЧЕРЕМША — кыр сарымсагы
ЧЕРЕНКИ — чыбыкчалар
ЧЕРЕШНЯ — төче чия, татлы чия
ЧЕРЕШОК — яфрак сабы
ЧЁРНАЯ НОЖКА — караяк (гөмбә авыруы)
ЧЕРНИКА — кара җиләк
ЧЕРНОБЫЛЬНИК *(полынь обыкновенная)* — кара әрем
ЧЕРНОГОЛОВКА ОБЫКНОВЕННАЯ — карабаш, божан чәчәге
ЧЕРНОГОЛОВКА КРУПНОЦВЕТНАЯ — эре чәчәкле карабаш
ЧЁРНОЕ ДЕРЕВО — карагач (тропик үсемлек)
ЧЕРНОКОРЕНЬ ЛЕКАРСТВЕННЫЙ — дарулы каратамыр, дару кырмавыгы
ЧЕРТОПОЛОХ КУРЧАВЫЙ — билчән уты
ЧЕСНОК — сарымсак
ЧЕЧЕВИЦА СЪЕДОБНАЯ — ашамлык ясмык
ЧИНА БОЛОТНАЯ — саз борчагы
ЧИНА ГОРОХОВИДНАЯ — борчаксыман чина
ЧИНА ЛЕСНАЯ — урман кырлы борчагы
ЧИНА ЛУГОВАЯ — болын кырлы борчагы, сары кәрешкә

ЧИНА ПОСЕВНАЯ — чәчүле кырлы борчак
ЧИНАР — чинар (агач)
ЧИСТЕЦ БОЛОТНЫЙ — саз нәдербашы, саз күркә борыны
ЧИСТЕЦ ВЕСЕННИЙ — күркә борыны, язгы нәдербаш, күзлут чәчәге
ЧИСТЕЦ ЛЕСНОЙ — урман нәдербашы (дару үсемлеге)
ЧИСТЕЦ ОДНОЛЕТНИЙ — берьеллык нәдербаш
ЧИСТЕЦ ПРЯМОЙ — туры күзлут
ЧИСТОТЕЛ БОЛЬШОЙ — зур канлут, төче үлән
ЧИСТЯК ВЕСЕННИЙ — язгы кырлыган, язгы фикария
ЧИХОТНАЯ ТРАВА — төчкерек уты
ЧУБУШНИК ДУШИСТЫЙ — хуш исле ясмин куагы
ЧУМИЗА — чумиза, кытай тарысы
ЧУФА *(земляной миндаль)* — чуфа, җир миндале, җир бадамы (бүлбеле майлы үсемлек)

Ш

ШАЛФЕЙ — чебен кунмас гөл, шалфей
ШАЛФЕЙ ЛУГОВОЙ — болын шалфее
ШАЛФЕЙ МУТОВЧАТЫЙ — чуклы шалфей
ШАЛФЕЙ ОСТЕПНЁННЫЙ — далалашкан шалфей
ШАЛФЕЙ ПОНИКАЮЩИЙ — салынкы шалфей
ШАФРАН — кыр зәгъфраны (үсемлек)
ШЕЛКОВИЦА *(тутовое дерево)* — ефәк агачы, тут агачы
ШИЛЬНИК — безүлән
ШИПОВНИК — гөлҗимеш, гөләп
ШИПОВНИК ВОНЮЧИЙ — сасы гөләп
ШИПОВНИК ИГЛИСТЫЙ — энәле гөләп
ШИПОВНИК КОЛЮЧИЙ — чәнечкәк гөләп
ШИПОВНИК МЯГКИЙ — йомшак гөләп
ШИПОВНИК СОБАЧИЙ — эт гөләбе
ШИШКА — күркә (мәс., наратта)
ШЛЕМНИК КОПЬЁЛИСТНЫЙ — сөңге яфраклы калканлы ут
ШЛЕМНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — тургай күзлубы, гади күзлуб
ШОКОЛАДНОЕ ДЕРЕВО *(какао)* — шоколад агачы (тропик үсемлек)
ШПИНАТ ОГОРОДНЫЙ — бакча шпинаты
ШТАМБ — кәүсә, агач кәүсәсе

Щ

ЩАВЕЛЬ — кузгалак
ЩАВЕЛЬ ВОДНЫЙ — су кузгалагы
ЩАВЕЛЬ ГУСТОЙ — куе кузгалак
ЩАВЕЛЬ ДОМАШНИЙ — йорт кузгалагы
ЩАВЕЛЬ ЗАЯЧИЙ — куян кузгалагы
ЩАВЕЛЬ КОНСКИЙ — ат кузгалагы (дару үсемлеге)
ЩАВЕЛЬ КУРЧАВЫЙ — бөдрә кузгалак
ЩАВЕЛЬ КРАСНЫЙ — кызыл кузгалак
ЩАВЕЛЬ МАЛЫЙ — чыпчык кузгалагы
ЩАВЕЛЬ ОБЫКНОВЕННЫЙ — эре кузгалак, гади кузгалак
ЩАВЕЛЬ ПРИБРЕЖНЫЙ — яр кузгалагы, эт кузгалагы
ЩАВЕЛЬ УЗКОЛИСТНЫЙ — тар яфраклы кузгалак
ЩЕБРУШКА ПОЛЕВАЯ — киек мәтрүшкәсе
ЩЕТИННИК ЗЕЛЁНЫЙ — яшел тычкан тарысы, яшел кыллы башак
ЩЕТИННИК СИЗЫЙ — күгелҗем тычкан тарысы
ЩИРИЦА ЗАПРОКИНУТАЯ — песи тарысы, песи койрыгы, кара алабута
ЩИРИЦА СИНЕВАТАЯ — зәңгәрсу песи тарысы
ЩИТОВНИК МУЖСКОЙ — ата абага
ЩУЧКА ДЕРНИСТАЯ *(луговик дернистый)* — болын солысы, елан теле

Э

ЭВКАЛИПТ — эвкалипт (агач)
ЭВРИОЛА — эвриола (төнбоекчалардан)
ЭВТРОФНЫЕ РАСТЕНИЯ — эвтроф үсемлекләр
ЭДЕЛЬВЕЙС — эдельвейс (тау чәчәге)
ЭДИФИКАТОРЫ — эдификаторлар (фитоценозда күпчелек булып, аның "йөзен" билгеләүче үсемлекләр)
ЭКЗОДЕРМА — экзодерма (беренчел кайрының тышкы катлам күзәнәкләре)
ЭЛИЗАНТА НОЧЕЦВЕТНАЯ — төнчәчәкле элизанта
ЭЛИМУС *(овес песчаный)* — комлык солысы
ЭЛОДЕЯ КАНАДСКАЯ — Канада элодеясы, бака ефәге
ЭНЕРГИЯ ПРОРАСТАНИЯ — шыту энергиясе

ЭНДОСПЕРМ — эндосперм (серкәләнгәннән соң үсемлекләр орлыгында запас туплаучы тукыма)
ЭПИДЕРМИС — эпидермис (үсемлекләрнең тышкы каплам тукымасы)
ЭПИФИТЫ — эпифитлар (паразитлык итмичә, башка үсемлекләргә урнашып үсүче үсемлекләр)
ЭСКУЛАПОВА ТРАВА *(ластовень лекарственный)* — дарулы мамыкбаш
ЭСПАРЦЕТ — эспарцет
ЭФЕДРА ДВУХКОЛОСКОВАЯ — башаклы кызыл тамыр, тау тамыры
ЭФЕМЕРОИДЫ — эфемероидлар (бик кыска вегетацияле күпьеллык үсемлекләр)
ЭФЕМЕРЫ — эфемерлар (бик кыска вегетацияле берьеллык үсемлекләр)

Ю

ЮККА — юкка (мәңге яшел үсемлекләр)

Я

ЯБЛОНЯ — алмагач
ЯВОР *(белый клён)* — ак өрәңге, ак чаган
ЯГЕЛЬ *(олений мох)* — болан мүге
ЯГОДА — җиләк
ЯГОДА ВИННАЯ *(фига)* — инҗир җимеше
ЯЗВЕННИК МНОГОЛИСТНЫЙ — күп яфраклы куян кәрешкәсе
ЯРУТКА ПОЛЕВАЯ — кыр яруты, шылдыравык үлән
ЯСЕНЬ — корыч агач, дардар агачы
ЯСКОЛКА ДЕРНИСТАЯ — ешкул, дала ешкулы
ЯСМЕННИК КРАСИЛЬНЫЙ — буяу сырмавыгы
ЯСМЕННИК ПАХУЧИЙ — исле сырмавык
ЯСМЕННИК ШЕРОХОВАТЫЙ — кытыршы сырмавык
ЯСМЕННИК ЦЕПКИЙ — ябышкак сырмавык
ЯСНОТКА — баллут, сукыр кычыткан
ЯСНОТКА БЕЛАЯ — сукыр кычыткан, ак баллут
ЯСНОТКА КРАПЧАТАЯ — тимгелле баллут
ЯСНОТКА НАДРЕЗНАЯ — теленмә баллут
ЯСНОТКА ПУРПУРОВАЯ — кызгылт баллут
ЯСНОТКА СТЕБЛЕОБЪЕМЛЮЩАЯ — сабак кочар баллут
ЯСТРЕБИНКА ВОЛОСИСТАЯ — төкле карчыга үләне, тырнак уты
ЯСТРЕБИНКА ЗОНТИКОВИДНАЯ — тырнак үлән, чатырсыман карчыга уты
ЯСТРЕБИНКА ИЗОГНУТОЗУБЧАТАЯ — карчыга үләне, пычкы яфраклы карчыга үләне
ЯСТРЕБИНКА КРАСИВОЗУБЧАТАЯ — тырнак уты, кырлы яфраклы карчыга уты
ЯСТРЕБИНКА ЛУГОВАЯ — болын карчыга үләне
ЯСТРЕБИНКА ОБМАНЧИВАЯ — ялган карчыга уты
ЯСТРЕБИНКА ЯДОВИТАЯ — агулы карчыга үләне
ЯТРЫШНИК — төер тамыр, күке яше
ЯТРЫШНИК КРОВАВЫЙ — канлы төер тамыр
ЯТРЫШНИК МЯСОКРАСНЫЙ — кызыл төер тамыр, кызыл сәхләб
ЯТРЫШНИК ОБОЖЖЁННЫЙ — көйгән төер тамыр
ЯТРЫШНИК ПЯТНИСТЫЙ — тимгелле төер тамыр
ЯТРЫШНИК ШЛЕМОВИДНЫЙ — башлыксыман төер тамыр
ЯЧМЕНЬ — арпа
ЯЧМЕНЬ ДВУРЯДНЫЙ — ике рәтле арпа
ЯЧМЕНЬ ДИКИЙ — арпаган (чүп үлән)
ЯЧМЕНЬ ЛУКОВИЧНЫЙ — суганчалы арпа
ЯЧМЕНЬ МНОГОРЯДНЫЙ — күп рәтле арпа
ЯЧМЕНЬ ЯРОВОЙ — язгы арпа
ЯЧМЕНЬ ГРИВАСТЫЙ — озын кылчыклы арпа

Грибы

А

АГАРИКОВЫЕ (*пластинчатые*) ГРИБЫ— җәймәле гөмбәләр
АСКОМИЦЕТЫ (*сумчатые грибы*) — аскомицетлар (сумкалы гөмбәләр)
АСКОСПОРЫ — аскомицетларның үрчү споралары

Б

БАЗИДИОМИЦЕТЫ — базидиаль гөмбәләр
БАЗИДИИ — базидияләр (гөмбәләрнең үрчү органнары)
БЕЛЫЙ ГРИБ — ак гөмбә
БЕЛЫЙ ГРИБ БЕРЁЗОВЫЙ — каенлык ак гөмбәсе
БЕЛЫЙ ГРИБ БОРОВИК — наратлык ак гөмбәсе
БЕЛЫЙ ГРИБ ДУБОВЫЙ — имәнлек ак гөмбәсе
БЕЛЫЙ ГРИБ ЕЛОВЫЙ — чыршылык ак гөмбәсе
БЕЛЫЙ ГРИБ ЛОЖНЫЙ — ялган ак гөмбә
БЕЛЫЙ ГРИБ ОСИНОВЫЙ — усаклык ак гөмбәсе
БЛЮДЦЕВИК ЖИЛКОВАТЫЙ — сеңерчәле тәлинкә гөмбә
БОРОВИК — нарат гөмбәсе
БОРОВИК НЕСЪЕДОБНЫЙ — наратлык агулы ак гөмбәсе
БУЛАВНИЦА — чукмарбаш гөмбә

В

ВАЛУЙ — валуй
ВЕСЕЛКА ОБЫКНОВЕННАЯ — куандыргыч гөмбә
ВЕШЕНКА ОБЫКНОВЕННАЯ — гади яз гөмбәсе
ВЕШЕНКА РОЖКОВИДНАЯ — мөгезсыман яз гөмбәсе
ВОЛНУШКА (*волнуха*)— кызыл гөмбә, йөнтәс гөмбә
ВОЛНУШКА РОЗОВАЯ — алсу йөнтәс гөмбә
ВОЛОКОННИЦА ЗЕМЛЯНАЯ — җепселле җир гөмбәсе

Г

ГАСТЕРОМИЦЕТЫ — гастеромицетлар
ГИМЕНИЙ — гимений (гөмбәләрдә үрчү өлешләренең споралы катламы)
ГИМЕНОФОР — гименофор (базидиомицетларның үрчү өлешендәге гименийлы катлавы)
ГИФЫ — гифлар (гөмбә җепселләре йомгагы)
ГЛАДЫШ (*гриб молочай*) — шома гөмбә
ГОВОРУШКА СЕРАЯ — соры говорушка, соры лыгырдык гөмбә
ГОЛОВАЧ КРУГЛЫЙ — түгәрәкбаш
ГОЛОВНЕВЫЕ ГРИБЫ — кисәү гөмбәләр, корымбашлар
ГРИБ-БАРАН — тәкә гөмбә
ГРИБ ЕЖЕВИК — бөрлегән гөмбә
ГРИБ-ЗОНТИК БЕЛЫЙ — ак чатыр гөмбә
ГРИБНИЦА (*мицелий*) — гөмбәлек
ГРУЗДЬ ДУБОВЫЙ — имән гөреҗдәсе
ГРУЗДЬ ЖЕЛЧНЫЙ — үтле гөреҗдә
ГРУЗДЬ ЖЁЛТЫЙ — сары гөреҗдә
ГРУЗДЬ НАСТОЯЩИЙ — чын гөреҗдә
ГРУЗДЬ ПЕРЕЧНЫЙ — борыч гөреҗдә
ГРУЗДЬ СИНЕЮЩИЙ — зәңгәрләнүчән гөреҗдә
ГРУЗДЬ ЧЁРНЫЙ — кара гөреҗдә

Д

ДИСКОМИЦЕТЫ — дискомицетлар
ДОЖДЕВИК ГИГАНТСКИЙ — зур куык гөмбә, саңгырау гөмбә
ДОЖДЕВИК КРАПЧАТЫЙ — чуар куык гөмбә
ДОЖДЕВИК ЛОЖНЫЙ — ялган куык гөмбә
ДОМОВЫЙ ГРИБ — бүрәнә гөмбәсе
ДРОЖЖЕВЫЕ ГРИБЫ — чүпрә гөмбәләре
ДУБОВИК КРАПЧАТЫЙ — чуар имән гөмбәсе
ДУБОВИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — гади имән гөмбәсе

Е

ЕЖОВИК ЖЁЛТЫЙ — сары керпе гөмбә
ЕЖОВИК ПЁСТРЫЙ — чуар керпе гөмбә

ЕЖОВИК ШЕРСТИСТОНОГИЙ — төкле саплы керпе гөмбә
ЕЛОВИК ЖЁЛТЫЙ — сары чыршы гөмбәсе

Ж

ЖЕЛЧНЫЙ ГРИБ — үтле гөмбә

З

ЗАЯЧЬЕ УШКО — куянколак
ЗЕЛЕНУШКА *(рядовка зелёная)* — яшел гөмбә, яшел рядовка
ЗООСПОРАНГИЙ — гөмбәләрдә орлыклар ясалу-үсү урыны

К

КАРТОФЕЛЬНЫЙ ГРИБ — бәрәңге гөмбәсе
КАШТАНОВЫЙ ГРИБ — кәстәнә гөмбәсе
КОЗЛЯК — кәҗәкәй гөмбә
КОЛПАК КОЛЬЧАТЫЙ — боҗралы калфак
КРАСНУШКА — кызылкай

Л

ЛИСИЧКА ЖЁЛТАЯ — сары әтәч гөмбәсе
ЛИСИЧКА ЛОЖНАЯ — ялган әтәч гөмбәсе
ЛИСИЧКА НАСТОЯЩАЯ — чын әтәч гөмбәсе
ЛОЖНОДОЖДЕВИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — ялган куык гөмбә
ЛОЖНООПЁНОК СЕРОПЛАСТИНЧАТЫЙ — ялган соры баллы гөмбә
ЛОЖНЫЙ ВАЛУЙ — ялган валуй

М

МАСЛЁНОК БОЛОТНЫЙ — саз майлы гөмбәсе
МАСЛЁНОК ЗЕРНИСТЫЙ — ярмалы майлы гөмбә
МАСЛЁНОК ЛИСТВЕННИЧНЫЙ — карагай майлы гөмбәсе
МАСЛЁНОК НАСТОЯЩИЙ — майлы гөмбә
МИКОЛОГИЯ — гөмбәләрне өйрәнүче фән
МИКОРИЗА — гөмбә-тамыр

МЛЕЧНИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — сөтчел гөмбә
МОКРУХА ЕЛОВАЯ — юеш чыршы гөмбәсе
МОХОВИК ЖЁЛТО-БУРЫЙ — саргылт-көрән мүк гөмбәсе
МОХОВИК ЗЕЛЁНЫЙ — яшел мүк гөмбәсе
МОХОВИК КРАСНЫЙ — кызыл мүк гөмбәсе
МОХОВИК ПЁСТРЫЙ — чуар мүк гөмбәсе
МУКОР — ак күгәрек (гөмбә)
МУКОР ГОЛОВЧАТЫЙ — башсыман күгәрек гөмбә
МУХОМОР — чебен гөмбәсе
МУХОМОР ВОНЮЧИЙ — сасы чебен гөмбәсе
МУХОМОР ЗЕЛЁНЫЙ *(поганка бледная)* — яшел чебен гөмбәсе, томсык гөмбә
МУХОМОР КРАСНЫЙ — кызыл чебен гөмбәсе
МУХОМОР ПАНТЕРНЫЙ — чуар чебен гөмбәсе
МУХОМОР ТОЛСТЫЙ — юан чебен гөмбәсе

Н

НАВОЗНИК — тирес гөмбәсе
НАВОЗНИК БЕЛЫЙ — ак тирес гөмбәсе
НАВОЗНИК МЕРЦАЮЩИЙ — җемелдек тирес гөмбәсе
НАВОЗНИК СЕРЫЙ — соры тирес гөмбәсе

О

ОЛЕНИЙ ГРИБ — болан гөмбәсе
ООСПОРА — оомицетларның тын споралары
ОПЁНОК КИРПИЧНО-КРАСНЫЙ ЛОЖНЫЙ — ялган кызыл баллы гөмбә
ОПЁНОК ЛЕТНИЙ — җәйге баллы гөмбә
ОПЁНОК ЛОЖНЫЙ СЕРНО-ЖЁЛТЫЙ — күкертләй сары ялган баллы гөмбә
ОПЁНОК ЛУГОВОЙ — болын баллы гөмбәсе
ОПЁНОК ОСЕННИЙ — көзге баллы гөмбә

П

ПАУТИННИК КОРИЧНЕВЫЙ — пәрәвезле көрән гөмбә
ПЕРЕЧНЫЙ ГРИБ — борычлы гөмбә
ПЛЕСНЕВЫЕ ГРИБЫ — күгәрек гөмбәләр

ПОГАНКА БЛЕДНАЯ (*мухомор зелёный*) — аксыл томсык гөмбә
ПОГАНКА ЖЁЛТАЯ — сары томсык гөмбә
ПОДБЕРЁЗОВИК ОБЫКНОВЕННЫЙ — каен гөмбәсе
ПОДБЕРЁЗОВИК БОЛОТНЫЙ — саз каен гөмбәсе
ПОДГРУЗДОК БЕЛЫЙ — ак гөреҗдә
ПОДГРУЗДОК ЧЁРНЫЙ — вак кара гөреҗдә
ПОДДУБНИК — имән гөмбәсе
ПОДОСИНОВИК — усак гөмбәсе
ПОДОСИНОВИК ЖЁЛТО-БУРЫЙ — саргылт-көрән усак гөмбәсе
ПОДОСИНОВИК КРАСНЫЙ — кызыл усак гөмбәсе
ПОПЛАВОК СЕРЫЙ — соры калкавыч

Р

РЖАВЧИННЫЕ ГРИБЫ — тутык гөмбәләр
РОГАТИК ЖЁЛТЫЙ — мөгезле сары гөмбә
РЫЖИК — җирән гөмбә
РЫЖИК ЕЛОВЫЙ — чыршы җирән гөмбәсе
РЫЖИК КРАСНЫЙ — кызгылт җирән гөмбә
РЫЖИК СОСНОВЫЙ — нарат җирән гөмбәсе
РЯДОВКА СЕРАЯ — соры рядовка
РЯДОВКА ТОПОЛЕВАЯ — тирәк рядовкасы
РЯДОВКА ФИОЛЕТОВАЯ — шәмәхә рядовка

С

САТАНИНСКИЙ ГРИБ — шайтан гөмбәсе
СВИНУШКА — дуңгыз гөмбәсе
СЕРУШКА — сорыкай гөмбә
СИНЯК — күк гөмбә
СКЛЕРОЦИЙ — кайбер гөмбәләрдә кышлап үрчү өчен җепсел-ләрнең тыгыз укмашуы
СКРИПИЦА — шыгырдавык гөмбә
СЛИЗЕВИКИ (*миксомицеты*)— лайлач гөмбәләр (*миксомицетлар*)
СМОРЧОК ВОНЮЧИЙ — җир мае, сасы җыерчыклы гөмбә, сасы кәҗә гөмбәсе
СМОРЧОК КОНУСОВИДНЫЙ — очлы җыерчыклы гөмбә, очлы кәҗә гөмбәсе
СМОРЧОК НАСТОЯЩИЙ — чын җыерчыклы гөмбә, чын кәҗә гөмбәсе

СПОРЫНЬЯ ПУРПУРНАЯ — җете кызыл арыш анасы
СТРОЧОК ОБЫКНОВЕННЫЙ — җөйле гөмбә
СУМЧАТЫЕ ГРИБЫ (*аскомицеты*) — сумкалы гөмбәләр (*аско-мицетлар*)
СЫРОЕЖКА — ал гөмбә
СЫРОЕЖКА ЗЕЛЕНОВАТАЯ — яшькелт эшләпәле ал гөмбә
СЫРОЕЖКА ЛОМКАЯ — уалучан ал гөмбә

Т

ТЕЛЕЙТОСПОРА — тутык гөмбәләр спораларының бер төре
ТРУБЧАТЫЕ ГРИБЫ — көпшәле гөмбәләр
ТРУТОВИК — агач гөмбәсе, ку гөмбәсе
ТРУТОВИК ЛОЖНЫЙ — ялган агач гөмбәсе
ТРУТОВИК НАСТОЯЩИЙ — чын агач гөмбәсе, чын ку гөмбәсе
ТРЮФЕЛЬ БЕЛЫЙ — ак томалан
ТРЮФЕЛЬ ОЛЕНИЙ — болан гөмбәсе

У

УРЕДОСПОРА — тутык гөмбәләрнең җәйге споралары

Ф

ФИТОФТОРА — үсемлекләр авыруын китереп чыгаручы гөмбә-ләр ыругы

Ч

ЧАГА — кара каен гөмбәсе
ЧЕРНУШКА — кара гөмбә
ЧЕСНОЧНИК МАЛЫЙ — сарымсакча вак гөмбә
ЧЕСНОЧНЫЙ ГРИБ — сарымсак исле гөмбә

Ш

ШАМПИНЬОН ЛЕСНОЙ — урман шампиньоны
ШАМПИНЬОН ПОЛЕВОЙ — кыр шампиньоны
ШЛЯПОЧНЫЕ ГРИБЫ — эшләпәле гөмбәләр

КОЯШ НУРЛАРЫНДА НАЗЛАНА ИРКӘ ГӨЛЛӘР, ҮЛӘННӘРНЕ СЫЙПАП УЗА ТАЛГЫН ҖИЛЛӘР

Мин бала чакта җәйләрен балтырган, какы, гәзнич... ашап үстем. Мәктәп елларында үзебезнең авыл кырларында, инеш буйларында һәм урманнарда балкып чәчәк атып утырган үсемлекләрне күзәтә, гербарийлар хәзерли идем. Бу минем өчен бик тә кызыклы һәм мавыктыргыч шөгыль булды. Шунда, үзем дә сизмәстән, яфрак-чәчәкләр белән сөйләшә торган булып киттем. Мине табигатьтәге һәрнәрсә сокландыра иде. Алай гынамы соң, алар үзләрендә яшеренеп яткан серләре белән күңелемне биләделәр. Тора-бара үсемлекләр дөньясында үзем өчен ачышлар ясый башладым. Хәзер дә бу өлкәдә мине кызыксындырган нәрсәләр күп: балачактан килгән эзләнүләремне дәвам иттерәм, тәҗрибәләр ясыйм, күзәтүләр алып барам.

Шулай дигәннән, мин сезгә энҗе чәчәкләр (ландыш) белән үткәргән бер тәҗрибәм хакында сөйлим әле. Май аенда үсеп чыгып, тирә-юньгә хушбуй исләрен таратып утырган бу урман үсемлеген белмәгән кеше юктыр. Моннан берничә ел элек көзен, октябрь ае ахырында, ике төп энҗе чәчәген туфрагы белән бергә төпләп, өйгә алып кайттым. Алар нәни генә ак бәбәкләрен дә төрткән иде. Димәк, энҗе чәчәкләр кара көздән үк киләсе язга әзерләнә икән. Мин, тамырларны ипләп, юеш чүпрәккә төрдем дә аларны салкынча урынга чыгарып куйдым.

Бер ай үткәч, тамырларны чүлмәкләргә утыртып, аларны тәрәзә төбенә тездем. Атна чамасы вакыт үтүгә ландышларым ап-ак борыннарын төртте. 6—7 сантиметрга җитеп үскәнчегә кадәр, аларга җылы (+25 °С) су сибеп тордым. Гөлләрем көнләп түгел, сәгатьләп үстеләр.

Яңа елга бер-ике генә көн калып бара иде. Бәйрәмне сизенгәндәй, урман гөлләрем җептәй нечкә сабакларында асылмалы нәни кыңгыраучыкка охшаган энҗе чәчәкләрен күрсәтте. Бүлмәгә хуш исләрен бөркеп, тәрәзә төбендә Яңа елны каршыламасынмы ландышларым! Могҗиза бит бу! Белсәгез иде шул сәгатьләрдә нинди уйлар, ләззәтле хисләр кичергәнемне?! Безнең гаиләгә Табигатьнең чын Яңа ел бүләге иде бит бу!

Сынап карагыз әле: бәлки сезгә дә Табигать шундый күркәм бүләк әзерләгәндер.

Бу тәҗрибә минем күңелемне үстереп җибәрде, кыр үләннәрен бакчамда үстереп карау нияте туды. Моннан дистә еллар чамасы элек, көзен, туган авылым урманнарыннан зәңгәр кыңгырау, сары умырзая тамырларын төпләп һәм чебен үләненең орлыкларын җыеп, Казанга алып кайткан идем. Аларны Казан ягы климатик шартларында, көлсу туфракта үстереп карау минем өчен кызык иде. Чөнки әлеге үсемлекләр Татарстанның көньяк-көнчыгыш җирләрендә үсәргә яраклашканнар. Җитмәсә, сары умырзая Казан ягында һәм аңа якын төбәкләрдә гомумән очрамый, ул — үз төбәгендә дә сирәк үсемлек.

Ничек кенә булмасын, теләгемә ирештем. Хәзер, ел саен, май аенда сары умырзая — алтын, "кыңгырау"ларым зәңгәр чәчәкләре белән бакчамны бизиләр, чәчәкләре елдан-ел эреләнә бара. Соңгысы, өч-дүрт ел эчендә ишәеп китеп, бөтен бакчамны басты, хәтта күршеләрем бакчасына да "атлады". Алар урманныкына караганда, күбрәк чәчәк аталар. Чебен үләне дә зур булып үсте; июль ахырында, август башында түм-түгәрәк кызыл төймә-җимешләре белән чибәрләнеп утыра.

Бу үсемлекләр турында сүз чыккач, шунысын да әйтим: сары умырзая (ул агулы) һәм чебен үләне (бусыннан ризыклар да әзерлиләр) медицинада кыйммәтле дару чималы булып санала.

Андызны безнең республикада Минзәлә, Спас һәм Тәтеш районнарының кайбер авыллары тирәсендәге җирләрдә генә үсә, диләр. Ул да бакчамны үз итте. Хәер, миндәгенәме соң, аны хәзер күп бакчачылар үстерә. Бу үсемлек тә файдалы — аны төрле ашамлыкларга кушалар, күп чирләрдән дәва.

Ә менә сезнең виноград үстереп карарга теләгегез юкмы? Татарстанда хәзер аның төрле сортларын үстерәләр. Мин дә шулай, кызыгып китеп, виноградның "Тукай" һәм "Әмирхан" дигән сортларын юнәттем. Аларның чыбыкчаларын миңа Алтай краеның Бийск шәһәрендә яшәүче селекционер җибәргән иде. Ул үзе бу сортларны Донбасстан алып кайткан булган. Кырыс табигатьле Себер җиренә ияләштергән ул бу виноградларны, еллар үтү белән алардан мул уңыш үстереп алуга ирешкән. Мин дә әлеге чыбыкчаларны утыртуымның өченче көзендә беренче уңыш алдым.

Урман винограды турында ишеткәнегез бармы сезнең?

Артышны (арча) шулай да атыйлар. Ул — мәңге яшел һәм ылыслы куак-агач, кипарисчалар семьялыгына карый, ылыслы урманнарда төркем-төркем булып үсә. Артыш — озын гомерле үсемлек — 300 ел яшәгәннәрен очратырга мөмкин, Тянь-Шань таулары урманнарында 500 еллыклары бар. Аның күркә-җимешләре, чәчәк атканнан соң, икенче елның көзенә өлгерә. Алар эфир маена, шикәр, сумала, төрле кислота һәм башка матдәләргә бай. Аның җимешләре төрле сырхауга дәва буларак файдалы, азык промышленностенда кулланыла.

Артышның тагын бер өстенлеге бар. Ул һавага фитонцидлар бүлеп чыгара, ә алар кеше өчен бик файдалы. Әйе, кумәкләшеп үсә торган бу куаклар — табигатьнең саф һава лабораториясе. Бер гектар мәйданда үсеп утырган шундый хәзинә тәүлек буенча 30 килограмм файдалы матдә бүлеп чыгара һәм тирә-юньне сафландыра. Бу исә зур бер шәһәрне зарарлы бактерияләрдән арындырырга җитәр иде. Шуңа күрә артышны кала бакчаларында һәм газоннарында, авыл бакчаларында үстереп карасак, бик тә файдалы эш башкарыр идек. Мәктәп укучыларының бу изге эшкә алынуы бик хуп булыр иде.

Җәен һәркем табигать кочагына омтыла. Сине урманда яки болында елмаешып утырган чәчәкләр каршылый. Җан рәхәте кичерәсең, күкрәк киереп саф һавасын сулыйсың. Чәчәкләр басу-кырларда да аз түгел. Әнә, диңгездәй дулкын каккан арыш арасында да зәңгәр чәчәкләр (күкбашлар) сибелгән. Күкбаш матур чәчәк кенә түгел, ул — дару үләне дә. Бу нәфис үсемлекнең тагын бер сыйфаты бар. Аның чәчәкләреннән зәңгәр буяу алып, тукымаларны маналар.

Зәңгәр чәчәк (сука чәчәге дә диләр) орлыкларын август аенда өлгертә. Алар арыш бөртегенә охшаган. Орлыкның бер очында йонлач "бүрекчеге" бар. Ул үсемлеккә әйбәт үсү өчен уңдырышлы туфракны эзләп табарга ярдәм итә. Әлеге "бүрекчек" юешләнсә, йоннары кыскара, коры булганда озыная. Шулай итеп, орлык "аяклана" — үрмәләп барып, үзенә кирәкле туфракны таба. Зәңгәр чәчәкнең шундый хикмәте, шундый сере бар.

Синең бөҗәк ашаучы үсемлекләр турында ишеткәнең бармы? Алар турында тропик урманнарда гына үсә, дигән фикердә торучылар да бар. Андый үләннең бер вәкиле безнең якта да, сазлыктагы мүк түмгәкләре өстендә үсә. Ул — чыклы үлән, буе нибары 10 — 15 сантиметр гына. Яфраклары вак бөҗәкләрне (әйтик, черки) тоту өчен төкчәләр белән капланган. Бу үләнне сөялләрне бетерү, салкын тигәндә ютәлне басу, тир чыгару өчен файдаланалар.

Орхидеяләр шулай ук Һиндстан һәм Бразилиянең тропик урманнарында гына түгел, безнең урманнарда да үсә. Дөрес, әлеге илләр тропикларында алар дистәләрчә төрдә һәм рәвештә, чәчәкләре гаҗәеп матур төсләргә манчылган булса, безнең урманнарда үскәннәре үзләренең гүзәллеге белән күзгә әллә ни чагылмыйлар. Шундыйлардан мин күке яшен, төер тамыр, төнге миләүшәне әйтер идем.

Кечкенә генә язмада бинеһая чуар үсемлекләр дөньясы турында сөйләп бетерү мөмкин түгел. Элек үсемлекләр рәтендә йөртелеп, хәзер аерым патшалык итеп карала торган гөмбәләргә дә бик аз гына тукталам.

Гөмбәләр дөньясы да бай. Әйтик, галимнәр җир шарында гөмбәләрнең 100 мең чамасы төрен ачыклаганнар. Билгеле, алар арасында микроскоптан гына күренә торган гөмбәчекләр төр составы ягыннан күпчелекне тәшкил итә, гади күз белән күреп була торганнарының һәм шактый зурларының 7 меңләп төре исәпләнә. Шуларның 3 мең төре элекке СССР территориясенә туры килә. Идел буе җирләрендә 200 дән күбрәк ашарга яраклы гөмбә төре исәпләнә.

Билгеле, гөмбәләрнең агулы төрләре, ашарга яраксызлары күбрәк. Шуңа күрә урманның бу хәзинәсен җыйганда сак булыгыз, үзегез белмәгән гөмбәгә үрелмәгез!

Касыйм ТӘХАУ, журналистларның Х. Ямашев исемендәге республика премиясе лауреаты, Татарстанның атказанган мәдәният хезмәткәре.

Нәшрияттан

Үсемлек атамаларында рус телендә, гадәттә, башта ыруг исеме, аннан соң төр исеме бирелсә, мәсәлән: *клевер луговой, вязь полевой*, татарчасында киресенчә бирелә, мәсәлән: *болын тукранбашы, кыр карамасы.*

Шунлыктан сүзлекнең татарча өлешеннән файдаланганда, үсемлек атамаларын ыруг исемнәре буенча түгел, бәлки төр исемнәре буенча эзләп табарга кирәк.

Үсемлекләр

A

АБАГА — папоротник
АБАГА СПОРАНГИЙЛАРЫ ҖЫЕЛМАСЫ — сорус
АБАГАСЫМАННАР — папоротниковые
АБАКА *(банан төре)* — абака
АБРИКОС *(өрек агачы һәм җимеше)* — абрикос
АБРИКОС ТӨШЕ — абрикосовая косточка
АВОКАДО *(лавр, дәфнә агачы төре)* — авокадо
АВРАН ГӨЛЕ *(бизгәк үләне)* — авран лиственный
АВТОГАМЛЫЛЫК *(женси үрчү төре)* — автогамия
АВТОТРОФ ҮСЕМЛЕКЛӘР (органик булмаган матдәләр белән тукланалар) — автотрофные растения
АВЫЗЧЫК *(яфракларда)* — устьице
АВЫЗЧЫКЛАРНЫҢ ЯН КҮЗӘНӘКЛӘРЕ — побочные клетки устьиц
АГАВА *(тропик үсемлек)* — агава
АГАЧ БАШЫ — верхушка, макушка дерева
АГАЧ ГӨЛ *(фикус)* — фикус
АГАЧЧЫЛ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения деревянистые
АГАЧСЫМАН АБАГА — папоротник древовидный
АГУЛЫ КАЗАЯК — лютик ядовитый
АГУЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения ядовитые
АГУ УТЫ *(тимгелле түндербаш)* — болиголов крапчатый
АЕРЧА — лепесток
АЖДАҺА АГАЧЫ — драконово дерево
АЗАЛИЯ *(чәчәкле декоратив үсемлек)* — азалия
АЗОТ АЛУЧЫЛАР — азотопотребители
АЗОТ ҖЫЮЧЫЛАР — азотособиратели
АЗЫК НОГЫТЫ — корм бобовый
АЗЫКТАМЫР — корнеплод, корнеплодный
АЗЫК КӘБЕСТӘСЕ — капуста кормовая
АЗЫК ЧӨГЕНДЕРЕ — свёкла кормовая
АЙБАГАР — подсолнух, подсолнечник

АЙВА *(агачы һәм җимеше)* — айва
АЙРАВЫК — пырей обыкновенный
АЙЧӘЧӘК *(тырнаклы гөл)* — ноготки, календула
АК АКАЦИЯ *(ак сәрви)* — акация белая
АК АЛАБУТА *(ак онлыча)* — марь белая
АКБУР СЫРАҖЫ — норичник меловой
АК ЗЕЛПЕ — жимолость белая
АК КАЕН — берёза белая
АК КЫРЧЫЛ *(ак сусән)* — полевица белая
АК КӘБЕСТӘ — капуста белокочанная
АКСЫЛ КУЯН ЙОНЫ — ожика бледная
АКСЫЛ ЧӘЧӘКЛЕ ШОМБИА — заразиха бледноцветковая
АКСЫРГАК — чемерица
АК ТАЛ — верба белая, ива белая, ветла
АК ТАМЫР — пырей
АК ТИРӘК — тополь серебристый
АК ТОРМА — редька огородная
АК ТУКРАНБАШ — клевер белый
АК ТӘКӘМӨГЕЗ *(кандала үләне)* — донник белый
АК ТӨНБОЕК — кувшинка белая
АК ЧЕРЕМЧЕЛ *(күке төкереге)* — дрема белая
АК ЧАРГӨЛ *(көмешсыман тәпичә)* — лапчатка серебристая
АК ЧЫРШЫ — пихта
АК ЧЫРШЫЛЫК — пихтовник
АК ЧӘЧӘК — ромашка
АК ӘНИС — тмин обыкновенный
АК ӘРЕМ *(ачы әрем)* — полынь белая (горькая)
АК ӨРӘҢГЕ — клён белый
АК ҺИНДЫБА — цикорий белый
АК МҮК *(торф мүге)* — мох сфагнум
АЛАБАЙ *(сары шепкән, буяу чәчәге)* — пупавка красильная
АЛАБУТА — лебеда
АЛАБУТАЛЫК — заросли лебеды
АЛА МИЛӘҮШӘ — анютины глазки
АЛАН — лесная поляна
АЛАРИЯ *(суүсем)* — алария
АЛИССУМ *(хуш исле үсемлек)* — алиссум, каменник, бурачок
АЛКАГӨЛ — фуксия
АЛКА ЧӘЧӘК — серёжка (соцветие)
АЛМАГАЧ— яблоня

АЛМАГАЧТАЙ ГӨЛӘП — шиповник яблонный
АЛМАЛАНУ — появление завязи
АЛМА ҮЛӘНЕ — кирказон обыкновенный
АЛМАШ ЯФРАКЛЫ ТАЛАК ҮЛӘНЕ — селезёночник очереднолистный
АЛОЙ, ШЕШ ГӨЛЕ *(дару үсемлеге)* — алоэ
АЛТЫН КАМЧЫ *(алтын таяк)* — золотая розга, золотарник
АЛТЫ ТАҖ ЯФРАКЛЫ КУРА *(җир чикләвеге)* — таволга шестилепестная, земляной орех
АЛЬГОЛОГИЯ *(суүсемнәрне өйрәнүче фән)* — альгология
АМАРИЛЛИС *(суганчалы үсемлек)* — амариллис
АМЕРИКА ЧАГАНЫ — клён ясенелистный, американский
АНА АБАГА — кочедыжник женский
АНА МӘЧЕ БӨТНЕГЕ — котовник кошачий
АНА ЧӘЧӘК — цветок женский
АНЕМОФИЛИЯ *(җил ярдәмендә серкәләнү)* — анемофилия
АНЕМОХОРИЯ *(орлыкларның җил ярдәмендә таралуы)* — анемохория
АНТОЦИАН *(күзәнәктә төсле матдәләр)* — антоциан
АНТРОПОХОРИЯ *(җимешләрнең кеше ярдәмендә таралуы)* — антропохория
АНЧАР *(агулы агач)* — анчар
АНҺУЗА *(дару үсемлек)* — анхуза
АП-АК ТӨНБОЕК — кувшинка чистобелая
АРАДАШ КАЕШКЫРАН *(арадаш корычтамыр)* — стальник промежуточный
АРАДАШ САЗЛАВЫК УТЫ — ситняг промежуточный
АРАЛАШ ЯФРАКЛЫ ГЕНТИАНА — горечавка перекрестнолистная
АРАУКАРИЯ *(агач)* — араукария
АРПА — ячмень
АРТИШОК *(яшелчә үсемлек)* — артишок
АРТЫК БӘБӘК — пасынок
АРЫШ АНАСЫ *(арышта гөмбә авыруы)* — спорынья
АРЫШ КЫНДЫРАГЫ — костёр ржаной
АСЫЛМА ТАМЫРЛАР — корни воздушные
АСЫЛ МЕҢЪЯФРАК *(ак мәтрүшкә)* — тысячелистник благородный
АТА АБАГА — щитовник мужской
АТАЛАНУ — оплодотворение
АТА ЧӘЧӘК — цветок мужской

АТА ҮСЕНТЕК *(абагада һ.б.)* — антеридий
АТЛАНДЫРЫШ ЯЛГАУ — прививка седлообразная
АТ НОГЫТЫ — боб конский
АТ КУЗГАЛАГЫ — щавель конский
АТ КӘСТӘНӘСЕ — каштан конский
АХШАМ МИЛӘҮШӘСЕ — вечерница
АЧЫ КАКЫ — свергубец
АЧЫ КАРДАМИН — сердечник горький
АЧЫЛМАС ҖИМЕШ — плод нераскрывающийся
АЧЫЛМАС ЧӘЧӘКЛЕЛӘР — клейстогамные цветки
АЧЫК ОРЛЫКЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения голосеменные
АШАМЛЫК БИЛЧӘН — бодяк съедобный
АШАМЛЫК ЯСМЫК — чечевица съедобная
АШ ЧӨГЕНДЕРЕ — свёкла столовая

Б

БАБУНӘ ЧӘЧӘК *(ак чәчәк)* — ромашка
БАВЫР МҮКЛӘР — мхи печёночные
БАДАМ АГАЧЫ — миндаль, миндалевое дерево
БАДРАН *(гөлбадран)* — пижма, дикая рябина
БАДЫМҖАН — баклажан
БАДЬЯН ҮЛӘНЕ — анис звёздчатый, бадьян китайский
БАКА ЕФӘГЕ — водоросль
БАКА САКАЛЫ *(субуяр)* — водокрас
БАКА ТӘҢКӘСЕ — ряска
БАКА ЧИКМӘНЕ — бутерлак портулаковый
БАКА ЧЫРШЫСЫ *(чыршы үләне, су чыршысы)* — уруть
БАКА ЯЛТЫРАГЫ (*бака кугасы*) — ситник лягушачий
БАКА ЯФРАГЫ — подорожник
БАКА ЯФРАГЫСЫМАН КӘҖӘ КУЗГАЛАГЫ — частуха подорожниковая
БАКА ҮЛӘНЕ — лебеда душистая
БАКРА — куколь
БАКРА ГӨЛ — петуния
БАКЧА РӘЙХАНЫ — чабер садовый
БАКЧА ШАЙТАН ТАЯГЫ — чертополох огородный
БАЛАВЫЗ АГАЧЫ — восковик
БАЛАВЫЗ ЯФРАКЛЫ САЗ КУАГЫ — подбел многолистный

БАКЧА ЧИКЛӘВЕГЕ *(фундук)* — фундук
БАКЧА ШПИНАТЫ — шпинат огородный
БАКЧА ЯСМИНЕ — жасмин садовый
БАЛАН — калина
БАЛАНЛЫК — заросли калины
БАЛЛУТ *(сукыр кычыткан, баллы баба)* — яснотка
БАЛЛЫ БАБА — яснотка
БАЛЛЫК — нектарник
БАЛЛЫ КАКЫ — свербига восточная
БАЛЛЫ КУЗАК — цареградский стручок
БАЛЛЫ ЧЫК — медвяная роса
БАЛЛЫ ЧӘЧӘК — иван-да-марья
БАЛЛЫ ЯФРАК — ярмолист
БАЛЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения медоносные
БАЛТЫРГАН *(себер балтырганы)* — борщевик сибирский
БАЛТЫРГАН — борщевик
БАМИЯ *(ашамлык бамия)* — бамия
БАНАН — банан
БАОБАБ *(маймыл агачы)* — баобаб
БАРБАРИС — барбарис
БАРМАКЧЫК *(уймак чәчәк)* — наперстянка
БАСУ КЫРЛЫГЫ — торица полевая
БАСУ ЯУШАНЫ — вероника пашенная
БАТКАК КҮКЕРТ ҮЛӘНЕ — плаун топяной
БАТМАНЧЫК *(су чикләвеге)* — рогульник (водяной орех)
БАШАК — соцветие колос
БАШАК КЫЛЧЫГЫ — ость
БАШАКЛАНУ *(башак чыгару)* — колошение
БАШАКЛЫ БҮРЕ БӨРЕСЕ *(карга җиләге)* — воронец колосистый
БАШАКЛЫ КЫЗЫЛ ТАМЫР *(тау тамыры)* — эфедра двухколосковая
БАШАКЛЫ СУ ЧЫРШЫСЫ — уруть колосистая
БАШАКЛЫЛАР *(кыяклылар)* — злаковые
БАШКОРТ ЧИЯСЕ — вишня степная, дикая
БАШЛЫКСЫМАН ТӨЕР ТАМЫР — ятрышник шлемовидный
БАШЧА *(мәс., тукранбашта)* — соцветие головка
БАШ ЧЫГАРУ — выметывание
БАЯЛЫЧ *(баялыш)* — ива белая, тальник
БЕЗҮЛӘН — шильник
БЕР БҮЛБЕЛЕ КАШ УТЫ — бровник обыкновенный
БЕР КАБЫРЧЫКЛЫ САЗЛАВЫК УТЫ — ситняг одночешуйчатый

БЕР КАТЛЫ ЧӘЧӘК ТИРӘЛЕГЕ — околоцветник простой
БЕРКҮЗӘНӘКЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения одноклеточные
БЕР ОРЛЫКЛЫ ҖИМЕШЛӘР — односеменные плоды
БЕР ОРЛЫК ӨЛЕШЛЕЛӘР — односемядольные
БЕРЬЕЛЛЫК ЙОНЧА — мятлик однолетний
БЕРЬЕЛЛЫК НӘДЕРБАШ — чистец однолетний
БЕРЬЕЛЛЫК ҮЛӘННӘР — однолетние травы
БЕР ӨЙЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения однодомные
БЕР ҖЕНЕСЛЕ ЧӘЧӘК — цветок однополый
БЕТ УТЫ *(тычкан борчагы)* — горошек мышиный
БИЕК АНДЫЗ — девясил высокий
БИЕК АРЫСЛАН ТЫРНАГЫ — зюзник высокий
БИЕК АЮ ТАБАНЫ *(биек аю көпшәсе)* — борец высокий
БИЕК КАЧИМ *(пәри уты)* — качим высочайший
БИЕК МИЛӘҮШӘ — фиалка высокая
БИЕК РАЙГРАС *(айравык)* — райграс высокий
БИЕК СОЛЫЧА *(озын солыча)* — овсяница гигантская
БИЕК ТУРГАЙ ТАРЫСЫ — песчанка высокая
БИЕК ЧАЛГЫЧУТ — гулявник высокий
БИЕК ЯРМАБАШ — перловник высокий
БИЕК ӘРЕМ — полынь высокая
БИЛЧӘН — осот
БИЛЧӘН УТЫ *(шайтан таягы)* — чертополох курчавый
БИШЬЯФРАК — пятилистник, сабельник
БОДАЙ — пшеница
БОЛАН КҮЗЕ — ромашка непахучая
БОЛАН МҮГЕ — олений мох, ягель
БОЛАН ҮЛӘНЕ *(борыч үләне)* — кардария крупковая
БОЛЫН — луг
БОЛЫН АРЫШБАШЫ *(болын сүсәне)* — тимофеевка луговая
БОЛЫН ЙОНЧАСЫ — мятлик луговой
БОЛЫН КАНӘФЕРЕ — гвоздика луговая
БОЛЫН КАРДАМИНЫ — сердечник луговой
БОЛЫН КАРЧЫГА ҮЛӘНЕ — ястребинка луговая
БОЛЫН КЫРЛЫ БОРЧАГЫ *(сары кәрешкә)* — чина луговая
БОЛЫН КӘҖӘСАКАЛЫ — козлобородник луговой
БОЛЫН КҮГӘРЧЕН БҮРЕГЕ *(кырмыска орлыгы)* — марьянник луговой
БОЛЫН НАРАТБАШЫ — хвощ луговой
БОЛЫН РОМАШКАСЫ — нивяник обыкновенный, поповник
БОЛЫН СОЛЫЧАСЫ — овсяница луговая

БОЛЫН ТУКРАНБАШЫ — клевер луговой
БОЛЫН ТӨЙМӘБАШЫ — василёк луговой
БОЛЫН ТӨЛКЕКОЙРЫГЫ — лисохвост луговой
БОЛЫН ЧӘЕ — чай луговой
БОЛЫН ШАЛФЕЕ — шалфей луговой
БОЛЫН ЯРАНЫ — герань луговая
БОРАЙ — полба
БОРЧАК — горох
БОРЧАК КУЗАГЫ — стручок гороха
БОРЧАКСЫМАН ЧИНА — чина гороховидная
БОРЧА ҮЛӘНЕ — блошница
БОРЫЧ БӨТНЕК — мята перечная
БОРЫЧ — перец
БОТАК, ТАРМАК — ветвь, ветка
БОТАК — сук, сучок, ветка, ветвь
БОТРИДИЙ *(суүсем төре)* — ботридий
БОХАР КЫНАСЫ — бальзамин
БОХАР МИЛӘШЕ *(аю баланы, карга миләше)* — бузина
БОҖРАК *(чәчәк төркеме)* — мутовка
БОҖРАЛЫ СУ ЧЫРШЫСЫ — уруть мутовчатая
БОҖРАЛЫ ШАЛФЕЙ — шалфей мутовчатый
БУА МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка прудовая
БУАР ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения лианы
БУШ БАШАКЛЫЛЫК — пустоколосье
БУШ ЧӘЧӘК *(кысыр чәчәк)* — пустоцвет
БУЫН *(буынтык)* — узел
БУЫННАН ҮСҮ — рост интеркалярный
БУЫН АРАСЫ *(кыяклыларда)* — междоузлие
БУЫНТЫКЛЫ ТӨЛКЕКОЙРЫК — лисохвост коленчатый
БУЯУ КУАГЫ — дрок красильный
БУЯУ СЫРМАВЫГЫ — ясменник красильный
БУЯУ МАТДӘСЕ — пигмент
БУЯУ ЧӘЧӘГЕ *(сары чәчәк)* — пупавка красильная
БУЯУ ҮЛӘНЕ — марена красильная
БӘБКӘ ҮЛӘНЕ *(чирәме)* — птичья гречишка
БӘБРИЯ *(куак)* — розмарин
БӘБӘК *(яшь ботак)* — побег
БӘБӘНӘК — зародыш (үсемлекләрдә)
БӘКАМ АГАЧЫ — сандаловое дерево
БӘРХЕТ ГӨЛ — бархотка
БӘРӘҢГЕ — картофель

БӘРӘҢГЕ АЛМАСЫ — картофельный плод
БӘРӘҢГЕНЕҢ ҖИР АСТЫ САБАГЫ — столон
БӘРӘҢГЕ КҮЗЕ — глазок картофеля
БӘРӘҢГЕ КУТЫРЫ — картофельная парша
БӨДРӘ КУЗГАЛАК — щавель курчавый
БӨДРӘ КӘБЕСТӘ — брюссельская (цветная) капуста
БӨДРӘ СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест курчавый
БӨДРӘ ТАЛ — ива плакучая
БӨДРӘ ТӘҢКӘ ЯФРАК — манжетка волнистолистная
БӨЕРГӘН — жеруха, жерушник
БӨКЕ *(икенчел япма тукыма)* — пробка
БӨКЕ АГАЧЫ — пробковое дерево
БӨКЕ КАМБИЕ — камбий пробковый
БӨРЕДӘН ЯЛГАУ — прививка глазком
БӨРЕЛӘНЕП ҮРЧҮ — размножение почкованием
БӨРКЕТ КАНАТЫ — орляк
БӨРЕ ЯЛГАУ — окулировка
БӨРЕДӘН ҮРЧҮ — почкование
БӨРЕ БОТАК — отводок
БӨРЕ — почка
БӨТНЕК — мята
БҮЛБЕ — клубень
БҮЛБЕЛЕ КАЛИПСО — калипсо клубневая
БҮЛБЕЛЕ КЫР КИШЕРЕ — бутень клубненосный
БҮЛБЕЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — клубеньковые
БҮЛБЕЛЕ ЧОРМАЛЧЫК — чина клубненосная
БҮЛБЕЛЕ ТАМЫР — клубнеплод
БҮЛМӘ ГӨЛЕ — комнатный цветок
БҮРЕ АЯГЫ *(күкерт үләне)* — плаун
БҮРЕ КҮЗ *(мәрдәр агачы)* — бирючина, волчий глаз
БҮРЕ ТЫРНАГЫ — змеевик, горец
БҮРЕ УТЫ — перекати-поле
БҮРЕ ҖИЛӘГЕ *(бүре юкәсе)* — волчьи ягоды, волчье лыко

В

ВАК БАКА ТӘҢКӘСЕ — ряска малая
ВАК ГӨЛҖИМЕШ — роза морщинистая
ВАК КЫР СУГАНЫ — гусиный лук малый
ВАК ОРЛЫКЛЫ ШЕПКӘН — рыжик мелкоплодный

ВАК САРУТ *(мамык үлән)* — бескильница расставленная
ВАК ТӨКЛЕ КҮЗ УТЫ — очанка коротковолосистая
ВАК ЧӘЧӘКЛЕ БӨТНЕК — мята мелкоцветковая
ВАК ЧӘЧӘКЛЕ ГАЛИНЗОГА — галинзога мелкоцветковая
ВАК ЧӘЧӘКЛЕ КАРДАМИН — сердечник мелкоцветковый
ВАК ЧӘЧӘКЛЕ КЫНА — недотрога мелкоцветковая
ВАК ЧӘЧӘКЛЕ КҮГӘРЧЕН КҮЗЕ — незабудка мелкоцветковая
ВАК ЯФРАКЛЫ ЮКӘ — липа мелколистная
ВАЛЕРИАН *(дару үләне)* — валериана лекарственная
ВАНИЛЬ *(тропик үсемлек)* — ваниль
ВЕГЕТАТИВ ҮРЧҮ — вегетативное размножение
ВЕНГР СИРЕНЕ — сирень венгерская
ВИКА *(торна, карга борчагы)* — горошек, вика
ВИРГИН ШОМЫРТЫ — черемуха виргинская
ВИСТЕРИЯ *(агаччыл үсемлек)* — вистерия

Г

ГАБИТУС *(организмның тышкы күренеше)* — габитус
ГАДИ АЛАБУТА — лебеда татарская
ГАДИ АЛМА ҮЛӘНЕ — кирказон обыкновенный
ГАДИ АРТЫШ *(куагы һәм җимеше)* — можжевельник обыкновенный
ГАДИ АРЧАН *(мәңге яшел куак)* — вереск обыкновенный
ГАДИ АЮ ҖИЛӘГЕ *(гади аю баланы, аюколак)* — толокнянка, медвежье ушко
ГАДИ БАКРА *(чәчүлек бакрасы)* — куколь посевной
ГАДИ БАЛАН — калина обыкновенная
ГАДИ БОЛЫН ЧӘЕ — вербейник обыкновенный
ГАДИ БУМА ҮЛӘНЕ — жирянка обыкновенная
ГАДИ БӨРКЕТ КАНАТЫ *(кара абага)* — орляк обыкновенный
ГАДИ ГАМБӘР ҮЛӘНЕ — истод обыкновенный
ГАДИ ДАЛА ҖИТЕНЕ *(марҗа башмагы)* — льнянка обыкновенная
ГАДИ ДЕГЕТ ЧӘЧӘГЕ *(сагызлы чәчәк)* — смолка обыкновенная
ГАДИ ДЕГӘНӘК — мордовник обыкновенный
ГАДИ ЕЛАН КАМЫШЫ *(гади су нараты)* — хвостник обыкновенный
ГАДИ ЕЛАН ҮЛӘНЕ *(әңгерәк уты)* — синяк обыкновенный
ГАДИ КАБАК — тыква обыкновенная

ГАДИ КАРАБАШ — черноголовка обыкновенная
ГАДИ КЕРӘН — хрен обыкновенный
ГАДИ КИШЕР ҮЛӘНЕ *(гади кишерчә)* — морковник обыкновенный
ГАДИ КУРА ҖИЛӘГЕ — малина обыкновенная
ГАДИ КУЫК ЯФРАК — пузырчатка обыкновенная
ГАДИ КЫЛЫЧ ҮЛӘН — меч-трава обыкновенная
ГАДИ КЫМЫЗЛЫК — кислица обыкновенная
ГАДИ КҮПТАМЫР — многокоренник обыкновенный
ГАДИ МАРТА ЧӘЧӘГЕ *(гади күзлут)* — пикульник обыкновенный
ГАДИ МЕҢЪЯФРАК — тысячелистник обыкновенный
ГАДИ МӘТРҮШКӘ — душица обыкновенная
ГАДИ МҮК ҖИЛӘГЕ *(гади саз җиләге)* — клюква обыкновенная
ГАДИ НАРАТ — сосна обыкновенная
ГАДИ САЗ ЙОЛДЫЗЫ — болотник обыкновенный
ГАДИ САРУТ *(айравык)* — бекмания обыкновенная, пырей
ГАДИ СИРЕНЬ *(канәфер куагы)* — сирень обыкновенная
ГАДИ СУҖЫЯР — водосбор обыкновенный
ГАДИ СЫРЛАН — липучка обыкновенная
ГАДИ СӘРДӘ — сныть обыкновенная
ГАДИ СӨТЛЕ ВИЛЧӘН — бодяк обыкновенный
ГАДИ СӨЯЛ ҮЛӘНЕ — бородавник обыкновенный
ГАДИ ТАВЫК ҮЛӘНЕ — калужница обыкновенная
ГАДИ ТУЗГАКБАШ — крестовник обыкновенный
ГАДИ ТӘВӘ КАУРЫЕ — страусник обыкновенный
ГАДИ ТӘНКИСӘР *(кискеч кыяк)* — телорез обыкновенный
ГАДИ УКЪЯФРАК *(су угы)* — стрелолист обыкновенный
ГАДИ ФАСОЛЬ *(гади ногыт)* — фасоль обыкновенная
ГАДИ ӘНИС — анис обыкновенный
ГАДИ ЧЫРШЫ ҮЛӘНЕ — подъелник обыкновенный
ГАДИ ШАРТЛАВЫК ЧӘЧӘК — смолевка обыкновенная, хлопушка
ГАДИ ЭТ КАКЫСЫ *(бүдәнә кузагы)* — сурепица обыкновенная
ГАДИ ЭТ ТИГӘНӘГЕ — репешок обыкновенный
ГАДИ ЯЛАН КЫНАСЫ *(гади ялан рәйханы, исле чәчәк)* — пахучка обыкновенная
ГАДИ ҺИНДЫБА *(эт каешы)* — цикорий обыкновенный
ГАҖӘЕП МИЛӘҮШӘ — фиалка удивительная
ГЕТЕРОКАРПИЯ *(бер үсемлектә төрле генератив яралгылар ясалу күренеше)* — гетерокарпия

ГИБРИД АЛАБУТА — марь гибридная
ГЛАДИОЛУС *(кылыч гөл)* — гладиолус
ГЛЕДИЧИЯ *(агач)* — гледичия
ГОНҖӘ *(чәчәк бөресе)* — бутон, цветочная почка
ГОРТЕНЗИЯ *(япон гөле)* — гортензия
ГОРЧАК *(чүп үлән)* — горчак
ГОРЧИЦА *(майлы үсемлек)* — горчица
ГРАНАТ АГАЧЫ *(анар)* — гранатовое дерево
ГРУША — груша
ГӘЗНИЧ *(куян тубыгы)* — пастернак лесной
ГӘРӘҢКӘ *(төче торма, бүкән шалкан)* — брюква
ГӨБЕРЛЕ БАКА ҮЛӘНЕ *(куян йоны)* — жабник полевой
ГӨЛБАБА — кульбаба
ГӨЛБАДРАН — пижма обыкновенная
ГӨЛЧӘЧӘК *(роза)* — роза
ГӨЛҖИМЕШ *(гөләп)* — шиповник

Д

ДАВЫЛ ЧӘЧӘГЕ — лютик едкий
ДАЛА АРЫШБАШЫ — тимофеевка степная
ДАЛАЛАШКАН ШАЛФЕЙ — шалфей остепнённый
ДАЛА ӘРЕМЕ — полынь равнинная
ДАРДАР АГАЧЫ *(корыч агач)* — ясень
ДАРУЛЫ КАРА ТАМЫР *(дару кырмавыгы)* — чернокорень лекарственный
ДАРУЛЫ КЫР САБЫНЫ — мыльнянка лекарственная
ДАРУЛЫ КЫЯР ҮЛӘНЕ — бурачник лекарственный
ДАРУЛЫ ЛЮБИСТОК — любисток лекарственный
ДАРУЛЫ МАМЫКБАШ — ластовень лекарственный
ДАРУЛЫ МЕЛИССА *(лимон исле бөтнек)* — мелисса лекарственная
ДАРУЛЫ МӘЧЕ БОРЧАГЫ — алтей лекарственный
ДАРУЛЫ ПЕСИ ҮЛӘНЕ — валериана лекарственная
ДАРУЛЫ РОМАШКА — ромашка аптечная
ДАРУЛЫ СУКЫР КЫЧЫТКАН — пустырник сердечный
ДАРУЛЫ СӨЛӘЙМАН МӨҺЕРЕ *(дарулы төйләмә)* — купена лекарственная
ДАРУЛЫ ТУЗГАНАК — одуванчик лекарственный

ДАРУЛЫ ТӘКӘМӨГЕЗ — донник лекарственный
ДАРУЛЫ ЧАЛГЫЧУТ — гулявник лекарственный
ДАРУЛЫ ЧЫПЧЫК ҮЛӘНЕ — воробейник лекарственный
ДАРУЛЫ ШАЛФЕЙ — буквица лекарственная
ДАРУЛЫ ЯУШАН — вероника лекарственная
ДАРУЛЫ ӘСПЕ ҮЛӘНЕ *(чебен үләне)* — спаржа лекарственная
ДАРЧИН АГАЧЫ — корица, коричное дерево
ДЕКОРАТИВ АСЫЛМАЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения ампельные
ДЕКОРАТИВ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения декоративные
ДЖУТ *(һинд сүсе)* — джут
ДИҢГЕЗ БҮЛБЕ-КАМЫШЫ — клубнекамыш морской
ДИҢГЕЗ КӘБЕСТӘСЕ *(суүсем)* — морская капуста
ДИҢГЕЗ НАЯДАСЫ *(зур наяда)* — наяда морская
ДИҢГЕЗ САЛАТЫ *(суүсем)* — ульва, морской салат
ДРИАДА *(көртлек үләне)* — дриада, куропаточная трава
ДУҢГЫЗ АЙРАВЫГЫ — ежа сборная
ДӘЛИЯ — георгин
ДӘФНӘ АГАЧЫ *(лавр)* — лавр
ДӨГЕ — рис
ДӨГЕ ҮЛӘНЕ — леерсия рисовидная
ДӨЯ БОРЫЧЫ — очиток
ДӨЯ ЧӘНЕЧКЕСЕ *(үлән)* — верблюжья колючка
ДӨЯ ҮЛӘНЕ — верблюжья трава
ДҮЛӘНӘ — боярышник
ДҮҢГӘЛӘК *(давыл үләне)* — качим метельчатый, перекати-поле
ДҮҢКӘЛ *(ирга)* — ирга

Е

ЕВРОПА АРЫСЛАН ТЫРНАГЫ — зюзник европейский
ЕВРОПА КАЗАЯГЫ *(алтынтүй чәчәге)* — купальница европейская
ЕВРОПА ТАЙТОЯГЫ — копытень европейский
ЕВРОПА ТАЛАКДАРЫ *(европа җидегән уты)* — седмичник европейский
ЕВРОПА ЧОРМАВЫГЫ — повилика европейская
ЕЛАН АБАГАСЫ *(елан теле)* — ужовник обыкновенный
ЕЛАН ТАМЫРЫ *(кысла муены)* — горец змеиный
ЕЛГА БУЕ КЫНДЫРАГЫ *(солы үләне)* — костер береговой

ЕЛГА КЫСЫР ТИГӘНӘГЕ — гравилат речной
ЕФӘК АГАЧЫ *(тут агачы)* — шелковица, тутовое дерево
ЕШКУЛ *(дала ешкулы)* — ясколка дернистая

Ж

ЖЕНЬШЕНЬ *(тереклек тамыры)* — женьшень

З

ЗЕЛПЕ — жимолость
ЗИБЫК УТЫ *(бал чәчәге)* — пролесник
ЗИРЕК — ольха
ЗИФА КЕЛЕРИЯ *(кыяклы үлән)* — келерия стройная, тонконог
ЗООСПОРАНГИЙ *(орлыклар ясалу-үсү урыны)* — зооспорангий
ЗУР ӘРЕКМӘН — лопух большой
ЗӘЙТҮН *(агачы һәм җимеше)* — маслина
ЗӘНҖӘБИЛ *(тропик үсемлек)* — имбирь
ЗӘРДӘ *(бизгәк үләне)* — василистник
ЗӘҢГӘРСУ ПЕСИ ТАРЫСЫ — щирица синеватая
ЗӘҢГӘР УМЫРЗАЯ — печёночница благородная, синий подснежник
ЗӘҺӘР ВАКБАШ — мелколепестник едкий
ЗӘҺӘР КАЗАЯК — лютик едкий
ЗӘҺӘР КЫЧЫТКАН *(тимер кычыткан)* — крапива жгучая
ЗӘҺӘР КӘРЛӘЧ *(ачы дөя борчагы)* — очиток едкий

И

ИГҮЛЕ КИНДЕР *(киндераш)* — конопля посевная
ИГҮЛЕ ЛЮЦЕРНА — люцерна посевная
ИГҮЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — агрофиты
ИГҮЛЕК САЛАТ — салат огородный, латук посевной
ИКЕЕЛЛЫК КАЧЫР ҮЛӘНЕ *(икееллык ишәк үләне)* — ослинник двулетний
ИКЕЕЛЛЫК ҮСЕМЛЕКЛӘР — двулетние растения
ИКЕ КАНАТЧА *(мәс., өрәңгедә)* — двукрылатка
ИКЕ КАТЛЫ ЧӘЧӘК ТИРӘЛЕГЕ — околоцветник двойной
ИКЕ РӘТЛЕ АРПА — ячмень двурядный
ИКЕ ӨЙЛЕ КЫЧЫТКАН — крапива двудомная

ИКЕ ӨЙЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения двудомные
ИКЕ ӨЙЛЕ КҮРӘН — осока двудомная
ИКЕ ӨЙЛЕ ПЕСИ ТӘПИЕ *(ике җенесле песи табаны)* — кошачья лапка двудомная
ИКЕ ӨЛЕШЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения двусемядольные
ИКЕ ҖЕНЕСЛЕ ЧӘЧӘК — цветок обоеполый
ИКМӘК АГАЧЫ — хлебное дерево
ИМӘН — дуб
ИМӘН САРЫМСАГЫ *(имән үләне)* — дубровник чесночный
ИМӘНЛЕК ЙОНЧАСЫ — мятлик дубравный
ИМӘНСӘР ЙОЛДЫЗАГЫ — звездчатка дубравная
ИМӘНСӘР ЯУШАНЫ — вероника дубравная
ИМӘН ЧИКЛӘВЕГЕ — жёлудь
ИНҖИР ҖИМЕШЕ — ягода винная
ИНӘЛЕ САЗЛАВЫК УТЫ — ситняг игольчатый
ИРТӘ КҮРӘН — осока ранняя
ИСЕРТКЕЧ ТИЛЕ БОДАЙ — плевел опьяняющий
ИСЛЕ АДОКСА *(җофар үләне)* — адокса мускусная
ИСЛЕ БОРЧАК *(бакча гөле)* — горошек душистый
ИСЛЕ МИЛӘҮШӘ — фиалка душистая
ИСЛЕ РОМАШКА *(алма үләне)* — ромашка пахучая
ИСЛЕ УКРОП *(туран уты)* — укроп пахучий (огородный)
ИССЕЗ РОМАШКА *(иссез өчкырлык)* — трёхреберник непахучий, ромашка непахучая

Й

ЙОКЫ МӘГЕ — мак снотворный
ЙОКЫ ҮЛӘНЕ — сон-трава, прострел
ЙОМРЫ БАШЛЫ ДЕГӘНӘК — мордовник круглоголовый
ЙОМШАК ЙОГЫРТ *(йомшак аланчы)* — подмаренник мягкий
ЙОМШАК КҮКЕБАШ — медуница мягкая
ЙОМШАК ТӨКЛЕ ҮЛӘН — мягковолосник водный
ЙОНЧА ГӨЛ *(күкчел)* — синюха голубая
ЙОРТ КУЗГАЛАГЫ — щавель домашний
ЙӨЗГӘЛӘК СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест плавающий
ЙӨЗЕМ — виноград
ЙӨНТӘС ГАМБӘР ҮЛӘНЕ — истод хохлатый
ЙӨНТӘС КАРЛЫГАН — смородина пушистая
ЙӨНТӘС ҮРГӘЛӘК — живучка женевская

К

КАБАК ҮЛӘНЕ *(ак бриония, шалкантамыр)* — переступень, бриония
КАБОМБА *(су үсемлеге)* — кабомба
КАБЫК АСТЫНА ЯЛГАУ — прививка под кору
КАВЫН — дыня
КАВЫН АГАЧЫ — дынное дерево (папайя)
КАЗАЯК ҖИЛДӘК *(тау ләләсе)* — ветреница лютиковая
КАЗ ТӘПИЕ *(каз үләне)* — лапчатка гусиная
КАЗЫЛДЫК ҮСЕМЛЕКЛӘРНЕ ӨЙРӘНҮЧЕ ФӘН — палеоботаника
КАЗЫЛДЫК ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения ископаемые
КАЛКАНЛЫ КӨЯ ЧӘЧӘГЕ *(борча үләне)* — пиретрум щитковидный
КАЛКАН ЯФРАКЛЫ СУ ЧӘЧӘГЕ — нимфейник щитковидный
КАЛКУЛЫК МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка холмовая
КАЛЛА — калла
КАЛТЫРАВЫК БАШАК — трясунка средняя
КАМЕЛИЯ *(декоратив куак)* — камелия
КАМЧАУ *(кычу үләне)* — скабиоза
КАМЫШ КОМАЕ — манник тростниковый
КАМЫШСЫМАН КУШБАШАК — двукисточник тростниковидный
КАНАТЛЫ МӨГЕЗЬЯФРАК — роголистник крылатый
КАНАТЛЫ СЫРАҖ — норичник крылатый
КАНАТЛЫ ТӨЕР ТАМЫР — ятрышник кровавый
КАНЛЫ ҮЛӘН *(канлут)* — чистотел
КАНӘФЕР АГАЧЫ — гвоздичное дерево
КАНӘФЕР ЧӘЧӘГЕ — гвоздика
КАНӘФЕР ҮЛӘНЕ — гвоздика травяная
КАРА АЮ БАЛАНЫ — бузина чёрная
КАРАБОДАЙ — гречиха
КАРА БОРЫЧ — перец чёрный
КАРА БӨРЛЕГӘН — ежевика
КАРАГАЧ — чёрное дерево
КАРА ЗИРЕК *(саз зиреге)* — ольха клейкая
КАРА КАРЛЫГАН — смородина чёрная
КАРА КУРА *(эре чүп үлән)* — бурьян
КАРА КӨДРӘ ЧӘЧӘК — белокудренник чёрный
КАРА-КӨРӘН НОНЕЯ — нонея тёмно-бурая
КАРА КҮРӘН — осока чёрная
КАРАМА ЯФРАКЛЫ КУРА — лабазник вязолистный
КАРА ПЕСИ ТАРЫСЫ *(кара алабута)* — щирица запрокинутая

КАРА САЕСКАН ҖИЛӘГЕ *(кара эт җиләге, карга борыны)* — паслен чёрный
КАРА СОЛЫ — овсец
КАРА ТАМЫР — аир обыкновенный
КАРА ТИЛЕБӘРӘН ҮЛӘНЕ — белена чёрная
КАРА ТИРӘК *(кара тупыл)* — тополь чёрный, осокорь
КАРА ШИКША — водяника чёрная
КАРАЯК *(гөмбә авыруы)* — чёрная ножка
КАРА ӘРЕМ — полынь обыкновенная, чернобыльник
КАРА ҖИЛӘК — черника
КАРБЫЗ — арбуз
КАРГА КҮЗЕ *(дүрт яфраклы карга күзе)* — вороний глаз четырёхлистный
КАРЛЫГАН — смородина
КАРШЫДАШ БӨРЕЛӘР — почки супротивные
КАРЧЫГА ҮЛӘНЕ *(пычкы яфраклы карчыга үләне)* — ястребинка изогнутозубчатая
КАР ҖИЛӘГЕ — снежноягодник белый
КАСТОР ҮЛӘНЕ (кәнә уты) — клещевина
КАТЛАУЛЫ ЯФРАК — лист сложный
КАТМАР ЧӘЧӘКЛӘР — махровые цветки
КАТЫ БИЛЧӘН — бодяк полевой
КАТЫ БОДАЙ — пшеница твёрдая
КАТЫ КАБАК — патиссон
КАТЫ КИНДЕР — кендырь
КАТЫ КИСӘҮ *(гөмбә авыруы)* — головня твёрдая
КАУРЫЙ КЫЛГАН — ковыль перистый
КАУРЫЙСЫМАН КЫСКА САБАК — коротконожка перистая
КАЧЫР ТОЯГЫ *(куак үсемлек)* — дереза
КЕДР УРМАНЫ — кедровник
КЕЛӘНЧЕЛ — пролеска
КЕРПЕ КҮРӘН — осока ежевидная
КЕЧКЕНӘ КАЕШ ЯФРАК — грушанка малая
КЕЧКЕНӘ КЕРПЕБАШ — ежеголовник малый
КЕЧКЕНӘ ТЫЧКАН КОЙРЫК — мышехвостик маленький
КЕЧКЕНӘ ШАДРА ҮЛӘН — рябчик малый
КИЕК МӘТРҮШКӘСЕ — щебрушка полевая
КИКРИКЛЕ ШӨЛДЕРУТ — погремок петуший гребешок
КИНДЕРЧӘЛӘР — кутровые
КИПТЕРЕЛГӘН ҮСЕМЛЕКЛӘР КОЛЛЕКЦИЯСЕ — гербарий
КИСКЕЧ ҮЛӘН — резак обыкновенный

КИШЕР — морковь
КИҢ ЯФРАКЛЫ ЙОД ҮЛӘНЕ — дремлик широколистный
КИҢ ЯФРАКЛЫ КАНДАЛА ҮЛӘНЕ — клоповник широколистный
КИҢ ЯФРАКЛЫ МАМЫКБАШ — пушица широколистная
КИҢ ЯФРАКЛЫ ЦИННА — цинна широколистная
КИҢ ЯФРАКЛЫ ҖИКӘНБАШ — рогоз широколистный
КЛАДОНИЯ — кладония
КЛАДОФОРА *(суүсем)* — кладофора
КОЛМАК ҮЛӘН *(колмакча)* — повой заборный
КОМЛЫК КАНӘФЕРЕ — гвоздика песчаная
КОМЛЫК МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка песчаная
КОМЛЫК СОЛЫСЫ — овёс песчаный
КОРЫГА ЧЫДАМ ҮСЕМЛЕКЛӘР — ксерофиты
КОРЫ ҖИМЕШ — плод сухой
КОРЫ ҖИР КҮРӘНЕ — вейник наземный
КОШКУНМАС АГАЧ *(эт, бүре шомырты)* — жостер слабительный
КОШ ӨРӘҢГЕСЕ — падуб
КОЯШ ЧӘЧӘК *(көнчәчәк)* — солнцецвет
КУАКЛАНУ *(тармаклану)* — кущение
КУАК ҮЛӘН — подлесник
КУГАСЫМАН ТАРЛАУ — волоснец гигантский
КУЕ КУЗГАЛАК — щавель густой
КУЕ ЯШЕЛ МӨГЕЗЬЯФРАК — роголистник тёмно-зеленый
КУЕН БӨРЕЛӘРЕ — почки пазушные
КУЗАК *(ногыт борчагы)* — боб
КУЗАКЛЫЛАР — бобовые
КУПШЫ КАНӘФЕР — гвоздика пышная
КУРА ҖИЛӘГЕ КУАКЛЫГЫ — малинник
КУТЫР *(гөмбә авыруы; мәс., алмада, бәрәңгедә)* — парша
КУШУЧ ЯФРАКЛАР — раструб
КУЫКЛЫ КҮРӘН — осока пузырчатая
КУЯН КУЗГАЛАГЫ *(кузгалак яфраклы кырлач)* — горец щавелелистный
КУЯН ЙОНЫ *(казаякчалардан)* — фикария
КУЯН КӘБЕСТӘСЕ *(шыгырдавык)* — очиток, заячья капуста, скрипун
КУЯН КҮРӘНЕ — осока заячья
КУЯН СОЛЫСЫ — овсец заячий
КЫЗАЛАК — тюльпан
КЫЗЫЛ АЛАБУТА — марь красная
КЫЗЫЛ АЮ БАЛАНЫ *(кызыл аю миләше)* — бузина красная

КЫЗЫЛ АРТЫШ — можжевельник красный
КЫЗЫЛ БОРЫЧ — перец красный
КЫЗЫЛ БӨРЛЕГӘН *(тавык күз)* — костяника
КЫЗЫЛ ГӨЛ *(хәтфә гөл)* — амарант красный
КЫЗЫЛ ДУЛӘНӘ — боярышник кроваво-красный
КЫЗЫЛ КАРЛЫГАН — смородина красная
КЫЗЫЛ КУЗГАЛАК — щавель красный
КЫЗЫЛ КЫРЛЫК — торичник красный
КЫЗЫЛ МИЛӘШ — рябина обыкновенная
КЫЗЫЛ ОРЛЫКЛЫ ТУЗГАНАК — одуванчик красноплодный
КЫЗЫЛ СЕРКӘБАШ — пыльцеголовник красный
КЫЗЫЛ СОЛЫЧА — овсяница красная
КЫЗЫЛ ТАЛ *(очлы яфраклы тал)* — верба красная
КЫЗЫЛ ТӨЕР ТАМЫР *(кызыл сәхләб)* — ятрышник мясокрасный
КЫЗЫЛ ҖИЛӘКЛЕ БҮРЕ БӨРЕСЕ — воронец красноплодный
КЫЗЫЛЧА — кизильник
КЫЛЧЫКЛЫ БОДАЙ — пшеница остистая
КЫЛЧЫКЛЫ СОЛЫ — овес щетинистый
КЫЛЧЫКСЫЗ БОДАЙ — пшеница безостая
КЫЛЧЫКСЫЗ СУСӘН *(күпьеллык кындырак)* — зерна безостая, костер безостый
КЫНА — хна
КЫНА ГӨЛЕ — бальзамин
КЫР БИЛЧӘНЕ — осот полевой
КЫР БӨТНЕГЕ — мята полевая
КЫР КАРАМАСЫ — вяз полевой
КЫРГЫЙ АГУЛЫ БИЛЧӘН — латук дикий
КЫРГЫЙ АРЫШ — рожь дикая
КЫРГЫЙ МӘК — мак самосейка
КЫРГЫЙ ТАРЫ *(кан туктаткыч үлән)* — росичка
КЫРГЫЙ ТОРМА *(тиле торма)* — редька дикая
КЫР ГӨЛКӘЙ ЧӘЧӘГЕ *(кыр күгәрчен күзе)* — незабудка полевая
КЫР ЗӘГЪФРАНЫ — шафран
КЫР КАЕШКЫРАНЫ *(кыр корычтамыры)* — стальник полевой
КЫР КАШКАРЫЙ ҮЛӘНЕ *(кутыр үләне)* — короставник полевой
КЫР КОШ ЯСМЫГЫ — ленец полевой
КЫР КЫНАСЫ *(тидермәс)* — недотрога обыкновенная
КЫР КЫНДЫРАГЫ — костёр полевой
КЫРЛЫКУРАЙ *(яшелчә)* — пастернак посевной
КЫР МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка полевая
КЫР НАРАТБАШЫ — хвощ полевой

КЫРПУЛЫ ЛАЛӘ *(мамыклы лалә)* — лилия опушённая
КЫР САБЫНЫ *(үсемлек)* — огневик, мыльнянка
КЫР СУГАНЫ — лук угловатый
КЫРЧЫЛ *(сусән үлән)* — полевица
КЫР ЭТ ЭЧӘГЕСЕ — вьюнок полевой
КЫР ЯЛТЫРАКБАШЫ — ожика равнинная
КЫР ЯРУТЫ *(шылдыравык үлән)* — ярутка полевая
КЫСКА КАЗ ҮЛӘНЕ — лапчатка средняя
КЫСЫР БӘБӘКЛӘР — побеги водяные
КЫТАЙ ТАРЫСЫ *(чумиза)* — чумиза
КЫТЫРШЫ БИЛЧӘН — осот шероховатый
КЫТЫРШЫ СЫРМАВЫК — ясменник шероховатый
КЫТЫРШЫ ТӨЙМӘБАШ — василёк шероховатый
КЫТЫРШЫ ЯФРАКЛЫ ГӨЛБАБА — кульбаба шершавоволосистая
КЫШЛАУЧЫ БӨРЕЛӘР — почки зимующие
КЫШЛАУЧЫ НАРАТБАШ — хвощ зимующий
КЫЧЫТКАН ЯФРАКЛЫ КЫҢГЫРАУ ЧӘЧӘК — колокольчик крапиволистный
КЫЯКЛЫЛАР — злаковые
КЫЯКЛЫЛАР ЧӘЧӘГЕНДӘГЕ ЭЛПӘ — лодикула
КЫЯКЛЫ СЕБЕРКЕ *(ала камыш)* — молиния голубая
КЫЯР — огурец
КЫҢГЫРАУ ГӨЛ — бубенчик
КӘБЕСТӘ — капуста
КӘБЕСТӘ КИЛАСЫ *(гөмбә авыруы)* — кила капустная
КӘРЛӘ КАЕН — береза приземистая
КӘРЛӘЧ *(яра үләне)* — молодило, живучка
КӘРЛӘ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения карликовые
КӘСТӘНӘ — каштан
КӘҮСӘ — ствол
КӘҖӘ ТАЛЫ — ива козья
КӨДРӘ ПЕТРУШКА *(тәмләткеч яшелчә)* — петрушка курчавая
КӨЗГЕ АРЫШ *(уҗым арышы)* — рожь озимая
КӨЗГЕ ГӨЛБАБА — кульбаба осенняя
КӨЗГЕ ТЕШ УТЫ — зубчатка поздняя
КӨЗГЕ ТУЗГАНАК — одуванчик поздний
КӨЗГЕ ШӨЛДЕРУТ — погремок поздний
КӨЙГӘН ТӨЕР ТАМЫР — ятрышник обожжённый
КӨМЕШСЫМАН СӘРВИ — акация серебристая
КӨНБАГЫШ — подсолнечник
КӨНЧЫГЫШ КАКЫСЫ — свербига восточная

КӨНЧЫГЫШ КОНРИНГИЯСЕ — конрингия восточная
КӨНЧЫГЫШ КӘҖӘСАКАЛЫ — козлобородник восточный
КӨНЧЫГЫШ СОЛЫЧАСЫ — овсяница восточная
КӨПШӘГӘ УТЫРУ — трубкование
КӨПШӘЛӘНҮ — выход в трубку
КӨПШӘЛӘНҮ ЧОРЫ — фаза трубкования
КӨТҮЧЕ СУМКАСЫ — пастушья сумка
КЕЧКЕНӘ НАЯДА — наяда малая
КҮБӘЛӘК ЧӘЧӘКЛЕЛӘР — мотыльковые
КҮГАГАЧ — граб
КҮГЕЛҖЕМ КЕЛЕРИЯ — келерия сизая
КҮГЕЛҖЕМ ТЫЧКАН ТАРЫСЫ — щетинник сизый
КҮГЕЛҖЕМ ТӘҢКӘ ЯФРАК — манжетка сизоватая
КҮГӘН — тёрн
КҮГӘРЧЕН БҮРЕГЕ — марьянник
КҮГӘРЧЕН КҮЗ *(зәңгәр чәчәк)* — незабудка
КҮЗ УТЫ *(ялан җитене)* — очанка
КҮЗӘНӘКНЕҢ СЫЕК ӨЛЕШЕ — цитоплазма
КҮКЕ ЯШЕ — орхидея
КҮК ҖИЛӘК — голубика
КҮКЕ ТАМАГЫ — цирцея обыкновенная
КҮКЕРТ ҮЛӘНЕ *(бүре аягы)* — плаун
КҮКРӘ ҮЛӘН *(сусән үлән)* — метлица полевая
КҮКСЕЛ АЛАБУТА — марь сизая
КҮКЧӘЧӘК *(сука чәчәге)* — василёк синий
КҮЛ КАМЫШЫ — камыш озёрный
КҮЛӘГӘ ЯРАТУЧЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения тенелюбивые
КҮП БАШАКЛЫ МАМЫКБАШ — пушица многоколосковая
КҮП ОРЛЫКЛЫ АЛАБУТА — марь многосеменная
КҮП РӘТЛЕ АРПА — ячмень многорядный
КҮП ТӨШЛЕ ҖИМЕШ — многокостянка
КҮП ЧӘЧӘКЛЕ КАЗАЯК — лютик многоцветковый
КҮП ЧӘЧӘКЛЕ КУЯН ЙОНЫ — ожика многоцветковая
КҮП ЧӘЧӘКЛЕ СӨЛӘЙМАН МӨҺЕРЕ *(күп чәчәкле бүре борычы)* — купена многоцветковая
КҮПЬЕЛЛЫК АЙ ЧӘЧӘГЕ — лунник многолетний
КҮПЬЕЛЛЫК КЕЛӘНЧЕЛ ҮЛӘН *(зибык уты)* — пролесник многолетний
КҮПЬЕЛЛЫК ЧАЛМА ЧӘЧӘК — маргаритка многолетняя
КҮПЬЕЛЛЫК ҮЛӘННӘР — многолетние травы
КҮПЬЕЛЛЫК ҖИТЕН — лён многолетний

КҮП ЯФРАКЛЫ КУЯН КӘРЕШКӘСЕ — язвенник многолистный
КҮРКӘ ВОРЫНЫ *(нәдербаш, күзлут чәчәге)* — чистец
КҮРӘНЧӘЛӘР — осоковые
КҮТӘРЕЛМӘ САБАК — стебель восходящий
КҮЧЕП КИЛГӘН ҮСЕМЛЕКЛӘР — адвентивные растения

Л

ЛАВАНДА *(ала миләүшә)* — лаванда
ЛАДАН КҮЗЛУТЫ — пикульник ладанниковый
ЛАНЦЕТСЫМАН ЙОЛДЫЗАК — звездчатка ланцетовидная
ЛАТИН ЧӘЧӘГЕ *(бакча гөле)* — настурция
ЛЕКАНОРА *(лишайник)* — леканора
ЛИШАЙНИКЛАРНЫ ӨЙРӘНҮЧЕ ФӘН — лихенология
ЛОБЕЛЬ АКСЫРГАГЫ — чемерица Лобеля
ЛОЗЕЛЬ ЧАЛГЫЧ УТЫ — гулявник Лозеля
ЛОТОС — лотос
ЛОХ — лох
ЛЮЦЕРНА — люцерна
ЛЮПИН — люпин

М

МАГНОЛИЯ *(мәңге яшел агач)* — магнолия
МАЙЛЫ МӘК — мак масличный
МАЙМЫЛ АГАЧЫ — баобаб
МАЙ ЧӘЧӘГЕ — майник двулистный
МАЛЬВА *(таяк гөл)* — мальва
МАЛ ЧӨГЕНДЕРЕ — кормовая свёкла
МАЛ ШАЛКАНЫ — кормовая репа, турнепс
МАМЫК *(үсемлеге һәм аның сүсе)* — хлопчатник, хлопок
МАНГО *(мәңге яшел агач)* — манго
МАНДАРИН *(агачы һәм җимеше)* — мандарин
МАРГАРИТКА — маргаритка
МАРУЛ *(агулы күк билчән)* — молокан татарский
МАРШАЛЛ ЧАБЫР ҮЛӘНЕ — тимьян Маршалла
МАРШАНЦИЯ *(мүк)* — маршанция
МАТУР КЫЛГАН — ковыль красивейший

МАТУР КҮЗЛУТ — пикульник красивый
МЕЛИССА *(лимон исле бөтнек)* — мелисса
МЕРИСТЕМА *(үсемлекләрдә ясалгы тукыма)* — меристема
МЕҢБАШ ҮЛӘН *(пирамидаль меңбаш)* — тысячеголов пирамидальный
МИЛӘШ — рябина
МИЛӘШ АГАЧЫ — рябиновое дерево
МИЛӘШЛЕК — заросли рябины, рябинник
МИЛӘШ ЯФРАКЛЫ КУАК — рябинник рябинолистный
МИЛӘҮШӘ — фиалка
МИҢГЕРӘТКЕЧ *(тиле ут)* — дурман обыкновенный
МИҢЛЕ ГӨЛ *(бака гөле)* — бегония
МОРФОЛОГИК БИЛГЕЛӘР — признаки морфологические
МУРАЛ — рододендрон
МУРТ КУЫК АБАГА — цистоптерис ломкий
МУРТ ЭТ ШОМЫРТЫ (*сынучан эт шомырты*) — крушина ломкая
МЫЕКЧА — усики (у растений)
МӘТРҮШКӘ — душица
МӘЧЕ БОРЧАГЫ — просвирник
МӘЧЕ БӨТНЕГЕ — баранчик, первоцвет
МӘЧЕ КОЙРЫГЫ — щирица
МӘЧЕ ҮЛӘНЕ — валериана лекарственная
МӘШКӘРӘ ҮЛӘН *(бөҗәгашар)* — петров крест чешуйчатый
МӨГЕЗЛЕ МӘК ҮЛӘНЕ — мачок рогатый
МӨГЕЗЛЕ ЧЫПЧЫК БОРЫНЫ — лядвенец рогатый
МӨШМӘЛӘ *(куакчык)* — мушмула
МҮК — мох
МҮК ҖИЛӘГЕ — клюква

Н

НАВИКУЛА *(суүсемнәр)* — навикула
НАРАТБАШ *(нарат үләне)* — хвощ полевой
НАРАТ КҮРКӘСЕ — сосновая шишка
НАРАТЛЫК — сосняк
НАРАТ УРМАНЫ — бор сосновый
НАРАТ ҖИЛӘГЕ — брусника обыкновенная
НЕЧКӘ МАМЫКБАШ — пушица тонкая

НЕОФИТЛАР — неофиты
НЕРВАЦИЯ — нервация
НОГЫТ — боб
НОГЫТ БОРЧАГЫ — фасоль
НОСТОК *(суүсем)* — носток
НӘБАТАТ — растительный мир; ботаника
НӘЗЕК КЫРЧЫЛ *(нәзек сусән үлән)* — полевица тонкая
НӘРКИС — нарцисс
НӘҮРҮЗГӨЛ *(язгы бадьян чәчәк)* — первоцвет (примула)

О

ОЕШ КЫҢГЫРАУ ЧӘЧӘК — колокольчик скученный
ОЗЫН КЫЛЧЫКЛЫ АРПА — ячмень гривастый
ОЗЫН СОЛЫЧА *(биек солыча)* — овсяница гигантская
ОЗЫН ТАРЛАУ *(комлык солысы)* — волоснец гигантский
ОЗЫН ЯФРАКЛЫ БӨТНЕК — мята длиннолистная
ОЗЫН ЯФРАКЛЫ ЯУШАН — вероника длиннолистная
ОЛЕАНДР *(тал гөле)* — олеандр
ОЛЫ АВЫРУ ҮЛӘНЕ — белладонна, красавка
ОНЧЫЛ ЧЫК *(гөмбә авыруы)* — мучнистая роса
ОРЛЫК БӨРЕ — семяпочка
ОРЛЫК БӨРЕСЕНЕҢ ҮЗӘК ӨЛЕШЕ — нуцеллус
ОРЛЫК БӨРЕСЕ СҮРҮЕ — интегумент
ОРЛЫК — семя
ОРЛЫК САБЫ — семяножка
ОРЛЫК ӨЛЕШЕ — семядоля
ОРЛЫК ЯНЫ ЯФРАГЫ — присемянник
ОРЛЫКЛАРНЫҢ БҮРТҮЕ — набухание семян
ОРЛЫК ӨЛЕШЛӘРЕ — семядоли
ОРЫЛАР *(галлар, үскеннәр)* — галлы, наросты
ОРЫ, ШЕШ — каллюс, нарост
ОРЧЫКСЫМАН КҮЗӘНӘКЛӘР *(үзагачта үткәргеч функциясен үтиләр)* — трахеиды
ОЧКЫЛЫК ҮЛӘНЕ — икотник серый
ОЧЛЫ ЯФРАКЛЫ ТАЛ — ива остролистная
ОЧЛЫ ЯФРАКЛЫ ӨРӘҢГЕ — клён остролистный
ОЧКАК — летучка
ОЧТАН ҮСҮ — рост апикальный
ОЯЛАШ УТЫ *(үсемлек)* — гнездовка

П

ПАЛЕОБОТАНИКА — палеоботаника
ПАЛЬМА — пальма
ПАНДОРИНА *(суүсем)* — пандорина
ПАРМЕЛИЯ *(лишайник)* — пармелия
ПЕЛАРГОНИЯ *(бүлмә гөле)* — пеларгония
ПЕЛЛИЯ *(мүк төре)* — пеллия
ПЕСИ БӨТНЕГЕ — кошачья мята
ПЕСИ КОЙРЫГЫ — щирица запрокинутая
ПЕСИ ТАБАНЫ — кошачья лапка
ПЕСИ ТАРЫСЫ — щирица метельчатая
ПЕСИ ТЫРНАГЫ — льнянка
ПЕСИ ҮЛӘНЕ — валерьяна лекарственная
ПЕСИЛЕ ТАЛ — верба
ПЕСТӘ АГАЧЫ — фисташковое дерево
ПЕТРАРИЯ *(лишайник төре)* — петрария
ПЛАСТИДЛАР *(үсемлек күзәнәкләрендәге органоидлар төре)* — пластиды
ПЛЮШСЫМАН БУДРА *(чүп үләне)* — будра плющевидная
ПОМИДОР *(томат)* — помидор, томат
ПУМАЛА КАМЫШ — тростник обыкновенный
ПӘРӘВЕЗЛЕ МУЛЛАБАШ — наголоватка паутинистая
ПӘРӘВЕЗЛЕ ӘРЕКМӘН *(йөнтәс әрекмән)* — лопух паутинистый

Р

РИБОСОМАЛАР *(органоидлар төре)* — рибосомы
РОЗА БАКЧАСЫ — розарий
РОМАШКАСЫМАН КАШКАРЫЙ — астра ромашковая
РӘВАҖ *(күпьеллык яшелчә)* — ревень
РӘЙХАН *(хуш исле гөл)* — базилик

С

САБАК-ЯФРАК — ботва
САБАК БУЫНЫ — стеблевой узел
САБАК КОЧАР БАЛЛУТ — яснотка стеблеобъемлющая
САБАК — стрелка

САБАН АШЛЫКЛАРЫ — растения яровые
САБЫН ЧӘЧКӘ — мыльнянка
САДӘ ОНОСМА — оносма простейшая
САЗ АККАНАТЫ — белокрыльник болотный
САЗАНАК — багульник
САЗ БИЛЧӘНЕ — осот болотный
САЗ БОРЧАГЫ — чина болотная
САЗ ГАММАРБИ ҮЛӘНЕ — гаммарбия болотная
САЗ ЙОГЫРТЫ — подмаренник болотный
САЗ ЙОЛДЫЗАГЫ — звездчатка болотная
САЗ ЙОНЧАСЫ — мятлик болотный
САЗ КИПКӘРЕ — сушеница топяная
САЗ КИШЕРЕ — горичник болотный
САЗ КУГАЛЫБЫ — триостренник болотный
САЗ КЫРЛЫГАНЫ — кипрей болотный
САЗ КҮГӘРЧЕН КҮЗЕ — незабудка болотная
САЗЛАВЫК УТЫ — ситняг болотный
САЗЛЫК БӨЕРГӘНЕ — жерушник болотный
САЗ МӘРСИДЕ — мирт болотный
САЗ ҖИЛӘГЕ — морошка
САЗ НӘДЕРБАШЫ — чистец болотный
САЗ НАРАТБАШЫ — хвощ болотный
САЗ САЗАНАГЫ *(чабыр үләне)* — багульник болотный
САЗ САРАГЫ — калужница болотная
САЗ СӨТЛЕГӘНЕ — молочай болотный
САЗ ТАВЫК ЧӘЧӘГЕ — белозор болотный
САЗ ТАТЛЫ АБАГАСЫ — телиптерис болотный
САЗ ТАШЪЯРГЫЧЫ *(ташватар)* — камнеломка болотная
САЗ МҮКЛӘРЕ — мхи торфяные
САЗ ТУБАЛАГЫ — мытник болотный
САЗ УТЧӘЧӘГЕ — сабельник болотный
САЗ ЯБЫШКАГЫ — череда поникшая
САЗ ЯРАНЫ — журавельник
САЙЛАП АЛУ — селекция
САКСАУЛ *(чүл агачы)* — саксаул
САКУРА *(декоратив чия куагы)* — сакура
САЛАТ *(яшелчә үсемлек)* — салат
САЛЫНКЫ КАЕН — береза повислая
САЛЫНКЫ СЕБЕРКЕ КЫЯК — бор развесистый
САЛЫНКЫ ШАЛФЕЙ — шалфей поникающий
САЛЫНКЫ ШАРТЛАВЫК ЧӘЧӘК — смолевка поникшая

САЛЫНКЫ ЯРМАБАШ — перловник поникший
САМШИТ *(мәңге яшел үсемлек)* — самшит
САРАНА *(суганлы лалә)* — лилия саранка
САРГАССУМ *(суүсем)* — саргассум
САРУТ — пырей
САРЫ АКАЦИЯ *(сары сәрви)* — акация жёлтая
САРЫ КАЗАЯК *(алтынсыман казаяк)* — лютик золотистый
САРЫ БАШМАКЧЫК — венерин башмачок
САРЫ БУЯК *(бүлмә гөле)* — серпуха
САРЫ ИМ ҮЛӘНЕ — володушка золотистая
САРЫ ЙОНЧА *(калтыравык башак)* — трясунка средняя
САРЫК СОЛЫЧАСЫ — овсяница овечья
САРЫ, КЫЗГЫЛТ-САРЫ ПИГМЕНТЛАР *(кишердә һ.б.)* — каротины *(каротиноиды)*
САРЫМСАК — чеснок
САРЫ РЕЗЕДА — резеда жёлтая
САРЫ ТАМЫР — кермек высокий
САРЫ ТӘКӘМӨГЕЗ — донник жёлтый
САРЫ ТӨНБОЕК — кубышка жёлтая
САРЫ ЧӘЧӘКЛЕ КАЗ СУГАНЫ — гусиный лук жёлтый
САРЫ ЧӘЧӘК *(айлы чәчәк)* — нивяник обыкновенный
САРЫ ЯЛМАЧА *(сары камчау)* — скабиоза жёлтая
САРЫ ҖИТЕН — лён жёлтый
САСЫКАЙ *(тимгелле түндербаш)* — болиголов крапчатый
СЕБЕР КАКЫЧАСЫ — скерда сибирская
СЕБЕР КАРАГАЕ — лиственница сибирская
СЕБЕРКЕ ҮЛӘНЕ *(кандала үләне)* — клоповник
СЕБЕРКӘЧ *(мәс., солыда)* — соцветие метелка
СЕБЕРКӘЧЛЕ НЕСЛИЯ — неслия метельчатая
СЕБЕР СҮС ЧӘЧӘГЕ — касатик сибирский
СЕБЕР ЧЫРШЫСЫ *(ак чыршы)* — пихта сибирская
СЕЛЬДЕРЕЙ *(аш тәмләткеч үсемлек)* — сельдерей
СЕРАДЕЛЛА *(азык үлән)* — сераделла
СЕРКӘ АГАЧЫ — уксусное дерево
СЕРКӘ — пыльца
СЕРКӘ КАМЕРАСЫ — камера пыльцевая
СЕРКӘ КӨПШӘСЕ — пыльцевая трубка
СЕРКӘЛЕК — пыльник
СЕРКӘЛӘНҮ, СЕРКӘЛӘНДЕРҮ — опыление
СЕРКӘЧ — тычинка
СЕРКӘЧ ҖЕБЕ — тычиночная нить

СЕРКӘ ЮЛЫ — пыльцевход
СЕРКӘ ОЯСЫ — гнездо пыльцевое
СЕРКӘЧЛЕ ЧӘЧӘК — цветок тычиночный
СЕҢЕРЧӘЛӘНҮ — жилкование
СОЛЫ — овёс
СОЛЫЧА *(кара солы)* — овсюг
СОРГО *(азык үсемлек)* — сорго
СОРЫ БИЛЧӘН — бодяк серый
СОРЫ ЗИРЕК — ольха серая
СОРЫ ТЕРЕСКЕН — терескен серый
СОФИЯ ВҮРЕК СЫПЫРГЫЧЫ *(эмбер үләне)* — дескурайния Софии
СПИРОГИРА *(суүсем)* — спирогира
СПОРАЛАР ОЯЛЫГЫ — спорангий
СПОРАЛАР СУМКАСЫ — аскоспора
СУ АСТЫ КЫЯГЫ — полушник озёрный
СУ БАЛТЫРГАНЫ — омежник водный
СУБИЗӘГЕ *(бака түшәге)* — водокрас обыкновенный, лягушечник
СУБИЗӘРЧӘЛӘР — водокрасовые
СУ БУЕ КҮРӘНЕ — осока береговая
СУГА КҮМЕЛЕП ҮСҮЧЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — гидатофиты
СУГАНБАШ *(суганча)* — луковица
СУГАН — лук
СУГАНЧАЛЫ ЙОНЧА — мятлик луковичный
СУГАНЧАЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — луковичные растения
СУДАН ҮЛӘНЕ — суданская трава
СУКА ЧӘЧӘГЕ *(күкчәчәк)* — василёк синий
СУ КОМАЕ — манник наплывающий
СУ КУЗГАЛАГЫ — щавель водный
СУ КЫНАСЫ *(яра уты)* — окопник лекарственный
СУКЫР КЫЧЫТКАН — яснотка белая, глухая крапива
СУНЫҢ "ЧӘЧӘК АТУЫ" — "цветение" воды
СУСЫЛ ҖИМЕШ — плод сочный
СУСЫН *(кылыч үлән)* — касатик, ирис
СУ СҮСЕ — касатик водный
СУ ТАКЫР УТЫ — лужайник водный
СУ ЧИКЛӘВЕГЕ *(батманчык)* — водяной орех
СУ ҮСЕМЛЕКЛӘРЕ — растения водные
СУҮСЕМНӘР — водоросли
СУҖЫЯР *(аквилегия)* — водосбор обыкновенный
СЫЕР КОЙРЫГЫ *(үсемлек)* — коровяк
СЫРАҖ *(шештамыр)* — норичник

СЫРГА *(алка чәчәк)* — серёжка
СЫРГАЛЫ АЧКЫЧ ҮЛӘН — гроздовник полулунный, ключ-трава
СЫРГАНАК — облепиха
СЫРЛЫ СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест гребенчатый
СЫРЫШМА САБАК — стебель цепляющийся
СӘРВИ АГАЧЫ — акация
СӘРДӘ — сныть
СӘХЛӘВЧӘЛӘР — орхидные (ятрышниковые)
СӨМБЕЛ — гиацинт
СӨТЛЕ БИЛЧӘН — осот жёлтый
СӨТЛЕГӘН — молочай
СӨЯЛЛЕ КАБАР АГАЧЫ — бересклет бородавчатый
СӨҢГЕСЫМАН КАКЛИЯ — каклия копьевидная
СӨҢГЕ ЯФРАКЛЫ АЛАБУТА — лебеда копьелистная
СӨҢГЕ ЯФРАКЛЫ КАЛКАНЧЫКЛЫ УТ — шлемник копьелистный
СҮСЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения прядильные
СҮСӘН *(арышбаш)* — тимофеевка

Т

ТАВЫК ТАРЫСЫ — ежовник обыкновенный, куриное просо
ТАЛ ГӨЛЕ — олеандр
ТАЛЛОМ — таллом
ТАЛЛЫК, ӨЯНКЕЛЕК — ивняк, тальник, лозняк
ТАЛ-ТИРӘК — ракитник
ТАЛ ЯФРАКЛЫ АНДЫЗ — девясил иволистный
ТАЛ ЯФРАКЛЫ КАТЫ КУРА *(елак үлән)* — дербенник иволистный, плакун-трава
ТАЛ ЯФРАКЛЫ КҮРӘН — вейник сероватый
ТАЛ ЯФРАКЛЫ МЕҢЪЯФРАК — тысячелистник иволистный
ТАМЫРАЗЫК — корнеплод
ТАМЫРЛАНУ, ҮСЕП КИТҮЧӘНЛЕК — приживаемость
ТАМЫР МУЕНТЫГЫ — корневая шейка
ТАМЧЫ ГӨЛ *(алка гөл)* — фуксия
ТАМЫР-САБАК — корневище
ТАМЫР САБАКЛЫ АРАДАШ САРУТ — пырей промежуточный
ТАМЫР ТӨКЧӘЛӘРЕ — корневые волоски
ТАМЫР ҮРГЕНЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения корнеотпрысковые
ТАРКАУ БАШЛЫ ТАРЫ — просо развесистое
ТАРМАКЛАНУ — разветвление

ТАРМАКЛАНУ БУЫНЫ — узел кущения

ТАРМАКЛАНУ ФАЗАСЫ — фаза кущения

ТАРМАКЛЫ КЕРПЕБАШ — ежеголовник ветвистый

ТАРМАКЛЫ НАРАТБАШ — хвощ ветвистый

ТАРЫ — просо

ТАР ЯФРАКЛЫ КУЗГАЛАК — щавель узколистный

ТАР ЯФРАКЛЫ КЫРГЫЙ КЕРӘН — рогачка креновидная

ТАР ЯФРАКЛЫ ҖИКӘНБАШ — рогоз узколистный

ТАСМАЧӘЧӘК *(бүлмә гөле)* — ремнецветник

ТАТАР ЗЕЛПЕСЕ — жимолость татарская

ТАТАР КАНАРИЯСЕ — крестовник татарский

ТАТАР ӨРӘНГЕСЕ *(чаганы)* — клён татарский

ТАТЛЫ БӘРӘҢГЕ — батат

ТАТЛЫ ТАМЫР — козелец

ТАУ БӨҖӘК ЧӘЧӘГЕ — букашник горный

ТАУ ТУКРАНБАШЫ — клевер горный

ТАУ КҮРӘНЕ — осока горная

ТАШКАБАК *(ваккабак)* — кабачок

ТАШЪЯРГЫЧ *(үлән)* — бедренец камнеломка

ТАҖ АВЫЗЫ — зев венчика

ТАҖСЫМАН ЧӘЧӘК ТИРӘЛЕГЕ — околоцветник венчиковидный

ТАҖ *(таҗчык)* — венчик

ТЕЛЕНМӘ БАЛЛУТ — яснотка надрезная

ТЕРЕКЛЕК ТАМЫРЫ — женьшень

ТЕРЛЕК ШАЛКАНЫ — турнепс

ТИДЕРМӘС КАРДАМИН — сердечник недотрога

ТИЛЕ ТОРМА *(кыргый торма)* — редька дикая

ТИЛЕ КЫЯР — огурец бешеный

ТИЛЕ НАРАТ *(мәңге яшел агач)* — тисс

ТИЛЕ ШАЛКАН — резуха пронзеннолистная

ТИМГЕЛЛЕ БАЛЛУТ — яснотка крапчатая

ТИМГЕЛЛЕ БАШМАКЧЫК — башмачок крапчатый

ТИМГЕЛЛЕ ДУҢГЫЗ УТЫ — прозанник крапчатый

ТИМГЕЛЛЕ ТӨЕР ТАМЫР — ятрышник пятнистый

ТИМГЕЛЛЕ ТҮНДЕРБАШ — болиголов крапчатый

ТИМГЕЛЛЕ ЯРАБАЙ — зверобой пятнистый

ТИМЕР КЫЧЫТКАН *(зәһәр кычыткан)* — крапива жгучая

ТИМЕР ТИГӘНӘКСЫМАН МУЛЛАБАШ — наголоватка васильковая

ТИРЕ ӨСТЕ ЯРЫСЫ *(үсемлек элпәсе)* — кутикула

ТИШЕЛЕП ЧЫГУ *(шыту)* — прорастание

ТИШЕМ — пора

ТИШЕК ЯФРАКЛЫ СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест пронзеннолистный

ТИШЕК ЯФРАКЛЫ ЯРАБАЙ — зверобой продырявленный

ТОЗЛАК КАШКАРЫЕ — астра солончаковая

ТОЗЛАК *(үсемлек)* — солянка

ТОЗЛАК ҖИР ҮСЕМЛЕКЛӘРЕ — растения солончаковые

ТОРМА — редька

ТОРНАБАШ — аистник цикутный

ТОРНА БОРЧАГЫ — вика

ТОТАШТЫРГЫЧ ТУКЫМА ТӨРЕ — паренхима

ТУБЫЛГЫ — таволга

ТУЗАНЛЫ КИСӘҮ — головня пыльная

ТУКЫМАЛАРНЫ ҖЕБЕТҮ — мацерация

ТУКЫМАНЫҢ ҮЛЕ ХӘЛГӘ КИЛҮЕ — некроз

ТУНГ АГАЧЫ *(май агачы)* — тунг, тунговое дерево

ТУРГАЙ КУЗЛУБЫ *(гади күзлуб)* — шлемник обыкновенный

ТУРЫ САБАК — стебель прямостоячий

ТУРЫ КҮЗЛУТ — чистец прямой

ТУРЫ ЧАРГӨЛ — лапчатка прямая

ТУТ АГАЧЫ *(ефәк агачы)* — шелковица, тутовое дерево

ТУЯ *(савыр)* — туя

ТЫГЫЗ СӘРДӘНӘ — хохлатка плотная

ТЫН БӨРЕЛӘР — почки спящие

ТЫРНАК ГӨЛ — календула, ноготки лекарственные

ТЫРНАК УТЫ *(тешле яфраклы тырнак уты)* — ястребинка красивозубчатая

ТЫРНАК ҮЛӘН *(чатырсыман тырнак үлән)* — ястребинка зонтиковидная

ТЫЧКАН БОРЧАГЫ — горошек мышиный

ТӘБӘНӘК МИНДАЛЬ *(агач)* — миндаль карликовый

ТӘКӘ САКАЛЫ — вайда красильная

ТӘЛГӘШ *(чук, җимеш төркеме)* — гроздь, соплодие

ТӘЛГӘШЛЕ НАУМБУРГИЯ — наумбургия кистецветная

ТӘМӘКЕ — табак

ТӘҢКӘ ЯФРАКЛЫ БОЛЫН ЧӘЕ — вербейник монетчатый

ТӨЕРЛЕ СЫРАҖ *(үлән)* — норичник шишковатый

ТӨЕР ТАМЫР *(күке яше)* — ятрышник

ТӨЗ ТУПЫЗЛЫК *(төзтәпичә)* — лапчатка прямостоячая

ТӨЗ ЭТ КАКЫСЫ — сурепица прямая

ТӨЙМӘЧӘЧӘК — цицербита

ТӨКЛЕ КАРЧЫГА ҮЛӘНЕ — ястребинка волосистая

ТӨКЛЕ КҮРӘН — осока волосистая

ТӨКЛЕ МИЛӘҮШӘ — фиалка опушенная
ТӨКЛЕ ТИГӘНӘКЧЕК — репешок волосистый
ТӨКЛЕ ЯЛТЫРАКБАШ — ожика волосистая
ТӨЛКЕКОЙРЫК — лисохвост
ТӨЛКЕ КҮРӘНЕ — осока лисья
ТӨН МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка ночная, вечерница
ТӨНЧӘЧӘКЛЕ ЭЛИЗАНТА — элизанта ночецветная
ТӨНЬЯК ЙОГЫРТЫ — подмаренник северный
ТӨНЬЯК МЕҢЪЯФРАГЫ — тысячелистник северный
ТӨНЬЯК ТАЙГА ҮСЕМЛЕКЛӘРЕ — бореальные растения
ТӨНЬЯК ТИШМӘН УТЫ — проломник северный
ТӨП БӘБӘК — побег основной
ТӨП ТАМЫР — корень главный
ТӨПЧЕК ЯФРАК — прилистник
ТӨПЧӘ *(мәс., суганда)* — донце
ТӨР ВИЛГЕЛӘРЕ — признаки видовые
ТӨРКЕМЛЕ БҮЛБЕ-КАМЫШ — клубнекамыш скученный
ТӨРЛЕ ЯФРАКЛЫ СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест разнолистный
ТӨССЕЗ ПЛАСТИДЛАР — лейкопласты
ТӨТӘЧ — дымянка лекарственная
ТӨЧЕ ТОРМА — редис(ка)
ТӨЧЕ ЧИЯ *(татлы чия)* — черешня
ТӨЧКЕРЕК УТЫ — чихотная трава
ТҮБӘН ТӨЗЕЛЕШЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения низшие
ТҮГӘРӘК КАЕШ ЯФРАК — грушанка круглолистная
ТҮГӘРӘК ЯФРАКЛЫ ЧЫКЛЫ ҮЛӘН — росянка круглолистная
ТҮШӘЛМӘ САБАК — стебель стелющийся

У

УЛОТРИКС *(суүсем)* — улотрикс
УМЫРЗАЯ *(кар чәчәге)* — подснежник
УРАЛМА САБАК — стебель вьющийся
УРАЛМА САБАКЛЫЛАР — вьюнковые
УРАЛМА ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения вьющиеся
УРАМ ЧИРӘМЕ *(чыпчык аягы)* — горец птичий
УРМАН БОРЧАГЫ — горошек лесной
УРМАН БӨЕРГӘНЕ — жерушник лесной
УРМАН ЕЛАН КӨПШӘСЕ *(йонлы көпшә)* — купырь лесной
УРМАН ЗЕЛПЕСЕ — жимолость лесная

УРМАН КАЕН ҖИЛӘГЕ — земляника лесная
УРМАН КАМЫШЫ — камыш лесной
УРМАН КИПКӘРЕ — сушеница лесная
УРМАН КЫРЛЫ БОРЧАГЫ — чина лесная
УРМАН КҮГӘРЧЕН КҮЗЕ — незабудка лесная
УРМАН КҮРӘНЕ — осока лесная
УРМАН МӘЧЕ БОРЧАГЫ — просвирник лесной
УРМАН НӘДЕРБАШЫ — чистец лесной
УРМАН НАРАТБАШЫ — хвощ лесной
УРМАН СОЛЫЧАСЫ — овсяница лесная
УРМАН ТӘМӘКЕСЕ — табак лесной, арника
УРМАН ЧАТЫРЫ — полог леса
УРМАН ЧӘЕ — двулепестник
УРМАН ЯРАНЫ — герань лесная
УРТА СӘРДӘНӘ — хохлатка средняя
УРТА БАКА ЯФРАГЫ — подорожник средний
УСАК — осина
УТЧӘЧӘК *(сары умырзая)* — адонис весенний
УРМАН ҖИЛДӘГЕ *(тубалбаш)* — ветреница лесная

Ф

ФАСОЛЬ *(ногыт борчагы)* — фасоль
ФАЦЕЛИЯ *(баллы үсемлек)* — фацелия
ФЕЙХОА *(үсемлек)* — фейхоа
ФЛОКС *(декоратив үсемлек)* — флокс
ФЛОРА *(үсемлекләр дөньясы)* — растительный мир
ФУЗАРИОЗ *(үсемлекләрдә гөмбә авыруы)* — фузариоз
ФУНДУК *(бакча чикләвеге)* — фундук

Х

ХИНА АГАЧЫ — хинное дерево
ХЛАМИДОМОНАДА *(суүсем)* — хламидомонада
ХЛОРЕЛЛА *(суүсем)* — хлорелла
ХЛОРОФИЛЛ — хлорофилл
ХЛОРОФИЛЛСЫЗ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения бесхлорофилльные
ХУШ ИСЛЕ БАШАК — душистый колосок обыкновенный
ХУШ ИСЛЕ ЗУБР КЫЯГЫ — зубровка душистая

ХУШ ИСЛЕ КАЕН ҖИЛӘГЕ *(җир җиләге)* — земляника мускусная, лесная клубника
ХУШ ИСЛЕ СЫРМАВЫК — ясменник пахучий
ХУШ ИСЛЕ ТӘМӘКЕ — табак душистый
ХУШ ИСЛЕ ШӨББУЙ — левкой душистый
ХУШ ИСЛЕ ЯСМИН КУАГЫ — чубушник душистый
ХӘРӘКӘТЧЕЛ СПОРА *(сүүсемнәрдә)* — зооспора
ХӘТФӘ ГӨЛ — петушиный гребешок
ХӨРМӘ *(агачы һәм җимеше)* — хурма
ХӨРМӘ ПАЛЬМАСЫ *(агачы)* — финиковая пальма

Ц

ЦЕТРАРИЯ *(лишайник)* — цетрария
ЦИКЛАМЕН *(миләүшә)* — цикламен
ЦИТРУС ҮСЕМЛЕКЛӘР — цитрусовые растения

Ч

ЧАБЫР ЯФРАКЛЫ ТУРГАЙ ТАРЫСЫ — песчанка тимьянолистная
ЧАБЫР ЯФРАКЛЫ ЕЛАНБАШ — змееголовник тимьянолистный
ЧАБЫР ҮЛӘНЕ *(үрмә рәйхан)* — тимьян обыкновенный, чабрец
ЧАГЫР *(монгол чәе)* — бадан толстолистный
ЧАККЫЧ КАЗАЯК — лютик жгучий
ЧАККЫЧ ПАЛЬМА — пальма жгучая
ЧАЛМАБАШ *(чәчәк)* — пион
ЧАТЫР ЧӘЧӘК *(кыш сөяр чатыр чәчәк)* — зимолюбка зонтичная
ЧАТЫР ЧӘЧӘКЛЕЛӘР — зонтичные
ЧАТЫР ЧӘЧӘК ТӨРКЕМЕ — соцветие зонтик
ЧЕБЕН КУНМАС ГӨЛ *(шалфей)* — шалфей
ЧЕБЕНЧЕЛ *(үсемлек)* — венерина мухоловка, дионея
ЧИКЛӘВЕК АГАЧЫ *(урман чикләвеге)* — лещина, лесной орех
ЧИКЛӘВЕК — орех
ЧИКЛӘВЕК КУАКЛЫГЫ — орешник
ЧИНАР — чинар, платан
ЧИРӘМЛЕК КҮГӘРЧЕН КҮЗ(Е) — незабудка дернистая
ЧИЯ — вишня
ЧОКЫР УРМАННАРЫ — байрачные леса
ЧОРМАВЫК — аралия

ЧОРМАВЫКЧА *(кычыткан ефәге)* — повилика
ЧОРМАВЫКЛАР — аралиевые
ЧУАР КУЯН ТУКРАНБАШЫ — вязель разноцветный
ЧУКЛЫ КЫҢГЫРАУ ЧӘЧӘК — колокольчик раскидистый
ЧУКМАРСЫМАН КҮКЕРТ ҮЛӘНЕ — плаун булавовидный
ЧУК ТАМЫР — корень мочковатый
ЧУК ЧӘЧӘК ТӨРКЕМЕ *(мәс., карлыганда)* — соцветие кисть
ЧУМИЗА *(кытай тарысы)* — чумиза
ЧУФА *(җир миндале)* — чуфа, земляной миндаль
ЧЫБЫКСЫМАН СӨТЛЕГӘН — молочай прутьевидный
ЧЫБЫК ТАЛ *(кәрзин талы)* — ива корзиночная
ЧЫБЫКЧА — черенок
ЧЫБЫКЧА ЯЛГАУ — прививка
ЧЫКЛЫ ҮЛӘН — росянка
ЧЫН ЙОГЫРТ *(кан үләне)* — подмаренник настоящий
ЧЫН ОЯЛЫК — гнездовка настоящая
ЧЫН ҖИМЕШ — плод настоящий
ЧЫПЧЫК КУЗГАЛАГЫ — щавель малый
ЧЫПЧЫК ҮЛӘНЕ — воробейник полевой
ЧӘКӘН — початок
ЧӘНЕЧКЕЛЕ ГӨЛӘП — шиповник колючий
ЧӘНЕЧКЕЛЕ ШАЙТАН ТАЯГЫ — татарник колючий
ЧӘЧКЕН — сеянец
ЧӘЧСЫМАН КЫЛГАН — ковыль волосатик
ЧӘЧСЫМАН ТАРЫ — просо волосовидное
ЧӘЧӘК АТУ — цветение
ЧӘЧӘК АТУ ЧОРЫ — фаза цветения
ЧӘЧӘК БӨРЕЛӘРЕ — почки цветочные
ЧӘЧӘК БӨРЕСЕ — бутон
ЧӘЧӘК *(гөл, чәчкә)* — цветок
ЧӘЧӘКЛЕ КАМЫШ *(чатырлы сусак)* — сусак зонтичный
ЧӘЧӘКЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — цветковые растения
ЧӘЧӘК САБЫ — цветоножка
ЧӘЧӘК ТИРӘЛЕГЕ — околоцветник
ЧӘЧӘКТӘН БӘБӘК ҮСҮ — пролификация
ЧӘЧӘК ТӨБЕ — цветоложе
ЧӘЧӘК ТӨРКЕМЕ *(укмаш чәчәк)* — соцветие
ЧӘЧӘКЧЕЛЕК — цветоводство
ЧӘЧҮ АРЫШЫ *(игү арышы)* — рожь посевная
ЧӘЧҮЛЕК КАНДАЛА ҮЛӘНЕ — клоповник посевной, кресс-салат
ЧӘЧҮ КЫРЛЫГЫ — торица посевная

ЧӘЧҮЛЕ КЫРЛЫ БОРЧАК — чина посевная
ЧӘЧҮЛЕК КҮГӘРЧЕН ТҮШЕ — живокость посевная
ЧӘЧҮЛЕК ТАРЫ — просо посевное
ЧӘЧҮЛЕ ШЕПКӘН *(чыпчык орлыгы)* — рыжик посевной
ЧӨГЕНДЕР — свёкла
ЧҮЛ ҮСЕМЛЕКЛӘРЕ — псаммофиты
ЧҮЛ СЫРГАТАШЫ — бурачок пустынный
ЧҮПЛЕК КАНДАЛА ҮЛӘНЕ — клоповник сорный
ЧҮП ҮЛӘННӘР — растения сорные, рудеральные

Ш

ШАЙТАН ТАЯГЫ — чертополох
ШАЛКАН — репа
ШАЛФЕЙ — шалфей
ШЕПКӘН — рыжик
ШЕШТЕРГЕЧ ҮЛӘН *(җиләкле шешәнәк)* — волдырник ягодный
ШИКЛЕ АЧЫ ТАМЫР — жгун-корень сомнительный
ШИКӘР КАМЫШЫ — тростник сахарный
ШИКӘР ЧӨГЕНДЕРЕ — свёкла сахарная
ШИҢМӘС ЧӘЧӘК *(комлык үлмәс чәчәге)* — бессмертник песчаный
ШОКОЛАД АГАЧЫ — шоколадное дерево
ШОМА КАРАМА *(агач)* — вяз гладкий
ШОМА КӨПШӘ *(курай үләне)* — дудник лесной
ШОМЫРТ *(агачы һәм җимеше)* — черёмуха обыкновенная
ШПАНКА ЧИЯСЕ — шпанская вишня
ШУЫШМА ГУДАЙЕРА — гудайера ползучая
ШУЫШМА САБАК — стебель ползучий
ШУЫШМА САРУТ *(актамыр)* — пырей ползучий
ШУЫШМА ТУКРАНБАШ *(үрмәле тукранбаш)* — клевер ползучий
ШУЫШМА ЯРА ҮЛӘНЕ — живучка ползучая
ШЫЛДЫРАВЫК СОЛЫ — трищетинник
ШЫТТЫРУ, ҮСТЕРҮ — проращивание
ШЫТУ, ТИШЕЛЕП ЧЫГУ — прорастание
ШЫТУ ЭНЕРГИЯСЕ — энергия прорастания
ШЫТЫМ, ТИШЕЛЕП ЧЫГУ — всход, проросток, росток
ШӘРӘ ЯБЫШКАК ҮЛӘН — вяжечка голая
ШӘФТАЛУ — персик
ШӘФТАЛУ ЯФРАКЛЫ КЫҢГЫРАУ ЧӘЧӘК — колокольчик персиколистный

ШӘҺӘР АЛАБУТАСЫ — марь городская
ШӘҺӘР ГРАВИЛАТЫ — гравилат городской
ШӨББУЙ — левкой
ШӨББУЙСЫМАН ТИЛЕ ТОРМА — желтушник левкойный
ШӨЛДЕРҮТ *(шылдыравык үлән)* — погремок
ШҮРЕЛЕК *(шома көпшә)* — дягиль лесной

Ы

ЫРУГ БИЛГЕЛӘРЕ — признаки родовые

Э

ЭВКАЛИПТ — эвкалипт
ЭВРИОЛА *(төнбоекчалардан)* — эвриола
ЭВТРОФ ҮСЕМЛЕКЛӘР — эвтрофные растения
ЭДЕЛЬВЕЙС — эдельвейс
ЭЛЛИПС ЯФРАКЛЫ КАРАМА — вяз эллиптический
ЭЛМӘ АГАЧЫ — ильм
ЭНӘЛЕ ГӨЛӘП — шиповник иглистый
ЭНҖЕ ЧӘЧӘК *(май ландышы)* — ландыш майский
ЭРБЕТ АГАЧЫ — кедр
ЭРБЕТ НАРАТЫ — кедр сибирский
ЭРЕ КУЗГАЛАК — щавель обыкновенный
ЭРЕ СЫҢАР ЧӘЧӘК — одноцветка крупноцветная
ЭРЕ УЙМАК ЧӘЧӘК — наперстянка крупноцветковая
ЭРЕ ЧӘЧӘКЛЕ БАШМАКЧЫК — башмачок крупноцветковый
ЭРЕ ЯФРАКЛЫ ЮКӘ — липа крупнолистная
ЭСПАРЦЕТ — эспарцет
ЭТ БОРЫНЫ *(эрсез гөлҗимеш)* — роза собачья
ЭТ ГӨЛӘБЕ — шиповник собачий
ЭТ КАКЫСЫ — сурепица
ЭТ КЫРЧЫЛЫ — полевица собачья
ЭТ МИЛӘҮШӘСЕ — фиалка собачья
ЭТ САРУТЫ — рэгнерия собачья
ЭТ ТИГӘНӘГЕ — череда
ЭТ ҮЛӘНЕ — безвременник прекрасный
ЭТ ҖИЛӘГЕ *(карга җиләге)* - паслён

7 Д-666

Ю

ЮА — дикий лук
ЮБЕЯ *(пальмалар ыругы)* — юбея
ЮГАРЫ ТӨЗЕЛЕШЛЕ ҮСЕМЛЕКЛӘР — высшие растения
ЮККА *(мәңге яшел үсемлекләр)* — юкка
ЮКӘ — липа
ЮКӘ ЧӘЧӘГЕ — липовый цвет
ЮКӘЛЕК — липняк, липовая роща

Я

ЯБАЛДАШ — крона
ЯБЫК ОРЛЫКЛЫЛАР — покрытосеменные
ЯБЫШКАК ЙОГЫРТ — подмаренник цепкий
ЯБЫШКАК СЫРГАНАК — череда трёхраздельная
ЯБЫШКАК СЫРМАВЫК — ясменник цепкий
ЯЗГЫ АРПА — ячмень яровой
ЯЗГЫ КЫРЛЫГАН — чистяк весенний
ЯЗГЫ НӘҮРҮЗГӨЛ — первоцвет весенний
ЯЗГЫ ШӨЛДЕРУТ — погремок весенний
ЯЗГЫ ЯРМАЧЫК — крупка весенняя
ЯКТЫЛЫК ЯРАТУЧАН ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения светолюбивые
ЯЛАНГАЧ КУРА *(ялангач тубылгы)* — лабазник обнаженный
ЯЛАН МӘГЕ — мак самосейка, дикий мак
ЯЛАН ҖИТЕНЕ — очанка татарская
ЯЛГАМ — привой
ЯЛГАН АКТОЯК — белокопытник ненастоящий
ЯЛГАН КАРЧЫГА УТЫ — ястребинка обманчивая
ЯЛГАНМА — подвой
ЯЛГАН ҖИМЕШ — плод ложный
ЯЛТЫРАВЫК СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест блестящий
ЯНАР ЧӘЧӘК *(күке үләне)* — горицвет
ЯН ТАМЫР — корень боковой
ЯН ЧӘЧӘКЛЕ МЕРИНГИЯ — мерингия бокоцветная
ЯН ЯЛГАУ, КУЕП ЯЛГАУ — прививка в приклад
ЯН БӘБӘК *(ботак)* — побег боковой
ЯН БӨРЕЛӘР — почки боковые
ЯПМАЛЫ САРЫБАШ *(елкы уты)* — скерда кровельная

ЯПОН СЫТКЫСЫ — пупырник японский
ЯПЬЛӘНҮ ФАЗАСЫ — фаза вилочки
ЯРАЛГЫ — зигота
ЯРАН ГӨЛЕ *(ярангөл)* — герань
ЯР КУЗГАЛАГЫ — щавель прибрежный
ЯРУТ — ярутка
ЯРЫП ЯЛГАУ — прививка в расщеп
ЯСКОЛКА — ясколка
ЯСМИН — жасмин
ЯСМЫК — чечевица
ЯССЫ БЛИСМУС — блисмус сжатый
ЯССЫ КУГА — ситник сплюснутый
ЯССЫ КҮКЕРТ ҮЛӘНЕ — плаун сплюснутый
ЯССЫ СУ КӘБЕСТӘСЕ — рдест сплюснутый
ЯТКЫН БОРЧА ҮЛӘНЕ — блошница простёртая
ЯТКЫН МӘЧЕ БОРЧАГЫ — просвирник приземистый
ЯТКЫН МҮК ҮЛӘНЕ — мшанка лежачая
ЯТКЫН ТАРАН ҮЛӘНЕ — острица лежачая
ЯТМА САБАК — стебель лежачий
ЯУШАН — вероника, андреев крест
ЯФРАК — лист
ЯФРАК БӨРЕЛӘРЕ — почки листовые
ЯФРАК КОЕЛУ — листопад
ЯФРАК КУЕНТЫГЫ — пазуха листа
ЯФРАКЛАР УРНАШУЫ — листорасположение
ЯФРАК-САБАКЛЫ МҮКЛӘР — мхи листостебельные
ЯФРАК-САБАКЛЫ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения листостебельные
ЯФРАК САБЫ — черенок листа
ЯФРАК СЕҢЕРЧӘСЕ — жилка листа
ЯФРАКСЫЗ БҮСЕР ҮЛӘНЕ — грыжник голый
ЯФРАКСЫЗ ИРЕНЛӘЧ УТ — надбородник безлистный
ЯФРАКСЫЗ ТАТЛЫ ТАМЫР — солодка голая
ЯФРАК ТАРАЛГЫСЫ — розетка листьев
ЯФРАК ҖИҢСӘСЕ — влагалище листа
ЯФРАК ҖӘЙМӘСЕ — листовая пластинка
ЯШЕЛ КАЕН ҖИЛӘГЕ — земляника зелёная
ЯШЕЛ ПЛАСТИДЛАР — хлоропласты
ЯШЕЛ ТЫЧКАН ТАРЫСЫ *(яшел кыллы башак)* — щетинник зелёный
ЯШЕЛЧӘ БИЛЧӘНЕ — осот огородный

Ә

ӘВЕРНӘ ЧӘЧӘКЛЕЛӘР — крестоцветные
ӘВЕРНӘСЫМАН ЯФРАКЛАР — мутовчатые листья
ӘДРӘС ГӨЛЕ — бегония
ӘЛҮЧӘ — алыча
ӘНГЕРӘК (*әнгерәк уты*) — синяк обыкновенный
ӘРЕКМӘН — репейник, репей
ӘРЕМ — полынь
ӘРЕМ ГӨЛЕ (*алтын чәчәк*) — хризантема
ӘРЕМ ЯФРАКЛЫ АМБРОЗИЯ — амброзия полыннолистная
ӘРӘМӘЛЕК, КУЕ КУАКЛЫК — заросль
ӘСПЕ — спаржа
ӘСТЕРХАН ЧИКЛӘВЕГЕ — грецкий орех
ӘТӘЧ КИКРИГЕ — марьянник гребенчатый, петушиный гребешок
ӘТӘЧ ТАРАГЫ — огуречник, погремок обыкновенный
ӘФЛИСУН — апельсин
ӘЧЕ КАКЫ — свербига
ӘЧЕ КУЗГАЛАК — щавель кислый
ӘЧЕ ӘФЛИСУН — померанец
ӘЧКЕЛТЕМ КАРГА ҖИЛӘГЕ — паслён сладко-горький

Ө

ӨЕРМӘ ҮЛӘНЕ — перекати-поле
ӨЙ СЛИВАСЫ — слива домашняя
ӨЛГЕРҮ (*җитлегү*)— созревание
ӨЛГЕРҮ (*җитлегү чоры*) — фаза созревания
ӨРЕК АГАЧЫ — абрикосовое дерево
ӨРӘҢГЕ — клён
ӨСТӘМӘ ТАМЫР — корень придаточный
ӨСТӘМӘ ҮСЕНТЕ (*мәс., мүкләрдә*) — апофиза
ӨЧ СЕҢЕРЛЕ МЕРИНГИЯ — мерингия трёхжилковая
ӨЧ ЯФРАК (*коңгыз үләне*) — вахта трёхлистная
ӨЧ ЯФРАКЛЫ КҮГЕЛҖЕМ УТ — лазурник трёхлопастный
ӨЧ ӨЛЕШЛЕ БАКА ТӘҢКӘСЕ — ряска трёхдольная
ӨЧӘРЛЕ ЯФРАК — тройчатый лист

ӨЯНКЕ — ива
ӨЯНКЕЛЕК — ивняк

Ү

ҮГЕЗ КҮЗЕ — арника горная
ҮГЕЗ ТЕЛЕ — воловий язык
ҮГИ АНА ЯФРАГЫ — мать-и-мачеха обыкновенная
ҮЗАГАЧ — древесина
ҮЗГӘРҮЧӘН САЗ ҮЛӘНЕ — болотник изменчивый
ҮЗЕННӘН СЕРКӘЛӘНҮ — самоопыление
ҮЗӘК (*агач үзәге*) — сердцевина
ҮЗӘК ТАМЫР — корень стержневой
ҮКСӘ УТЫ — омела обыкновенная
ҮЛӘН — трава
ҮЛӘН САБАГЫ — былинка
ҮЛӘНЧЕЛ САБАК — стебель травянистый
ҮПКӘ ГЕНТИАНАСЫ — горечавка лёгочная
ҮРЕНТЕ — рассада
ҮРЕНТЕЛЕ КЫРЧЫЛ — полевица побегообразующая
ҮРЕНТЕЛӘР (*бөреботаклар*) — отводки
ҮРМӘ РӘЙХАН (*чабыр үләне*) — тимьян обыкновенный
ҮРМӘ САБАК — стебель лазящий
ҮРМӘ ҮСЕМЛЕКЛӘР — растения лазящие
ҮРМӘЛЕ ГӨЛ — плющ обыкновенный
ҮРМӘЛЕ КАЗАЯК (*шуышма казаяк*) — лютик ползучий
ҮРМӘЛЕ КОЛМАК — хмель вьющийся
ҮРМӘЛЕ КЫРЛАЧ— горец вьюнковый
ҮРЧҮ БӨРЕЛӘРЕ — почки выводковые
ҮСЕМ (*үрчем, артым*) — прирост
ҮСЕМЛЕК — растение
ҮСЕМЛЕКЛӘР ДӨНЬЯСЫ — флора
ҮСЕМЛЕКЛӘР ЙОКЫСЫ — покой растений
ҮСЕМЛЕКЛӘРНЕҢ НУРЛАНЫШЫ — свечение растений
ҮСЕМЛЕКНЕҢ САБАК ОЧЫН ӨЗҮ — пинцировка, прищипка
ҮСЕМЛЕКНЕҢ ҮСЕШ ЧОРЫ — вегетация
ҮСЕНТЕ — отросток
ҮСЕНТЕ — поросль
ҮСЕНТЕ (*үрчетмәлек*) — саженец

ҮСЕНТЕК — заросток
ҮСЕП КИТҮ *(тамырлану)* — приживаемость
ҮСТЕРҮ — выращивание
ҮСҮ — рост
ҮСҮ БӨРЕЛӘРЕ — почки ростовые
ҮСҮ КОНУСЫ — апекс
ҮСҮ КӨПШӘСЕ — трубка ростовая
ҮСҮ ФАЗАСЫ *(чоры)* — фаза роста
ҮТКЕН ТЕШӘҮЛЕ СӨТЛЕГӘН — молочай острый

Җ

ҖАЙЛАШУ — адаптация, приспособление
ҖЕНЕССЕЗ ҮРЧҮ КҮЗӘНӘГЕ — спора
ҖЕПСЫМАН ТИШМӘН — проломник нитевидный
ҖЕПСЫМАН ЯЛТЫРАК *(куга)* — ситник нитевидный
ҖЕТЕ КЫЗЫЛ КӘРЛӘЧ — очиток пурпуровый
ҖИКӘН — рогоз
ҖИЛДӘВЕК — ведьмины мётлы
ҖИЛДӘК — ветреница, анемона
ҖИЛЕМ ҮЛӘНЕ — омежник
ҖИЛӘК — ягода
ҖИЛ ҮЛӘНЕ *(пәри уты, дүңгәләк)* — качим, перекати-поле
ҖИМЕШ — плод
ҖИМЕШ БӨРЕЛӘРЕ — почки плодовые
ҖИМЕШЛЕК — плодник, пестик
ҖИМЕШ ТИРӘЛЕГЕ — внеплодник, околоплодник
ҖИМЕШЛЕК АВЫЗЧЫГЫ — рыльце
ҖИМЕШЛЕК ӨСТЕ СЕРКӘЧЛӘРЕ — надпестичные тычинки
ҖИМШӘН — завязь
ҖИМШӘНЛЕ ЧӘЧӘК — цветок пестичный
ҖИМШӘН ЯФРАГЫ — плодолистик
ҖИР АСТЫ САБАГЫ — стебель подземный
ҖИР ГРУШАСЫ *(топинамбур)* — груша земляная, топинамбур
ҖИР РӘЙХАНЫ — благовонник
ҖИР-СУ КЫРЛАЧЫ *(су карабодае)* — горец земноводный
ҖИР ТАМЫРЫ *(кара тамыр)* — аир болотный
ҖИР ЧИКЛӘВЕГЕ *(арахис)* — земляной орех, арахис
ҖИТЕН — лён
ҖИТЕН КЫРЛЫГЫ — торица льняная

ҖИТЕН КҮЛЧӘСЕ — плевел расставленный (льняной)
ҖИТЕН ЧОРМАВЫГЫ — повилика льняная
ҖИҢСӘЛЕ МАМЫКБАШ — пушица влагалищная
ҖИҢСӘЛЕ ЯФРАК — лист влагалищный
ҖЫЕРЧАЛЫ КОМАЯ — манник складчатый
ҖЫЕРЧАЛЫ СОЛЫЧА — овсяница бороздчатая
ҖЫЕРЧАЛЫ МӘЧЕ БОРЧАГЫ — астрагал бороздчатый
ҖӘЕНКЕ АЛАБУТА — лебеда раскидистая
ҖӘЙГЕ БОДАЙ *(йомшак бодай)* — пшеница мягкая (летняя)
ҖӘЕНКЕ ЯФРАКЛЫ ЧӘНЧҮ УТЫ — синеголовник плосколистный
ҖӘЙГЕ ШӨЛДЕРУТ — погремок летний

Һ

ҺАРУН САКАЛЫ — аронова борода
ҺИНД БАКА ЯФРАГЫ — подорожник индийский
ҺИНД ЗӘГЪФРАНЫ — имбирь жёлтый
ҺИНД КАМЫШЫ *(бамбук)* — камыш индийский, бамбук
ҺИНД СҮСЕ — джут
ҺИНДЫБА — цикорий

Гөмбәләр

А

АГАЧ ГӨМБӘСЕ *(ку гөмбәсе)* — трутовик
АЕРЧАЛЫ КУ ГӨМБӘСЕ — трутовик разветвлённый
АК БҮРӘНӘ ГӨМБӘСЕ — белый домовый гриб
АК ГӨМБӘ — белый гриб
АК ГӨРЕҖДӘ — подгруздок белый
АК КАЛКАВЫЧ ГӨМБӘ — поплавок белый
АК КҮГӘРЕК *(гөмбә)* — мукор
АК ТИРЕС ГӨМБӘСЕ — навозник белый
АК ТОМАЛАН — трюфель белый
АК ЧАТЫР ГӨМБӘ — гриб-зонтик белый
АЛ ГӨМБӘ — сыроежка
АЛСУ ЭШЛӘПӘЛЕ АЛ ГӨМБӘ — сыроежка лиловатая
АЛСУ ЮЕШ ГӨМБӘ — мокруха розовая
АКСЫЛ ТОМСЫК ГӨМБӘ — бледная поганка
АЛСУ ЙӨНТӘС ГӨМБӘ — волнушка розовая
АЛТЫНСУ-КЫЗЫЛ АЛ ГӨМБӘ — сыроежка золотисто-красная
АЛТЫНСУ ТӘҢКӘЛЕ ГӨМБӘ — чешуйчатка золотистая
АМЕТИСТ ТӨСЛЕ ЯПЫЛЕКӘ ГӨМБӘ — рогатик аметистовый
АРХИМИЦЕТЛАР *(садә төзелешле гөмбәләр)*— архимицеты
АРЫШ АНАСЫ — спорынья
АСКОМИЦЕТЛАР *(сумкалы гөмбәләр)* — аскомицеты *(сумчатые грибы)*
АСКОМИЦЕТЛАРНЫҢ ҮРЧҮ СПОРАЛАРЫ — аскоспоры

Б

БАЗИДИЯЛЕ ГӨМБӘЛӘР — базидиальные грибы
БАЗИДИЯ *(гөмбәләрдә үрчү органы)* — базидия
БАЛЛЫ ГӨМБӘ — опёнок
БАШСЫМАН КҮГӘРЕК ГӨМБӘ — мукор головчатый
БОЛАН ГӨМБӘСЕ — олений гриб

БОЛЫН БАЛЛЫ ГӨМБӘСЕ — опёнок луговой
БОЛЫН МАЙЛЫ ГӨМБӘСЕ — маслёнок луговой
БОҖРАЛЫ КАЛФАК — колпак кольчатый
БӘРӘҢГЕ ГӨМБӘСЕ — гриб картофельный
БӨРЛЕГӘН ГӨМБӘ — гриб ежевик
БӨРЕЛӘНЕП ҮРЧҮЧЕ СПОРАЛАР — бластоспоры
БҮРӘНӘ ГӨМБӘСЕ — домовый древесный гриб

В

ВАЛУЙ — валуй

Г

ГАДИ ЯЗ ГӨМБӘСЕ — вешенка обыкновенная
ГАДИ ИМӘН ГӨМБӘСЕ — дубовик обыкновенный
ГАДИ МАЙЛЫ ГӨМБӘ — маслёнок обыкновенный
ГАСТЕРОМИЦЕТЛАР — гастеромицеты
ГАУСТОРИЯЛӘР *(гөмбәлекнең ян-якка киткән үсентеләре)* — гаустории
ГЕММАЛАР *(кайбер гөмбәләрнең төрле рәвештәге тын споралары)* — геммы
ГИМЕНИЙ *(гөмбәләрдә үрчү өлешләренең споралы катламы)* — гимений
ГИМЕНОФОР *(базидиомицетларның үрчү өлешендәге гименийлы катламы)* — гименофор
ГИФЛАР *(гөмбәләрдәге җепселләр йомгагы)* — гифы
ГРУШАСЫМАН КУЫК ГӨМБӘ — дождевик грушевидный
ГӨМБӘ-ТАМЫР — микориза
ГӨМБӘЛЕК — грибница, мицелий
ГӨМБӘЛӘРНЕ ӨЙРӘНҮЧЕ ФӘН — микология
ГӨМБӘЛӘРНЕҢ ҖЕНЕССЕЗ ҮСҮ СПОРАЛАРЫ — конидии
ГӨРЕҖДӘ — груздь

Д

ДИСКОМИЦЕТЛАР *(гөмбәләрнең бер группасы)* — дискомицеты
ДУҢГЫЗ ГӨМБӘСЕ — свинушка

З

ЗООСПОРАЛАР *(түбән төзелешле гөмбәләрнең тышчасыз споралары)* — зооспоры
ЗООСПОРАНГИЙ *(гөмбәләрдә орлыклар ясалу-үрчү урыны)* — зооспорангий
ЗУР КУЫК ГӨМБӘ *(саңгырау гөмбә)* — дождевик гигантский
ЗӘҢГӘР АЛ ГӨМБӘ — сыроежка синяя
ЗӘһӘР АЛ ГӨМБӘ — сыроежка едкая
ЗӘһӘР ГӨМБӘ *(аксыл томсык гөмбә)* — поганка бледная
ЗӘһӘР СӨТЧЕЛ ГӨМБӘ — млечник жгучий
ЗӘһӘРСЕЗ СӨТЧЕЛ ГӨМБӘ — млечник неедкий

И

ИКЕ СПОРАЛЫ ШАМПИНЬОН — шампиньон двуспоровый
ИМӘН ГӨМБӘСЕ — дубовик обыкновенный
ИМӘН ГӨРЕЖДӘСЕ — груздь дубовый
ИМӘНЛЕК АК ГӨМБӘСЕ— белый гриб дубовый

Й

ЙОЛДЫЗСЫМАН ГӨМБӘЛӘР — звездчатковые грибы

К

КАЕН ГӨМБӘСЕ — подберёзовик обыкновенный
КАЕНЛЫК АК ГӨМБӘСЕ — белый гриб берёзовый
КАРА КАЕН ГӨМБӘСЕ — чага
КАРАГАЙ МАЙЛЫ ГӨМБӘСЕ — маслёнок лиственничный
КАРА ГӨМБӘ — чернушка
КАРА ГӨРЕЖДӘ — подгруздок чёрный
КЕРПЕ ГӨМБӘ — гриб ежовик
КИКРИКЛЕ ЧАТЫР ГӨМБӘ — зонтик гребенчатый
КИСӘҮ ГӨМБӘЛӘРЕ *(корымбашлар)* — головнёвые грибы
КОНИДИЯЛӘР *(кайбер гөмбәләрдә җенессез үрчү споралары)* — конидии
КУАНДЫРГЫЧ ГӨМБӘ — веселка обыкновенная
КУЫК ГӨМБӘ *(саңгырау гөмбә)* — гриб дождевик
КУЯНКОЛАК ГӨМБӘ — заячье ухо

КЫЗГЫЛТ-КӨРӘН РЯДОВКА — рядовка красно-жёлтая
КЫЗГЫЛТ-ҖИРӘН ГӨМБӘ — рыжик красный
КЫЗЫЛ ЙӨНТӘС ГӨМБӘ — волнушка розовая
КЫЗЫЛ МҮК ГӨМБӘСЕ — моховик красный
КЫЗЫЛ РЯДОВКА — рядовка красная
КЫЗЫЛ УСАК ГӨМБӘСЕ — подосиновик красный
КЫЗЫЛ ЮЕШ ГӨМБӘ — мокруха пурпурная
КЫЗЫЛКАЙ — краснушка
КЫЗЫЛ ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор красный
КЫР ШАМПИНЬОНЫ — шампиньон полевой
КЫШКЫ КУ ГӨМБӘСЕ — трутовик зимний
КӘСТӘНӘ ГӨМБӘСЕ — каштановый гриб
КӘҖӘКӘЙ ГӨМБӘ — козляк
КӨЗГЕ БАЛЛЫ ГӨМБӘ — опёнок осенний
КӨПШӘЛЕ ГӨМБӘЛӘР — трубчатые грибы
КӨРӘН ГИГРОФОР — гигрофор бурый
КӨРӘНЛӘНҮЧӘН АЛ ГӨМБӘ — сыроежка буреющая
КҮГӘРЕК ГӨМБӘЛӘР — плесневые грибы
КҮК ГӨМБӘ — синяк
КҮКЕРТ-САРЫ РЯДОВКА — рядовка серно-жёлтая
КҮКСЕЛ РЯДОВКА — рядовка серая

Л

ЛАВУЛЬБЕНИЯ ГӨМБӘЛӘРЕ *(бөҗәк паразитлары)* — лабульбениевы грибы *(сумчатые грибы)*

М

МАЙЛЫ ГӨМБӘ — маслёнок настоящий
МАТУР АЛ ГӨМБӘ — сыроежка красивая
МИКОЛОГИЯ *(гөмбәләрне өйрәнүче фән)*— микология
МӨГЕЗСЫМАН ЯЗ ГӨМБӘСЕ — вешенка рожковидная
МҮК ГӨМБӘСЕ — гриб моховик

Н

НАРАТ ГӨМБӘСЕ — боровик
НАРАТ ҖИРӘН ГӨМБӘСЕ — рыжик сосновый
НАРАТЛЫК АК ГӨМБӘСЕ — белый гриб боровик

О

ООГАМИЯ *(түбән төзелешле гөмбәләрдә җенси процесс)* — оогамия
ООГОНИЙ *(фикомицетларда ана җенес күзәнәк)* — оогоний
ООМИЦЕТЛАР *(түбән төзелешле гөмбәләр төркеме)* — оомицеты
ОЧЛЫ КӘҖӘ ГӨМБӘСЕ *(очлы җыерчыклы кәҗә гөмбәсе)* — сморчок конусовидный

П

ПЕРОНОСПОРАЛЫ ГӨМБӘЛӘР — пероноспоровые грибы
ПЛАСТИНКАЛЫ (*җаймәле*) ГӨМБӘЛӘР — пластинчатые грибы

С

САЗ АЛ ГӨМБӘСЕ — сыроежка болотная
САЗ КАЕН ГӨМБӘСЕ — подберёзовик болотный
САЗ МАЙЛЫ ГӨМБӘСЕ — маслёнок болотный
САРГЫЛТ-КОҢГЫРТ КАЛКАВЫЧ ГӨМБӘ — поплавок жёлто-коричневый
САРГЫЛТ-КӨРӘН МҮК ГӨМБӘСЕ — моховик жёлто-бурый
САРГЫЛТ-КӨРӘН УСАК ГӨМБӘСЕ — подосиновик жёлто-бурый
САРЫ ГӨМБӘ — желтяк
САРЫМСАК ИСЛЕ ГӨМБӘ — чесночный гриб
САРЫМСАКЧА ВАК ГӨМБӘ — чесночник малый
САРЫ ТОМСЫК ГӨМБӘ — поганка жёлтая
САРЫ ЧЫРШЫ ГӨМБӘСЕ — еловик жёлтый
САСЫ ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор вонючий
САСЫ ҖЫЕРЧЫКЛЫ ГӨМБӘ *(җир мае)* — сморчок вонючий
САҢГЫРАУ ГӨМБӘ *(зур куык гөмбә)* — дождевик гигантский
СОРГЫЛТ-АЛСУ СӨТЧЕЛ ГӨМБӘ — млечник серо-розовый
СОРЫ ЛЫГЫРДЫК ГӨМБӘ *(соры говорушка)* — говорушка серая
СОРЫ ПЛАСТИНКАЛЫ ЯЛГАН БАЛЛЫ ГӨМБӘ — ложноопёнок серопластинчатый
СОРЫ РЯДОВКА — рядовка серая
СОРЫ ТИРЕС ГӨМБӘСЕ — навозник серый
СОРЫ УСАК ГӨМБӘСЕ —подосиновик серый
СОРЫКАЙ ГӨМБӘ — серушка
СӨТЧЕЛ ГӨМБӘ — млечник обыкновенный

Т

ТЕЛЕЙТОСПОРА *(тутык гөмбәләр спораларының бер төре)* — телейтоспора
ТЕЛСЫМАН ЯПЫЛЕКӘ — рогатик язычковый
ТИРЕС ГӨМБӘЛӘРЕ — грибы навозники
ТИРӘК РЯДОВКАСЫ — рядовка тополевая
ТОМАЛАН — трюфель белый
ТОМСЫК ГӨМБӘ — поганка бледная
ТУТЫК ГӨМБӘЛӘР — ржавчинные грибы
ТӘКӘ-ГӨМБӘ — баран-гриб
ТӘҢКӘЛЕ КУ ГӨМБӘСЕ — трутовик чешуйчатый
ТӘҢКӘЛЕ РЯДОВКА — рядовка чешуйчатая
ТӨКЛЕ САПЛЫ КЕРПЕ ГӨМБӘ — ежовик шерстистоногий
ТӨКЧӘЛЕ ТӘҢКӘ ГӨМБӘ — чешуйчатка ворсистая
ТӨССЕЗ СӨТЧЕЛ ГӨМБӘ — млечник блёклый
ТҮГӘРӘКБАШ — головач круглый

У

УАЛУЧАН АЛ ГӨМБӘ — сыроежка ломкая
УРЕДОСПОРАЛАР — уредоспоры
УРМАН ШАМПИНЬОНЫ — шампиньон лесной
УСАК ГӨМБӘСЕ — подосиновик

Ф

ФИТОФТОРА *(үсемлекләр авыруына сәбәпче гөмбәләр ыругы)* — фитофтора

Ч

ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор
ЧУАР ИМӘН ГӨМБӘСЕ — дубовик крапчатый
ЧУАР КЕРПЕ ГӨМБӘСЕ — ежовик пёстрый
ЧУАР КУЫК ГӨМБӘ — дождевик крапчатый
ЧУАР МҮК ГӨМБӘСЕ — моховик пёстрый
ЧУАР ЧАТЫР ГӨМБӘ — гриб зонтик пёстрый
ЧУАР ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор пантерный

ЧУКМАРБАШ ГӨМБӘ — булавица
ЧЫН АГАЧ ГӨМБӘСЕ (*чын ку гөмбәсе*) — трутовик настоящий
ЧЫН БҮРӘНӘ ГӨМБӘСЕ — настоящий домовый гриб
ЧЫН ГӨРЕҖДӘ — груздь настоящий
ЧЫН КӘҖӘ ГӨМБӘСЕ — сморчок настоящий
ЧЫН ӘТӘЧ ГӨМБӘСЕ — лисичка настоящая
ЧЫРШЫ ҖИРӘН ГӨМБӘСЕ — рыжик еловый
ЧЫРШЫЛЫК АК ГӨМБӘСЕ — белый гриб еловый
ЧӘНЕЧКЕЛЕ КУЫК ГӨМБӘ — дождевик шиповатый
ЧҮПРӘ ГӨМБӘЛӘРЕ — грибы дрожжевые

Ш

ШАЙТАН ГӨМБӘСЕ — сатанинский гриб
ШАМПИНЬОН — шампиньон
ШОМА ГӨМБӘ — гладыш, гриб молочай
ШЫГЫРДАВЫК ГӨМБӘ — скрипица
ШӘМӘХӘ РЯДОВКА — рядовка фиолетовая

Э

ЭНДОФИТЛАР (*башка организмнар эчендә яшәүче организмнар*) — эндофиты
ЭНТОМОХОРИЯ (*спораларның бөҗәкләр ярдәмендә таралуы*) — энтомохория
ЭШЛӘПӘЛЕ ГӨМБӘЛӘР — шляпочные грибы

Ю

ЮАН ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор толстый
ЮЕШ МҮК ГӨМБӘСЕ — мокруха
ЮЕШ ЧЫРШЫ ГӨМБӘСЕ — мокруха еловая

Я

ЯЗГЫ ГӨМБӘ — вешенка обыкновенная
ЯЛГАН АГАЧ ГӨМБӘСЕ — трутовик ложный

ЯЛГАН АК ГӨМБӘ — белый гриб ложный
ЯЛГАН БАЛЛЫ ГӨМБӘ — опёнок ложный
ЯЛГАН ВАЛУЙ — валуй ложный
ЯЛГАН КУЫК ГӨМБӘ — дождевик ложный, ложнодождевик
ЯЛГАН КӨРӘН-КЫЗЫЛ БАЛЛЫ ГӨМБӘ — опёнок красно-коричневый ложный
ЯЛГАН ОНЧЫЛ ЧЫК — ложная мучнистая роса *(пероноспоры)*
ЯЛГАН ӘТӘЧ ГӨМБӘСЕ — лисичка ложная
ЯЛГЫЗ РЯДОВКА — рядовка обособленная
ЯРМАЛЫ МАЙЛЫ ГӨМБӘ — маслёнок зернистый
ЯРЫМ АК ГӨМБӘ — полубелый гриб
ЯШЕЛ ГӨМБӘ *(яшел рядовка)* — зеленушка, рядовка зелёная
ЯШЕЛ МҮК ГӨМБӘСЕ — моховик зелёный
ЯШЕЛ ЧЕБЕН ГӨМБӘСЕ — мухомор зелёный
ЯШЬКЕЛТ ЭШЛӘПӘЛЕ АЛ ГӨМБӘ — сыроежка зеленоватая
ЯҢГЫР БАШМАГЫ — дождевик

Ә

ӘТӘЧ ГӨМБӘСЕ — лисичка
ӘЧЕ ГӨМБӘ — горкушка

Ү

ҮТЛЕ ГӨМБӘ — гриб желчный

Җ

ҖЕМЕЛДЕК ТИРЕС ГӨМБӘСЕ — навозник мерцающий
ҖЕТЕ КЫЗЫЛ АРЫШ АНАСЫ — спорынья пурпурная
ҖИМЕШ АГАЧЛАРЫНЫҢ ЧЕРЕК АВЫРУЫ — гниль плодовая
ҖИМЕШ АГАЧЛАРЫ РАГЫ — антонов огонь *(чёрный рак плодовых)*
ҖИР МАЕ *(сасы кәҗә гөмбәсе, сасы җыерчыклы гөмбә)* — сморчок вонючий
ҖИРӘН ГӨМБӘ — рыжик
ҖӘЙГЕ БАЛЛЫ ГӨМБӘ — опёнок летний
ҖӨЙЛЕ ГӨМБӘ *(җөйле кәҗә гөмбәсе)* — строчок обыкновенный

Учебное издание

РУССКО-ТАТАРСКИЙ, ТАТАРСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ БИОЛОГИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ

Редакция естественной
и математической
литературы

Зав. редакцией
Ф. Г. ИШТИРЯКОВА

Редактор
КАСЫЙМ ТАХАУ

Художественный редактор
Р. С. САЙФУЛЛИНА

Художник обложки
В. Е. БУЛАТОВ

Технический редактор
Р. М. ГАЛИМОВА

Корректор
Г. Г. ХИСАМИЕВА

ИБ № 400

Сдано в набор 22.12.95. Подписано в печать 15.10.96. Формат 60×90 1/16. Бумага книжно-журнальная. Гарнитура «Школьная». Печать офсетная. Усл. печ. л. 7,0. Усл. кр.-отт. 7,63. Уч.-изд. л. 5,25. Тираж 11 100 экз. Заказ Д-666. С-51.

Издательство «Магариф».
420503. Казань, ул. Баумана, 19.

Типография Татарского газетно-журнального издательства.
420066. Казань, ул. Декабристов, 2.